

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2009-2016 AKTUALIZACJA

ZLECENIODAWCA:

URZĄD GMINY CZERNICHÓW
ul. Żywiecka 2, 34-311 Czernichów
tel. (033) 866-13-25, fax. 866-12-87
mail: gmina@czernichow.com.pl, www.czernichow.com.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING,
ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała
tel./fax: (0-33) 486 53 53, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak,

Andrzej Blarowski,

Tomasz Giza,

Piotr Kukła,

Konsultacja merytoryczna: Joanna Dzikoi, Elżbieta Wręźlewicz.

Osoby i instytucje współpracujące przy opracowaniu niniejszego dokumentu:

1. Janina Drożdż – Urząd Gminy Czernichów,
2. ENION S.A. Rejon Dystrybucji Żywiec,
3. Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno – Ściekowej „ISEPNICA”,
4. Spółka Michalaki – Kosy – Gronie,
5. Enion S.A. Rejon Dystrybucji Kęty,

Zdjęcia na okładce: www.czernichow.com.pl

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	7
1.1	PODSTAWA OPRACOWANIA	7
1.2	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE	7
2	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE	9
2.1	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA.....	9
2.2	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2000-2020.....	10
2.3	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2004 ORAZ CELE DŁUGOTERMINOWE DO ROKU 2015..	11
2.4	STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2006-2020	12
2.5	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO.....	14
2.6	STRATEGIA O ROZWOJU GMINY CZERNICHÓW DO ROKU 2015	15
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY CZERNICHÓW	17
3.1	POŁOŻENIE	17
3.2	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA.....	18
3.3	KLIMAT.....	18
3.4	OTOCZENIE SPOŁECZNO GOSPODARZE	18
3.5	TURYSTYKA I REKREACJA	22
3.6	WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA	23
4	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	23
4.1	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	23
4.1.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	23
4.1.2	Identyfikacja potrzeb	29
4.1.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	31
4.1.4	Harmonogram zadań*	32
4.1.5	Wnioski.....	35
4.2	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW.....	35
4.2.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	35
4.2.2	Identyfikacja potrzeb.....	38
4.2.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016.....	40
4.2.4	Harmonogram zadań.....	41
4.2.5	Wnioski	42
4.3	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	42
4.3.1	Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji	42
4.3.2	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych	43
4.3.3	Wnioski	44
4.4	KSZTAŁTOWANIE ZASOBÓW WODNYCH ORAZ OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY.....	45
4.4.1	Ochrona przed powodzią i suszą	45
4.4.2	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	49
4.4.3	Harmonogram zadań.....	49
4.4.4	Wnioski	50
4.5	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI.....	50
4.5.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	50
4.5.2	Identyfikacja potrzeb.....	51
4.5.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016.....	53
4.5.4	Harmonogram zadań.....	54
4.5.5	Wnioski	55
4.6	GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI.....	55
4.6.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	55
4.6.3	Wnioski	55
5	DALSZA POPRAWA, JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO NA OBSZARZE GMINY CZERNICHÓW	56
5.1	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	56

5.1.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	56
5.1.2	Identyfikacja potrzeb.....	65
5.1.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	67
5.1.4	Harmonogram zadań.....	68
5.1.5	Wnioski	70
5.2	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA.....	70
5.2.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	71
5.2.2	Identyfikacja potrzeb.....	87
5.2.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018.....	88
5.2.4	Harmonogram zadań.....	89
5.2.5	Wnioski	90
5.3	GOSPODAROWANIE ODPADAMI.....	90
5.3.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	90
5.3.2	Identyfikacja potrzeb.....	95
5.3.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016.....	96
5.3.4	Harmonogram zadań.....	97
5.3.5	Wnioski	98
5.4	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU	98
5.4.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	98
5.4.2	Identyfikacja potrzeb.....	100
5.4.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016.....	101
5.4.4	Harmonogram zadań.....	102
5.4.5	Wnioski	103
5.5	ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	103
5.5.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	103
5.5.2	Identyfikacja potrzeb.....	104
5.5.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016.....	105
5.5.4	Harmonogram zadań.....	105
5.5.5	Wnioski	106
5.6	SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU	106
5.6.1	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016.....	107
5.6.2	Harmonogram zadań.....	107
5.6.3	Wnioski	108
6	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACYJNE PROGRAMU.....	108
6.1	MECHANIZMY PRAWNE	108
6.1.1	Kompetencje wynikające z ustawy prawo ochrony środowiska	108
6.1.2	Kompetencje wynikające z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko	109
6.1.3	Kompetencje wynikające z prawa wodnego	109
6.1.4	Kompetencje wynikające z ustawy o ochronie przyrody.....	110
6.1.5	Kompetencje wynikające z ustawy o lasach	110
6.1.6	Kompetencje wynikające z ustawy o przeznaczeniu gruntów do zalesienia.....	111
6.1.7	Kompetencje wynikające z prawa łowieckiego	111
6.1.8	Kompetencje wynikające z prawa geologicznego i górniczego.....	111
6.1.9	Kompetencje wynikające z ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.....	111
6.1.10	Kompetencje wynikające z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej	111
6.1.11	Kompetencje wynikające z ustawy o odpadach	112
6.2	PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA I INNE AKTY NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	112
6.2.1	Ustawy	112
6.2.2	Rozporządzenia	113
7	DOSTĘP DO INFORMACJI, EDUKACJA EKOLOGICZNA, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA.....	115
8	FINANSOWA OCENA MOŻLIWOŚCI WDROŻENIA ZADAŃ	117
8.1	POTENCJALNE ŹRÓDŁA PREFERENCYJNEGO FINANSOWANIA ZADAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	117
8.1.1	Środki własne Gminy Czernichów	118
8.1.2	Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	118

8.1.3	Ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013	119
8.1.4	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	121
8.1.5	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.....	121
8.1.6	Program LIFE+.....	122
8.1.7	Kredyty udzielane na preferencyjnych warunkach.....	123
8.1.8	Kredyty komercyjne.....	123
8.2	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU I PROPONOWANE ŹRÓDŁA ICH FINANSOWANIA	124
8.2.1	Nakłady na realizację zadań Programu.....	124
8.2.2	Proponowany montaż finansowy dla zadań własnych Programu.....	126
8.3	OCENA MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWY WDRÓŻENIA ZADAŃ WŁASNYCH PROGRAMU.....	128
9	MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ ZAPISANYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW	131
9.1	MONITORING ŚRODOWISKA.....	131
9.1.1.	Ochrona przyrody i bioróżnorodności.....	131
9.1.2	Ochrona powierzchni ziemi	131
9.1.3	Ochrona powietrza	131
	DLA OCENY RACJONALIZACJI KOSZTÓW USŁUG ENERGETYCZNYCH.....	131
9.1.4	Ochrona wód	132
9.1.5	Gospodarowanie odpadami	132
10	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO W GMINIE CZERNICHÓW	132
10.1	SYSTEM EMAS.....	132
10.2	REMAS.....	132
10.3	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO NA OBSZARZE GMINY CZERNICHÓW	133

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	LOKALIZACJA GMINY CZERNICHÓW NA TLE POWIATU ŻYWIECKIEGO	17
RYSUNEK 2	LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY W LATACH 2004-2008	19
RYSUNEK 3	ILOŚĆ URODZEŃ, ZGONÓW I PRZYRÓST NATURALNY NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW W LATACH 2000-2008.....	19
RYSUNEK 4	SALDO MIGRACJI NA OBSZARZE GMINY CZERNICHÓW NA PRZESTRZENI LAT 2000 - 2008.....	20
RYSUNEK 5	ZMIANY W ILOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW.....	20
RYSUNEK 6	STRUKTURA BEZROBOCIA NA TERENIE POWIATU ŻYWIECKIEGO W LATACH 2006 -SIERPIEŃ 2009	21
RYSUNEK 7	MAPA ZASIĘGU DZIAŁANIA RZGW W KRAKOWIE	46
RYSUNEK 8	ZAGROŻENIE POWODZIOWE DLA REJONU GMINY CZERNICHÓW.....	47
RYSUNEK 9	MAPA HYDROGRAFICZNA REJONU GMINY CZERNICHÓW	56
RYSUNEK 10	LOKALIZACJA PUNKTÓW MONITORINGU WÓD POWIERZCHNIOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM.....	57
RYSUNEK 11	LOKALIZACJA GŁÓWNYCH ZBIORNIKÓW WÓD PODZIEMNYCH I PUNKTÓW BADAWCZYCH MONITORINGU WÓD PODZIEMNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM	59
RYSUNEK 12	OBSZAR DZIAŁANIA DYSTRYBUTORA ENERGII ENION S.A. W RAMACH BESKIDZKIEJ ENERGETYKI.....	74
RYSUNEK 13	MAPA DYSPERSJI DLA DWUTLENKU SIARKI.....	76
RYSUNEK 14	MAPA DYSPERSJI DLA PYŁU PM10.....	76
RYSUNEK 15	MAPA DYSPERSJI DLA TLENKÓW AZOTU	77
RYSUNEK 16	MAPA DYSPERSJI DLA BENZENU.....	77
RYSUNEK 17	ZESTAWIENIE BUDYNKÓW I MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW POD WZGLĘDEM ICH OKRESU BUDOWY (STAN NA KONIEC 2008 ROKU)	78
RYSUNEK 18	STRUKTURA ZUŻYCIA PALIW DLA CELÓW NA CELE GRZEWCZE – ŁĄCZNE ZUŻYCIE W 2008R. – 131,5 TJ.....	79
RYSUNEK 19	STRUKTURA EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE CZERNICHÓW W 2008 ROKU.....	80
RYSUNEK 20	ROCZNA EMISJA WYBRANYCH SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW W 2008 ROKU.....	83
RYSUNEK 21	OPAD PYŁU W SEZONIE GRZEW CZYM W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŻYWIECKIEGO W LATACH 2000 – 2003	85
RYSUNEK 22	ŚREDNIOMIESIĘCZNE WYNIKI POMIARÓW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA STACJI POMIAROWEJ W ŻYWCU W 2007 ROKU....	86
RYSUNEK 23	ŚREDNIOMIESIĘCZNE WYNIKI POMIARÓW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA STACJI POMIAROWEJ W ŻYWCU W 2008 ROKU ...	86
RYSUNEK 24	ŚREDNIOMIESIĘCZNE WYNIKI POMIARÓW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA STACJI POMIAROWEJ W ŻYWCU W 2009 ROKU ...	86
RYSUNEK 25	LEGENDA DO POWYŻSZYCH RYSUNKÓW	86

SPIS TABEL

TABELA 1 PROJEKTOWANE I PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	27
TABELA 2 STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GMINIE	50
TABELA 3 OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W PUNKTACH MONITORINGU DIAGNOSTYCZNEGO I OPERACYJNEGO W 2007 ROKU ..	58
TABELA 4 OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKTACH MONITORINGU W 2007 ROKU*	60
TABELA 5 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW – ZESTAWIENIE SIECI I PODŁĄCZEŃ WODOCIĄGÓW KOMUNALNYCH I WYBRANYCH SPÓŁEK ZAREJESTROWANYCH.....	62
TABELA 6 ZESTAWIENIE ZASOBÓW WÓD W GMINIE CZERNICHÓW	63
TABELA 8 CZYNNIKI METEOROLOGICZNE WPŁYWAJĄCE NA STAN ZANIECZYSZCZENIA ATMOSFERY.....	71
TABELA 9 KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW GDY OKREŚLONY JEST MARGINES TOLERANCJI	72
TABELA 10 KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW GDY MARGINES TOLERANCJI NIE JEST OKREŚLONY	72
TABELA 11 EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE CZERNICHÓW W 2008 ROKU	79
TABELA 12 CHARAKTERYSTYKA DRÓG POWIATOWYCH NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	81
TABELA 13 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW [KG/ROK] W 2008 ROKU	81
TABELA 14 ROCZNA EMISJA DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW [KG/ROK] W 2008 ROKU.....	82
TABELA 15 EMISJA DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU I NISKIEJ EMISJI W 2008 ROKU NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW [MG/ROK]	83
TABELA 16 ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU ZAWIESZONEGO PM ₁₀ NA TERENIE MIASTA ŻYWIEC [KG/ROK] W LATACH 2006 - 2008 ROKU	85
TABELA 17 ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU ZAWIESZONEGO B(A)P NA TERENIE MIASTA ŻYWIEC [KG/ROK] W LATACH 2006 - 2008 ROKU	85
TABELA 18 ZESTAWIENIE ILOŚCI ZEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW W OKRESIE 2004 – 2008 ROK.....	91
TABELA 19 SELEKTYWNA ZBIÓRKA ODPADÓW W GMINIE CZERNICHÓW W LATACH 2004-2007 [MG].....	92
TABELA 20 ZESTAWIENIE ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] ZEBRANYCH SELEKTYWNIENIE NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW W OKRESIE 2004 – 2008 ROK.....	93
TABELA 21 ZAKŁADANE ZMIANY WSKAŹNIKÓW GENEROWANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH Z GOSPODARSTW DOMOWYCH W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009 – 2016 ROK	94
TABELA 22 PROGNOZA ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH Z GOSPODARSTW DOMOWYCH I OBIEKTÓW INFRASTRUKTURY WYTWARZANYCH NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009 – 2016 ROK	95
TABELA 18 NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE	124
TABELA 19 PLAN WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH I POZAINWESTYCYJNYCH W ZAKRESIE ZADAŃ WŁASNYCH	125
TABELA 20 STRUKTURA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH I POZAINWESTYCYJNYCH W ZAKRESIE ZADAŃ WŁASNYCH	125
TABELA 21 PROPONOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ WŁASNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE.....	127
TABELA 22 STRUKTURA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZADAŃ WŁASNYCH	127
TABELA 23 OCENA ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ GMINY CZERNICHÓW – PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE DLA STANU BAZOWEGO	129
TABELA 24 OCENA ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ GMINY CZERNICHÓW – PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE DLA STANU DOCELOWEGO.....	130

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa nr 267/09 zawarta w dniu 5 czerwca 2009 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej, a Gminą Czernichów na wykonanie pracy pt.: „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów”.

Program powstał również w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to przede wszystkim:

1. Opracowania udostępnione przez Gminę, a w szczególności:
 - Strategia Rozwoju Gminy Czernichów do 2015 roku,
 - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów,
 - Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Czernichów do 2015 roku,
 - Strategia Integracji i rozwiązywania problemów społecznych na latach 2006-2015,
 - Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2010,
 - Plan Odnowy Miejscowości Tresna,
 - Plan Odnowy Miejscowości Czernichów,
 - Plan Odnowy Miejscowości Międzybrodzie Bialskie,
 - Plan odnowy Miejscowości Międzybrodzie Żywieckie,
 - Sprawozdanie w realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Czernichów za lata 2005-2006,
 - Regulamin Utrzymania czystości i Porządku na terenie Gminy Czernichów,
 - Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego,
 - Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Żywieckiego.
2. Dane zebrane przez zespół autorów Programu,
3. Opracowania i raporty takich instytucji jak m.in.:
 - Ministerstwo Ochrony Środowiska,
 - Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
4. Materiały konferencyjne,
5. Literatura specjalistyczna.

1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów został opracowany zgodnie z zapisami ustawowymi Prawa Ochrony Środowiska z dnia 27.04.2001 Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm. (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w Gminie. Realizacja programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów sporządzony został w 2004 roku przez Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A. z Bielska – Białej we współpracy z Gminą Czernichów i przyjęty dnia 31 maja 2004 roku Uchwałą Rady Gminy Czernichów nr XVIII/162/2004, jako realizacja ustawy Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150), która w Dziale III Polityka ekologiczna oraz Programy Ochrony Środowiska art. 17 wprowadza obowiązek opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa – Prawo ochrony środowiska nie określa sztywnych ram programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględnił on pewne elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,

- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno ekonomiczne i środki finansowe.

Szczegółowy zakres, sposób oraz forma sporządzania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest zgodna z przyjętymi 21 grudnia 2002 roku przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Wytyczne „... mają charakter ramowy i mogą być wykorzystane, jako materiał pomocniczy przy sporządzaniu programów ochrony środowiska.”

Dokument ten podkreśla, że struktura wojewódzkich powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska powinna nawiązywać do struktury „Polityki ekologicznej państwa”.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2009-2016 opracowana została z uwzględnieniem układu strukturalnego „Wytycznych...” i zawiera między innymi elementy takie jak:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu,
- kontrola realizacji programu.

Niniejsza aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została opracowana ze względu na to, iż mija ustawowy termin wykonania aktualizacji oraz ze względu na wprowadzone zmiany w prawodawstwie.

Nawiązując do układu i zawartości Projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie zawierało będzie takie elementy jak:

- **OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO**
 - Ochrona przyrody i krajobrazu,
 - Ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
 - Ochrona powierzchni ziemi,
 - Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych,
 - Biotechnologie i organizmy genetycznie zmodyfikowane,
- **ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII**
 - Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
 - Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
 - Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy,
- **ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZĄ POPRAWĄ, JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO**
 - Jakość wód,
 - Zanieczyszczenie powietrza,
 - Gospodarka odpadami,
 - Substancje chemiczne w środowisku,
 - Poważne awarie przemysłowe,
 - Oddziaływanie hałasu,
 - Oddziaływanie pól elektromagnetycznych,

Struktura Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów obejmuje:

1. Omówienie kierunków ochrony środowiska w Gminie w odniesieniu do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych w tym racjonalnego użytkowania lasów i zasobów przyrodniczych, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, ochrony gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych z podaniem ich stanu aktualnego,
2. Ocenę stanu wyjściowego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Stan docelowy zostanie osiągnięty po zrealizowaniu zaproponowanych zadań stanowiących zarówno zadania Gminy, powiatu żywieckiego, a także instytucji i podmiotów działających na analizowanym terenie. Dowodów osiągnięcia stanu docelowego dostarczać będzie ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (według ustawy, co 2 lata).

Całość działań proekologicznych zamyka podsumowanie i wnioski, w których wyspecyfikowane zostały najważniejsze informacje i uwagi odnośnie zadań i potrzeb Gminy.

Dla każdego kierunku działań utworzony został harmonogram realizacji zadań. Zawiera on wykaz zadań Gminy z podziałem na zadania własne, czyli finansowane w większości ze środków własnych i koordynowane, czyli takie, które realizowane są na terenie Gminy, nie koniecznie ze środków finansowych gminnych. Zadania te są realizowane często bez udziału Gminy, przez przedsiębiorstwa czy mieszkańców. Harmonogram określa termin i jednostkę odpowiedzialną za realizację zadania, planowane efekty ekologiczne oraz planowane szacunkowe koszty przedsięwzięć z propozycjami źródeł ich finansowania. Pomagają one w realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych Gminy, zaproponowane w nich zostały jednostki partnerujące z propozycją źródeł finansowania dla każdego z zadań.

Program wspomaga dążenie do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko, źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska zawiera również omówienie uwarunkowań finansowych Gminy. Na podstawie budżetów Gminy z ostatnich lat i planu budżetu na rok bieżący 2009 i szacunkowych kosztów zaproponowanych zadań nakreślono ogólną sytuację finansową Gminy, przeprowadzono prognozę budżetową oraz przeanalizowano możliwości Gminy w zakresie realizacji wszystkich zadań. Dzięki tej analizie wiadomo, jaki procent kosztów na realizację zadań powinien pochodzić z zewnątrz i należy się starać o ich pozyskanie.

W zakresie tej części opracowania przedstawiono również potencjalne źródła dofinansowania na realizację poszczególnych zadań środowiskowych.

2 Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1 Polityka ekologiczna państwa

W dniu 8 maja 2003 r. Sejm RP przyjął dokument „Polityka ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”.

W 2006 r. Rada Ministrów przedłożyła Sejmowi RP projekt następnej polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014, jednakże – ze względu na skrócenie kadencji - parlament nie zdążył jej uchwalić w 2007 r. Analiza tekstu projektu przeprowadzona w 2008 r. wykazała jego nadmierną ogólnikowość, a także nieaktualność wielu istotnych elementów, szczególnie w odniesieniu do prawodawstwa Unii Europejskiej. Konieczna była, zatem jego aktualizacja, co jednak spowodowało nieuniknione opóźnienie w przygotowaniu polityki ekologicznej państwa i w konsekwencji konieczne było przyjęcie nowego horyzontu czasowego. Tak, więc „Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganymi ustawą – Prawo ochrony środowiska.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji

i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów.

Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2 Strategia rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020

„Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020” powstała w wyniku przeprowadzenia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”. Jedną z podstawowych przesłanek aktualizacji było pojawienie się kilku strategicznych dokumentów szczebla unijnego i krajowego. W wyniku aktualizacji powstał dokument o uproszczonej strukturze, przejrzysty, wykorzystujący doświadczenia minionych lat, uwzględniający zmiany uwarunkowań, które zaszły w otoczeniu, w tym przede wszystkim przystąpienie Polski do Unii Europejskiej

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą z dnia 4 lipca 2005 nr II/37/6/2005 przyjął „Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020”, dokument ten jest aktualizacją przyjętej we wrześniu 2000 „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”.

W ramach 3 pól strategicznych, dla których przeprowadzono analizę SWOT, zidentyfikowano po 2 priorytety dziedzinowe:

- w polu Zasoby ludzkie, równość szans i zagadnienia społeczne wyznaczono:
 - priorytet: edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja zasobów ludzkich,
 - priorytet: integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie,
- w polu Gospodarka, innowacyjność i inne ramowe uwarunkowania wyznaczono:
 - priorytet: restrukturyzacja i rozwój gospodarki,
 - priorytet: innowacje, technologie, działalność B+R,
- w polu Infrastruktura, aspekty przestrzenne, środowisko wyznaczono:
 - priorytet: ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni,
 - priorytet: transport, komunikacja i informacja,

W ramach celu strategicznego IV: „Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni” wyznaczono kierunki działań:

- Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych
- Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic
- Rewitalizacja terenów zdegradowanych
- Kształtowanie ośrodków wiejskich
- Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami
- Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych
- Polepszenie jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem

2.3 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015

W „Programie ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015” zaproponowano cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **Ochrona zasobów wodnych**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Przywrócenie wysokiej, jakości wód powierzchniowych oraz ochrona, jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.*

- **Ochrona powietrza atmosferycznego**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Polepszenie, jakości powietrza atmosferycznego, a przyjęte kierunki działań to:*

- redukcja niskiej emisji,
- zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego regionu,
- promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplej

- **Ochrona przed hałasem**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów. Można to osiągnąć poprzez:*

- eliminacje czynności powodujących hałas,
- stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu.

- **Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Kontrola i ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska. Można to osiągnąć poprzez:*

- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego.
- Podstawowym działaniem będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem.

- **Zapobieganie awariom przemysłowym**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych. Zgodnie z prawem ochrony środowiska, większość obowiązków wykonawczych spada na prowadzących dany zakład. I tak:*

- w odniesieniu do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii - obowiązek posiadania raportu o bezpieczeństwie i wewnętrznego planu operacyjnego,
- obowiązek dostarczenia Komendantowi Wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego,
- w odniesieniu do zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii obowiązek opracowania programu zapobiegania awariom"

- **Gospodarka odpadami**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów. Cel ten będzie realizowany poprzez działania ukierunkowane na:*

- uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania,
- stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów,
- usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód,
- utworzenie systemu ponad gminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów,

- wzmocnienie i rozbudowę regionalnego monitoringu wytwarzania, unieszkodliwiania i składowania odpadów niebezpiecznych,
 - likwidację składowisk odpadów niebezpiecznych i stworzenie systemu bieżącej utylizacji odpadów,
 - stworzenie regionalnego systemu stacji przeładunkowych odpadów i technologicznych instalacji utylizacji odpadów
- **Tereny przemysłowe**
 Cel długoterminowy, do roku 2015 *Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego.*
 - likwidacja negatywnych skutków dawnej działalności przemysłowej
 - zagadnienia rewitalizacji terenów przemysłowych i pogórnicznych.
 - **Ochrona powierzchni ziemi i gleb**
 Cel długoterminowy, do 2015 roku *Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:*
 - zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacji,
 - lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
 - zmniejszeniu skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb stwarzają procesy degradacji spowodowanej imisją zanieczyszczeń, erozją oraz niewłaściwą agrotechniką,
 - odpowiedniej zmianie struktury upraw, na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia.
 - **Ochrona zasobów kopalin**
 Cel długoterminowy, do 2015 roku *Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.* Na terenie województwa śląskiego niezbędne są:
 - likwidacja wyrobisk górniczych po eksploatacji łupków karbońskich,
 - zagospodarowanie wyrobisk odkrywkowych po eksploatacji piasku i żwiru, w zależności od charakteru wyrobiska, w kierunku wodnym lub leśnym,
 - preferowanie wydobywania podziemnego z podszadaniem wyrobisk, dla ograniczenia skali osiadań terenu
 - rekultywacja terenów osiadań spowodowanych podziemną eksploatacją.
 - **Ochrona przyrody**
 Cel długoterminowy do 2015 roku *Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.* Podstawą stworzenia warunków do racjonalnego zarządzania ochroną przyrody będzie:
 - wdrożenie systemu monitoringu stanu przyrody,
 - opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach i obszarach szczególnie chronionych.

2.4 Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006-2020

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żywieckiego na lata 2006 – 2020 jest dokumentem określającym cele i kierunki działań, które powiat wytyczył sobie na najbliższe 14 lat i dzięki którym będzie mógł się rozwijać. Dokument ten nie narusza suwerenności gmin, ale promuje ich walory rekreacyjne i gospodarcze.

Misja wytyczona przez Powiat Żywiecki dotyczy wzajemnej współpracy powiatu z gminami, dzięki której podwyższy się standard życia społeczeństwa poprzez dążenie do zrównoważonego rozwoju zgodnego ze standardami Unii Europejskiej oraz założeniami Strategii Narodowej i Strategii Województwa Śląskiego.

Plan rozwoju syntetycznie ujmuje uzgodnioną wizję rozwoju:

Żywiecczyzna jest powiatem o uporządkowanej przestrzeni, w którym żyje społeczeństwo zintegrowane wokół wspólnie uznawanych wartości, gwarantujące stabilność gospodarczą dzięki wyspecjalizowanym usługom turystycznym i rolniczym, kultywujące tradycje i kulturę lokalną, racjonalnie kształtujące środowisko.

Powiat Żywiecki w najbliższej przyszłości to powiat:

- o maksymalnie niskim wskaźniku bezrobocia z dobrze rozwiniętą strukturą małych, średnich i dużych przedsiębiorstw, z rozwiniętą infrastrukturą techniczną (kanalizacją, wodociągami, siecią gazową i telekomunikacyjną, infrastrukturą energetyczną) oraz stosownym do potrzeb systemem komunikacyjnym,
- z rozwiniętym rolnictwem ekologicznym stanowiącym silną bazę produkcyjną dla lokalnego i ponadlokalnego przemysłu rolno-spożywczego,
- z rozwiniętym systemem oświaty, który daje szansę zdobycia wykształcenia zapewniającego konkurencyjność na wymagającym rynku pracy,
- zapewniający mieszkańcom i przyjeźdźcom wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, różnorodność i wysoką jakość usług turystycznych, kulturalnych, sportowych i medycznych, a także sprawnie funkcjonujący system opieki społecznej,
- chroniący środowisko naturalne, popierający rozwiązania ekologiczne,
- chroniący dziedzictwa kultury.

W strategii zostało zapisanych szereg priorytetów, celów i zadań, te, które dotyczą ochrony środowiska zestawiono poniżej:

C4 ELIMINACJA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKOWYCH I RACJONALIZACJA OCHRONY ŚRODOWISKA

C41 Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców

- Edukacja ekologiczna
- Opracowanie i wdrożenie programów nauczania odzwierciedlającego specyfikę problemów ochrony środowiska
- Informowanie społeczeństwa o problemach ochrony środowiska
- Organizacja systemu informacji o środowisku

C42 Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska

- Uporządkowanie gospodarki komunalnej
- Promocja właściwej gospodarki wodno – ściekowej
- Usprawnianie gospodarki odpadami
- Eliminacja niskiej emisji w jednostkach administracji powiatowej
- Poszukiwanie alternatywnych źródeł energii
- Redukcja hałasu komunikacyjnego

C43 Obniżenie ładunków zanieczyszczeń emitowanych przez przemysł

- Uzgodnianie warunków korzystania ze środowiska
- Pozwolenia zintegrowane

C44 Zachowanie terenów cennych pod względem przyrodniczym

- Ochrona istniejących walorów środowiskowych
- Organizacja ochrony różnorodności biologicznej przyrody
- Organizacja ochrony wód na terenie powiatu
- Organizacja ochrony istniejącej bioróżnorodności zbiorowisk leśnych i nieleśnych

C45 Właściwe kształtowanie istniejących walorów środowiskowych

- Racjonalna gospodarki zasobami środowiska
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki drzewostanem, halami, pastwiskami i nieużytkami
- Zwiększanie lesistości
- Ochrona promocyjnych kompleksów leśnych
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodami na terenie powiatu

- Współpraca z organizacjami pozarządowymi

C46 Racjonalizacja ochrony środowiska

- Usprawnienie zarządzania środowiskiem
- Organizacja monitoringu środowiska w zakresie wód, emisji zanieczyszczeń do powietrza, przyrody żywej, zagrożeń ekologicznych

2.5 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego

W „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Żywieckiego” zaproponowano cele nadrzędne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Cel nadrzędny: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej, jakości wody do picia

Cele szczegółowe:

- Zmniejszenie strat wody w sieci wodociągowej.
- Poprawa jakości wody dostarczanej mieszkańcom.
- Poprawa jakości wód powierzchniowych przez: oczyszczanie ścieków komunalnych i przemysłowych, ograniczenie spływu azotanów z terenów rolniczych oraz ograniczenie spływu zanieczyszczonych wód deszczowych z dróg.
- Ochrona czystości wód podziemnych.

GOSPODARKA ODPADAMI

Cel nadrzędny: Ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko Cele szczegółowe:

- Objęcie wszystkich mieszkańców Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów użytkowych
- Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych
- Likwidacja i rekultywacja dzikich składowisk odpadów
- Budowa indywidualnych systemów utylizacji odpadów organicznych i systemu zbiórki biomasy
- Budowa zakładu segregacji odpadów oraz termicznego przetwarzania odpadów

OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Cel nadrzędny: Poprawa jakości środowiska pod względem ochrony ziemi i gleb w tym zwiększenie atrakcyjności Powiatu

Cele szczegółowe:

- Udział wraz z Gminami Powiatu w zapobieganiu degradacji i erozji gleb
- Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo,
- Współdziałanie w rekultywacji osuwiskowych
- Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi ze szczególnym uwzględnieniem obszarów na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę.

OCHRONA POWIETRZA

Cel nadrzędny: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

Cele szczegółowe:

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z procesów energetycznego spalania węgla w niskosprawnych urządzeniach grzewczych
- Ograniczenie niskiej emisji nieorganizowanej dla budynków użyteczności publicznej, zasobów mieszkaniowych na terenie powiatu, zabudowy indywidualnej
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń poprzez wprowadzenie zmian w układzie komunikacji

OCHRONA PRZED HAŁASEM

Cel nadrzędny: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska

Cele szczegółowe:

- Ograniczenie hałasu komunikacyjnego
- Tworzenie terenów wolnych od ponadnormatywnych oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją

OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIJEJONIZUJĄCYM

Cel nadrzędny: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

Cele szczegółowe:

- Rozeznanie ponadnormatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych
- Ograniczenie emisji ponadnormatywnego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego do środowiska

OCHRONA PRZYRODY

Cel nadrzędny: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności

Cele szczegółowe:

- Utworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Powiatu
- Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych
- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa
- Poprawa kondycji zdrowotno-sanitarnej lasów

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Cel nadrzędny: Wzrost wykształcenia mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych

Cele szczegółowe:

- Edukacja ekologiczna nauczycieli
- Tworzenie ośrodków edukacji ekologicznej
- Realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjów
- Tworzenie kół ekologicznych
- Organizacja wystaw proekologicznych
- Promocja gospodarstw ekologicznych
- Szkolenia i pokazy praktyczne dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej

2.6 Strategia o Rozwoju Gminy Czernichów do roku 2015

W dniu 30 czerwca 1999 roku Rada Gminy w Czernichowie przyjęła Uchwałę Nr VIII/45/99 w sprawie opracowania STRATEGII ROZWOJU GMINY CZERNICHÓW DO 2015 ROKU, jako podstawy do podejmowania długookresowych i bieżących decyzji dotyczących dalszego jej rozwoju oraz zaspokajania potrzeb społecznych.

Podstawowymi przesłankami opracowania Strategii Rozwoju Gminy Czernichów do 2015 roku było stworzenie merytorycznych podstaw do prowadzenia systematycznych działań na rzecz:

- stałej poprawy warunków życia mieszkańców,
- tworzenia jak najlepszych warunków dla rozwoju aktywności gospodarczej w sferze turystyki i wypoczynku oraz nieuciążliwej dla środowiska przyrodniczego działalności produkcyjnej, a także budownictwa mieszkaniowego i letniskowego (rekreacyjnego), co przyczyniać się będzie do dalszego rozwoju gospodarczego gminy, a w konsekwencji do zmniejszania się rozmiarów bezrobocia oraz wzrostu dochodów ludności i budżetu gminy,

- efektywnego wykorzystywania ograniczonych własnych środków finansowych z budżetu gminy oraz aktywnego pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (krajowych i zagranicznych, w tym środków pomocowych Unii Europejskiej),
- prowadzenia aktywnej działalności promocyjnej gminy, wskazującej jej atrakcyjność lokalizacyjną dla różnego typu inwestorów zewnętrznych oraz pobytu turystów,
- umieszczenia w Strategii rozwoju województwa śląskiego i wynikających z niej programach realizacyjnych, a także planie zagospodarowania przestrzennego województwa - zadań z terenu gminy,
- współpracy władz gminy z instytucjami, podmiotami gospodarczymi oraz organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi na terenie gminy,
- współpracy władz gminy z władzami powiatu żywieckiego i poszczególnych gmin wchodzących w jego skład, w celu rozwiązywania wspólnych problemów w sferze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i ekologicznej.

Po sprecyzowaniu przesłanek do opracowania Strategii wyszczególniono cele operacyjne i zadania inwestycyjne:

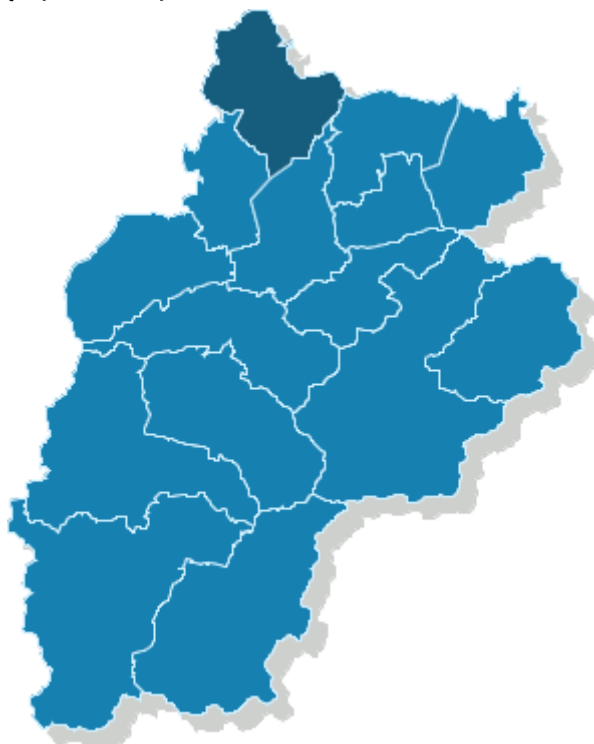
- zachowanie cennych walorów i zasobów ekologicznych
 - Ochrona terenów leśnych, połączona z wykluczeniem intensywnej produkcyjnej gospodarki leśnej
 - Zalesienie i zadrzewienie terenów niekorzystnych dla upraw polowych oraz w sąsiedztwie dróg kołowych
 - Powiększenie powierzchni zadrzewień oraz zakrzewień łągowych i śródpolowych
 - Opracowanie Programu Ekorozwoju Gminy
 - Likwidacja lokalnych źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego poprzez przejście na ekologiczne paliwa grzewcze (obiekty użyteczności publicznej, obiekty turystyczno-wypoczynkowe, domy prywatne)
 - Preferencje dla koncentracji zabudowy mieszkaniowej na terenach zurbanizowanych poprzez stosowne ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzje lokalizacyjne i inwestycje gminne
 - Dbanie o ład architektoniczny i krajobrazowy nowej zabudowy
 - Poprawa estetyki i czystości gminy, w tym likwidacja dzikich wysypisk śmieci
- likwidacja niedoborów w zakresie infrastruktury ochrony środowiska przyrodniczego
 - Poprawa stanu czystości wód zlewni rzeki Soły oraz Jeziora Żywieckiego i Międzybrodzkiego
 - Pełne zabezpieczenie podziemnych zasobów wody pitnej i ich ujęć przed skażeniem oraz regulacja potoków w ich górnym biegu
 - Pełne zaspokojenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia gminy w wodę pitną (zapewnienie dobrej jej, jakości i eliminacja okresowych jej niedoborów)
 - Pełne uzbrojenie gminy w kanalizację sanitarną oraz budowa i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków
 - -Budowa oczyszczalni ścieków w Międzybrodzu Bialskim wraz z kanalizacją całego sołectwa,
 - Dokończenie III etapu budowy kanalizacji wsi Międzybrodzie Żywieckie,
 - Modernizacja oczyszczalni ścieków w Międzybrodzu Żywieckim,
 - Podłączenie pozostałej części budynków we wsi Czernichów do istniejącej kanalizacji sanitarnej,
 - Modernizacja oczyszczalni ścieków w Tresnej i dalsza rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenie tej wsi.
 - opracowanie programu wykorzystania wód geotermalnych
- rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej oraz zwiększenie oferty kulturalno-rozrywkowej i sportowo-rekreacyjnej dla turystów i mieszkańców gminy
- zapewnienie sprawnych zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnych gminy
- stworzenie nowoczesnej bazy oświatowej oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do aktywnego spędzania czasu wolnego

- zapewnienie dobrych warunków funkcjonowania podstawowej opieki zdrowotnej
- poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

3 Ogólna charakterystyka gminy Czernichów

3.1 Położenie

Geograficznie Gmina Czernichów leży w części Beskidu Małego, na obydwóch brzegach rzeki Soły. Funkcjonujący na tym terenie Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z otuliną obejmuje cały obszar gminy, z wyłączeniem terenów zabudowanych. Administracyjnie Gmina wchodzi w skład powiatu żywieckiego, leżącego w południowo-wschodniej części województwa śląskiego. Zajmuje obszar o powierzchni około 57 km² i liczy 6455 mieszkańców. W skład gminy wchodzi 4 sołectwa: Czernichów, Międzybrodzie Bialskie, Międzybrodzie Żywieckie i Tresna.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Czernichów na tle powiatu żywieckiego

Źródło: <http://wybory2006.pkw.gov.pl>

Charakterystyczną cechą Gminy jest duża liczba obiektów wypoczynkowych, o charakterze letniskowym, które wpisują się w tradycyjny krajobraz wiejski, z jego wielkimi atutami, jakimi są góry i jezioro. Dogodna lokalizacja rozstrzyga o tym, że Gmina jest dobrze skomunikowana z okolicznymi miastami: Bielsko-Białą, Żywcem i Kętami. Z tych kierunków: od Śląska i Małopolski, przybywa tutaj corocznie coraz większa liczba turystów.

W skład Gminy wchodzi cztery sołectwa:

- **Czernichów** z przysiółkami Cendrzaki, Furtaki, Hankusi, Klisiowie, Laszczaki, Martyniakowie, Micherdy, Sobina, Surkowie,
- **Tresna** z przysiółkami Barabasze, Furtakowie, Gancarze, Klimczaki, Kręplowie, Marchwice, Szataniki, Szatany, Tresna Mała, Zoniowie.
- **Międzybrodzie Bialskie** z przysiółkami Adamki, Czulaki, Do Doliny, Do Fliska, Do Ogórka, Dudki, Kasperki, Kosy, Komarzyska, Kubice, Laszczaki, Łazy, Majdaki, Michalaki, Na śarze, Nad Sołą, Nowy Świat, Olejarze, Pod Górą, Pod Magurką, Ponikiew, Raki, Sadliki, Składy, Słowiaki, Ubocz, Waleczki, Za Obłazem, żarnówka Duża, żarnówka Mała.
- **Międzybrodzie Żywieckie** z przysiółkami Graniaki, Janosiki, Klękowie, Komarzyska, Orawczaki, Pod Zarębkami, Sobusie, Za Roztokami, Żar.

Głównym szlakiem komunikacyjnym na terenie gminy Czernichów jest droga wojewódzka 948 relacji Kobiernice - Tresna - Oczków, a w odległości 13 km przebiega droga krajowa relacji Bielsko-Biała - Wadowice - Kraków.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Czernichów wynosi 124,8 km w tym drogi:

- wojewódzkie – 10,0 km,
- powiatowe – 14,8 km,
- gminne i w utrzymaniu gminy – 100,0 km (w tym drogi utwardzone: 94,8 km i gruntowe: 5,2 km).

3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

W obrębie obszaru gminy dominują pasma górskie zbudowane z utworów płaszczowiny śląskiej głównie piaskowców godulskich, istebniańskich oraz zlepieńców. Piaskowce istebniańskie dają gruboziarnistą zwietrzelinę łatwo ulegającą bielcowaniu, zaś piaskowce godulskie są skałami twardymi drobnoziarnistymi o spoiwie z reguły krzemionkowym, rzadko ilastym a jeszcze rzadziej węglanowym. Dają zwietrzelinę silnie kamienistą odznaczającą barwą płowo szarą lub brunatno szarą, a gleby mają strukturę gruzełkową. Ich wartość glebotwórcza zależy od spoiwa. W odmianach bezwęglanowych tworzą się gleby skrytobelicowe. Zwietrzelina piaskowca godulskiego ze spoiwem węglanowym daje zasobniejsze gleby brunatne tworzące siedliska lasu górskiego.

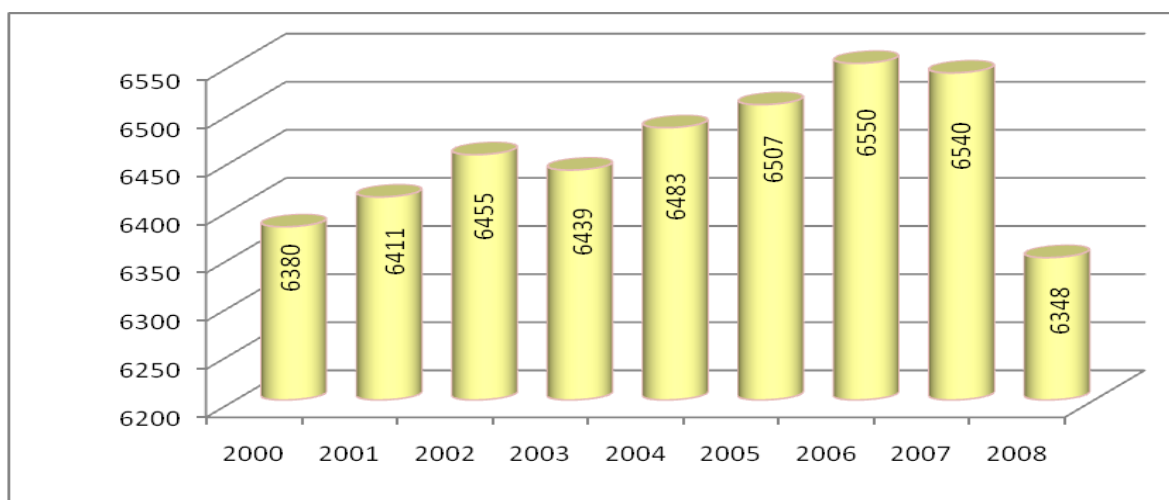
3.3 Klimat

Klimat obszaru gminy Czernichów kształtują masy powietrza różnego pochodzenia, przy czym największy udział mają masy powietrza polarno-morskiego (60% przypadków) oraz polarno-kontynentalnego (25% przypadków). Różnicowanie przestrzenne rozkładu i przebiegu średniej dobowej temperatury decyduje o pojawieniu się i trwaniu termicznych pór roku na tym terenie. Zima zaczyna się tutaj w drugiej dekadzie listopada okres jej wydłuża się wraz z wysokością nad poziomem morza o 6 dni na każde 100 metrów. Najważniejszym z punktu widzenia warunków przyrodniczych jest długość okresu wegetacyjnego ze średnią dobową temperaturą powyżej 5°C. Z danych wynika, że długość tego okresu jest bardzo zróżnicowana i waha się od 150 dni na wysokości 1100 m n.p.m. do około 225 dni na terenach najniżej położonych. Analogicznie waha się również średnia roczna temperatura powietrza od 2,5°C (1100m n.p.m.) do 8,6°C (250m n.p.m.) Obszar powiatu ze względu na swe ukształtowanie jest szczególnie narażony na przymrozki.

3.4 Otoczenie społeczno gospodarcze

Gmina Czernichów obejmuje swym zasięgiem obszar 56,26 km², co stanowi około 5,41% powierzchni powiatu Żywieckiego i 0,45% całego województwa Śląskiego. W skład gminy wchodzi cztery sołectwa: Czernichów, Tresna, Międzybrodzie Bialskie i Międzybrodzie Żywieckie.

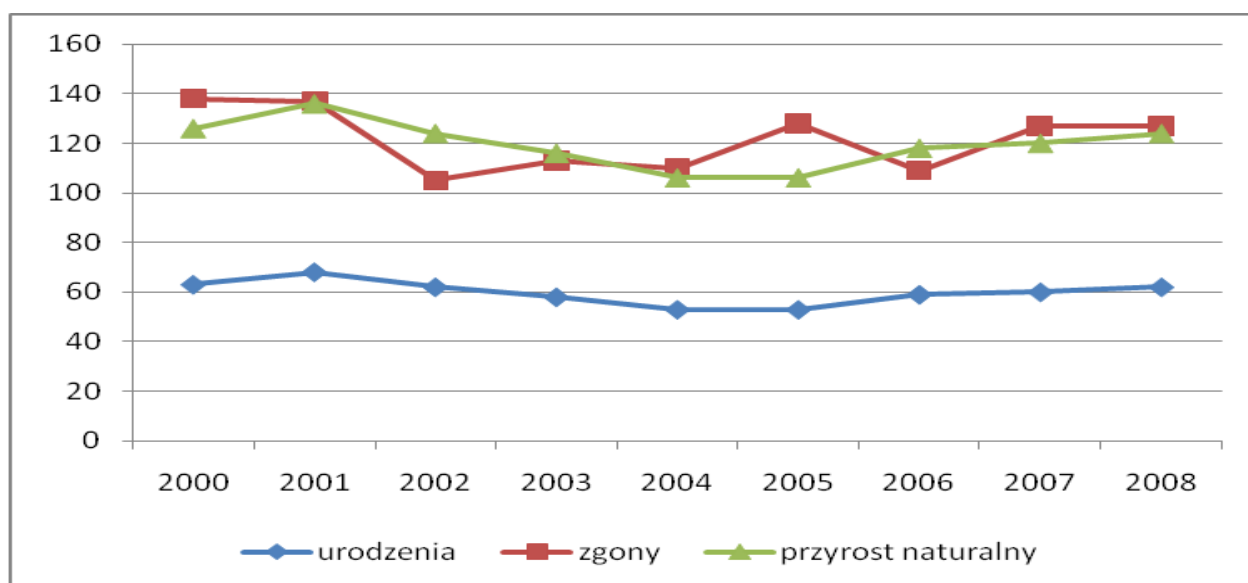
Według danych Urzędu Gminy Czernichów na dzień 30 grudnia 2008 roku Gmina Czernichów liczy 6348 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 113 osób/ km².

Rysunek 2 Liczba mieszkańców Gminy w latach 2004-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Czernichów, 2009, oraz zamieszczonych na www.stat.gov.pl

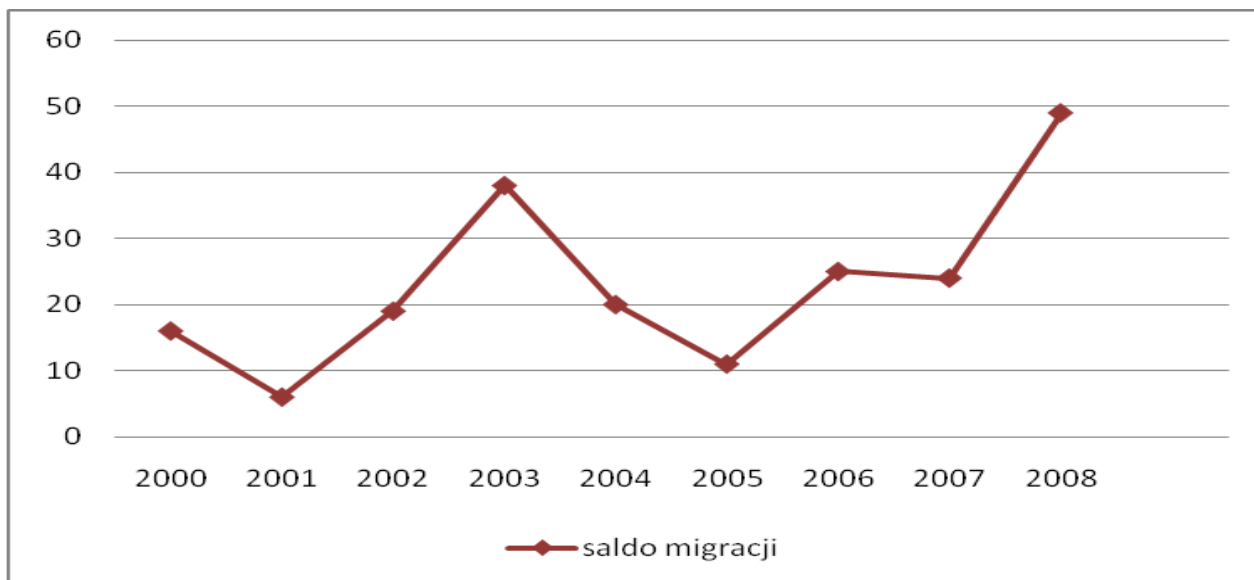
Według danych statystycznych liczba ludności na terenie Gminy Czernichów na przestrzeni ostatnich lat stale rosła, w 2008 roku zanotowano spadek liczby ludności o około 100 osób. Stale zwiększająca się liczba mieszkańców nie jest odzwierciedleniem dużej liczby urodzeń i małej liczby zgonów, co obrazuje wykres poniżej.

Rysunek 3 Ilość urodzeń, zgonów i przyrost naturalny na terenie gminy Czernichów w latach 2000-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2009

Na wzrost liczby mieszkańców Gminy Czernichów w latach 2000-2007 miało przede wszystkim stałe duże saldo migracji. Z zestawienia zamieszczonego poniżej wynika, iż saldo migracji utrzymuje się na stałym dodatnim poziomie około 10-50. Więcej jest zameldowań niż wymeldowań z Gminy. Nowi mieszkańcy to głównie ludzie z Górnego Śląska, którzy pragnąc zaznać ciszy i spokoju przenoszą się z miast do spokojnych zakątków położonych jednak w niewielkiej odległości od miast takich jak Bielsko – Biała, Kęty czy Żywiec.

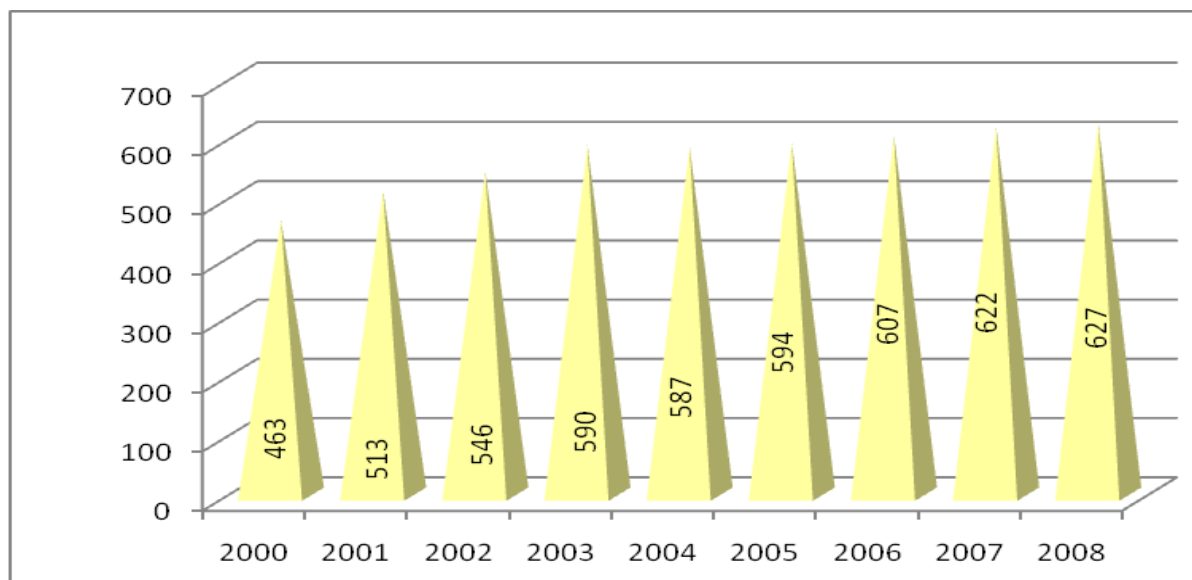
Rysunek 4 Saldo migracji na obszarze gminy Czernichów na przestrzeni lat 2000 - 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2009

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 63,6% całej populacji mieszkańców Gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 19,7%, a w wieku poprodukcyjnym około 16,6% osób.

Duża część mieszkańców gminy pracuje w niewielkich zakładach przemysłowych i usługowych na terenie Gminy i poza jej granicami, a szczególnie w Żywcu.

Na obszarze gminy zarejestrowanych jest około 627 podmiotów gospodarczych. Ilość podmiotów i ich sukcesywny wzrost zobrazowano na poniższym wykresie.

Rysunek 5 Zmiany w ilości podmiotów gospodarczych na terenie gminy Czernichów

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2009

Choć turystyka to jedno z podstawowych źródeł dochodu mieszkańców, ludność lokalna często znajduje zatrudnienie także w pobliskich miastach: Żywcu, Bielsku-Białej czy Kętach, z którymi łączą Gminę dobre połączenia komunikacyjne. Na terenie Miejscowości dynamicznie rozwija się także drobna przedsiębiorczość. Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny. Z 627 zarejestrowanych działalności gospodarczych:

- 608 stanowią podmioty gospodarki narodowej,

- 523 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- 20 to spółki handlowe,
- 1 spółdzielnia,
- 2 fundacje,
- 14 stowarzyszenia i organizacje społeczne.

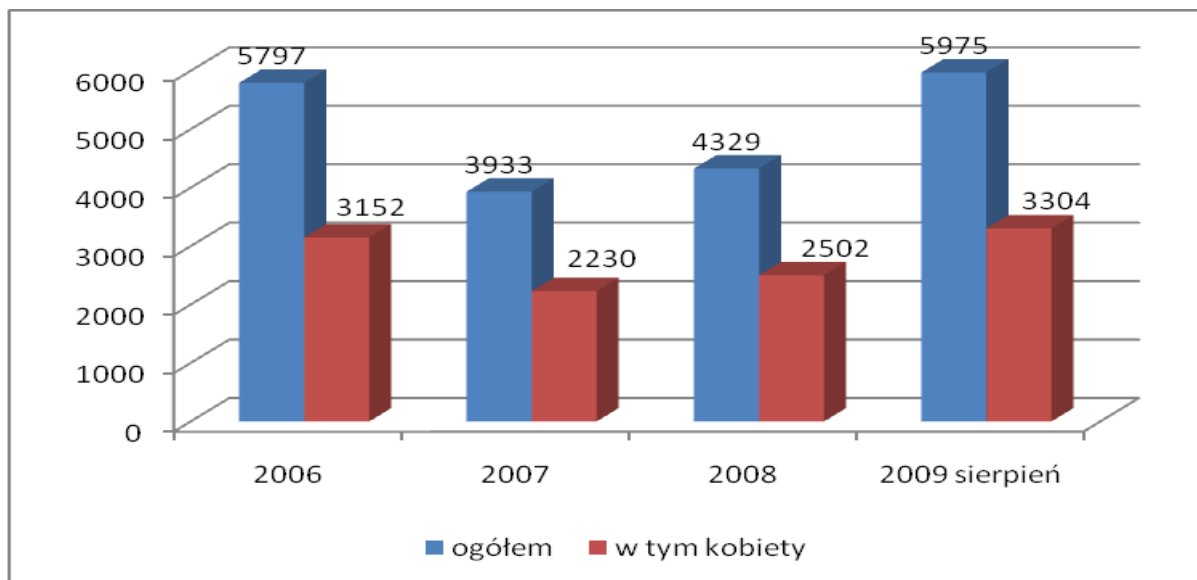
Główne sfery działalności to: handel, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, a także transport i usługi.

Na terenie Gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych, znajdują się natomiast firmy:

- w Międzybrodzu Bialskim:
 - Wytwórnia Makaronów – „Makarony Międzybrodzkie”,
 - Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka „Żar” który zatrudnia około 160 osób,
 - Zakład Usługowo – budowlany ZRiB
 - liczne firmy oferujące usługi budowlane.
- W Czernichowie
 - Zakład Cukierniczo – Piekarniczy zatrudniającego ogółem około 100 osób.
- W Międzybrodzu Żywieckim
 - Państwowy Zakład Opiekuńczo – Leczniczy zatrudniającego około 150 osób,
 - Górską Szkoła Szybowcowa,
 - liczne ośrodki wczasowo – wypoczynkowe, stwarzające przede wszystkim sezonowe miejsca pracy.

Obecnie na terenie Gminy jest kilkanaście gospodarstw agroturystycznych, 9 ośrodków wypoczynkowych oraz 46 obiektów gastronomicznych.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Czernichów wynosi 1810osób. Wg danych za ostatnie lata liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Powiatu Żywieckiego kształtuje się w następujący sposób, jaki pokazano na wykresie.

Rysunek 6 Struktura bezrobocia na terenie Powiatu Żywieckiego w latach 2006 -sierpień 2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Żywiec, 2009

Z charakterystyk bezrobocia PUP na terenie gminy można wyciągnąć następujące wnioski:

- największą grupę wśród bezrobotnych stanowią kobiety,
- bezrobociem dotknięte są osoby głównie młode w wieku nie przekraczającym 30 lat życia, a więc w okresie pełnej zdolności do pracy o podstawowym i średnim poziomie wykształcenia,

- jako pozytywną cechę obecnego bezrobocia w gminie należy uznać fakt, że są to osoby głównie z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, w wieku mobilnym, a więc podatne jeszcze na różne formy przekwalifikowania zawodowego,
- jako pozytywną cechę należy uznać fakt, że zarówno globalna wielkość jak i skala natężenia obecnego bezrobocia w gminie Czernichów należy do niższych w skali powiatu żywieckiego,
- za cechę negatywną należy uznać również ograniczenie perspektyw dla znacznej liczby młodych mieszkańców gminy z powodu braku pracy.

3.5 Turystyka i rekreacja

Malownicze położenie gwarantuje atrakcje o każdej porze roku. Panują tu doskonałe warunki zarówno dla sobotnio – niedzielnego wypoczynku, jak i do spędzenia dłuższego urlopu. Góry, woda i lasy to największe bogactwo gminy. Dla miłośników szybownictwa atrakcją jest Górską Szkoła Szybownictwa, przy której znajduje się szkoła lotniarstwa i paralotniarstwa. Dla osób preferujących sporty wodne i wędkarstwo wspaniałym miejscem jest Jezioro Międzybrodzkie i liczne przystanie wodne. Natomiast zimą można skorzystać ze stoku narciarskiego. Atrakcją jest kolejka terenowa – linowa prowadząca na górę Żar, z której rozciągają się wspaniałe widoki nie tylko całą Gminę, ale również panoramę Śląska. Na stoku góry Żar znajduje się dwupoziomowy park linowy o łącznej długości około 450 m. przy dolnej stacji kolejki. Ponadto na terenie Międzybrodzia Żywieckiego znajdują się na terenach ośrodków baseny, korty tenisowe. Każdego roku, zarówno latem jak i zimą Gminę odwiedza coraz więcej turystów, których przyciąga piękno gór oraz nieskażone środowisko. Zimą organizowane są kuligi, zaś latem - imprezy żeglarskie.

Na terenie Gminy Czernichów w Tresnej funkcjonują ośrodki wypoczynkowe z rozbudowaną bazą sportową.

Mieszkańcy mają możliwość skorzystać z boiska sportowego mieszczącego się w Czernichowie. Najwyższy poziom zagospodarowania turystycznego prezentuje Jezioro Żywieckie, wokół którego skupione są ośrodki wypoczynkowe. Działają tu także liczne podmioty gospodarcze operujące sprzętem do uprawiania sportów wodnych.

Wspaniały potencjał przyrodniczo-krajobrazowy Gminy jest dość dobrze skorelowany z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną, w tym szczególnie noclegowo-gastronomiczną.

W okresie Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku dużą atrakcją są tradycje kolędnicze kultywowane przez mieszkańców. Pielęgnowane są świąteczne zwyczaje dzielenia się opłatkiem przez mieszkańców na corocznie organizowanym „Wieczorze Kolęd” odbywającym się w Domu Strażaka, w którym uczestniczą mieszkańcy, organizacje społeczne, osoby starsze i samotne.

W czasie Świąt Wielkanocnych – pielęgnowane są tradycje związane z palmami wielkanocnymi i śmigusem – dyngusem. Organizowane są kiermasze wielkanocne przygotowywane przez uczniów Zespołu Szkół, które oferują swoje wyroby palm i stroików mieszkańcom Międzybrodzia.

Podczas wesel wciąż odbywają się tzw. oczepiny Pani Młodej. Na Zielone Świątki zgodnie z tradycją palone są „Sobótki”. Na terenie Międzybrodzia Żywieckiego działa Chór Parafialny, Zespół Dziecięcy Jaworzyna i Koło Gospodyń Wiejskich.

Dostęp do usług kulturalnych na terenie Międzybrodzia Żywieckiego zapewnia przede wszystkim samorząd lokalny, zatrudniając pracownika na jednoosobowym stanowisku ds. kultury. Mieszkańcy korzystają z Filii Gminnej Biblioteki Publicznej, której zakres działania obejmuje:

- gromadzenie i wypożyczanie materiałów bibliotecznych,
- świadczenie usług bibliograficznych i informacyjnych, prowadzenie czytelnicy,
- działalność edukacyjną i popularyzatorską,
- inne zadania zgodnie z ustawą o bibliotekach oraz ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Celem zwiększenia atrakcyjności turystycznej Gminy w wieloletnich Planach Odnowy miejscowości należących do Gminy Czernichów znalazły się zadania polegające na budowie ścieżek rowerowych oraz ścieżek dydaktyczno – przyrodniczych. Realizacja tych zadań przyczyni się do zwiększenia roli edukacji ekologicznej a tym kierunku.

3.6 Współpraca transgraniczna

W chwili obecnej Władze Gminy Czernichów mają podpisane porozumienia o współpracy z czterema Gminami:

Od 2001 roku prowadzona jest wzajemna współpraca

- z gminą Neunkirchen-Seelscheid z Niemiec w zakresie kultury, sportu, turystyki, oświaty. Co roku organizowana jest wymiana młodzieży szkolnej, strażackiej, oraz wakacyjne wyjazdy młodzieży na tzw. Tygodnie Informacyjne w Luftwaffe, czyli możliwość zobaczenia z bliska najnowszych technologii lotnictwa wojskowego w Niemczech. Dotychczasowa współpraca z gminą Neunkirchen-Seelscheid układa się pomyślnie i jest dowodem na to, że sama bariera językowa, która z resztą poprzez otwartość i przyjacielskie nastawienie mieszkańców obu gmin jest praktycznie niwelowana, nie stanowi przeszkody we wzajemnym zrozumieniu i międzyludzkich kontaktach.
- z gminą Opponitz z Austrii, mimo, iż porozumienie zostało podpisano dopiero w 2007 roku współpraca została nawiązana już wiele lat wcześniej. Współpraca oparta jest na wzajemnych relacjach i wymianach, co w ostatnich latach zaczyna przynosić efekty.
- z Gminą Csór położoną na Węgrzech umowa o współpracy została nawiązana w 2008 roku w zakresie wymiany kulturalnej, oświatowej i gospodarczej oraz promocji Gminy Czernichów,
- z angielską Gminą Bicester – umowa o współpracy została podpisana w grudniu 2008 roku, współpraca obejmuje wymianę kulturalną, oświatową, gospodarczą w celu rozwoju i promocji obu partnerskich gmin.

4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

4.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

4.1.1.1 Charakterystyczne elementy przyrody i krajobrazu w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu Gminy Czernichów

Krajobraz Gminy Czernichów zdominowany jest przez duże urozmaicenie form geomorfologicznych, charakterystycznych dla mezoregionu Beskidu Małego obejmującego całą jej powierzchnię.

Beskid Mały w granicach Gminy obejmuje dwa główne pasma górskie: w części zachodniej – Pasma Magurki Wilkowieckiej – z najwyższym szczytem Czupel (935 m np.m) oraz w części wschodniej – Grupa Łamanej Skały lub inaczej – Góry Zasolskie (najwyższy szczyt: Madohora – 929 m n.p.m, a w granicach gminy: Wielki Cisownik – 853 m n.p.m, Jaworzyna – 864 m n.p.m, Kościelec – 795 m n.p.m). Obie grupy górskie rozdziela na terenie Czernichowa przełom rz. Soły z dwoma kaskadowo położonymi zaporowymi: w Tresnej i Porąbce. Zasadniczy zrąb rzeźby terenu tworzą kopulaste grzbiety i głębokie, nieckowate doliny rzeczne: część jest głęboko wcięta, a część płaskodenna; mają profil nieco asymetryczny - ograniczone stromymi zboczami i nieco łagodniejszymi stokami. W przeważającej części Beskidu Małego grzbiety górskie mają zasadniczo przebieg równoleżnikowy, z dużą ilością dolin potoków: podłużnych, poprzecznych i z fragmentami przełomów.

Główne dominanty ekspozycji krajobrazu w Gminie Czernichów to: zbiorniki zaporowe w dolinie Soły, praktycznie rozcinające w kierunku południkowym teren Gminy na dwie odrębne funkcjonalnie części oraz masyw Góry Żar z bogatą i różnorodną infrastrukturą - z szerokimi panoramami widokowymi, skierowanymi na znaczną część Beskidu Małego, Kotliny Żywieckiej oraz odległe pasma Beskidu Żywieckiego.

Maksymalne deniwelacje terenu w Gminie Czernichów dochodzą do ok. 635 m (najniższy punkt: dolina Soły – ok. 300 m n.p.m; najwyższy punkt: szczyt Czupla – 935 m n.p.m).

Urozmaicona rzeźba terenu, duże wysokości względne, znaczne nachylenia, gęsta sieć hydrograficzna – wskazują również na wysokie walory krajobrazowe oraz występowanie licznych obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych, co m.in. sprawiło, iż całość obszaru Gminy została włączona do Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i jego otuliny.

W krajobrazie Gminy zdecydowanie przeważa krajobraz kulturowy otwarty: upraw rolniczych, wód, łąk, pastwisk i ogrodów, układu osiedleńczego w postaci sieci dróg i zabudowy wiejskiej, rozłożonych w dolinach górskich lub w partiach szczytowych, uzupełniony o krajobraz leśny. Główne walory przyrodnicze

Gminy Czernichów, podobnie jak i pozostałych gmin beskidzkich na Żywiecczyźnie, związane są z piętrowością zbiorowisk roślinnych: w przeciwieństwie do pasm Beskidu Żywieckiego i Beskidu Śląskiego w Beskidzie Małym występują dwa piętra roślinne: pogórze (do 500 m npm) oraz regiel dolny (do 935 m npm). Piętro pogórze zajmują obecnie głównie uprawy rolne i zabudowa mieszkaniowa, uzupełniona o infrastrukturę usługową, komunikacyjną itp. Dominujące niegdyś na tych terenach zbiorowiska lasów grądowych pozostały tylko w trudno dostępnych jarach i wąwozach. Piętro regla dolnego zdominowane jest przez zbiorowiska leśne: obszary leśne obejmują niemal wyłącznie siedliska lasu górskiego i lasu mieszanego górskiego, zajęte przez drzewostany mieszane bukowo – jodłowo – świerkowe (w mniejszym udziale), a w przeważającej części - przez lite sztuczne świerczyny, pozostające od dłuższego czasu w fazie intensywnej przebudowy w celu dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedliska. Na północnych stokach spotykane są dosyć często płaty kwaśnej buczyny górskiej, która wraz ze zbiorowiskiem żyznej buczyny karpackiej, jaworzyny karpackiej i dolnoregłowego boru jodłowo - świerkowego (spotykanymi sporadycznie w naturalnej formie) stanowi podstawowy trzon roślinności potencjalnej (pierwotnej) na tym obszarze. Uzupełnieniem dominujących zbiorowisk leśnych są liczne ziołorośla, wilgotne łąki, płaty torfowisk, młak oraz pozostałości podszczytowych i grzbietowych polan i hal, obecnie poddawanych stopniowej rewitalizacji w celu przywrócenia częściowo utraconych walorów bioróżnorodności.

Na terenie Gminy występują zarówno wielkie kompleksy leśne o powierzchni przekraczającej 1000 ha, obejmujące swoim zasięgiem całe masywy górskie (pasmo Czupła z Hrobaczą Łąką, Wielkiego Cisownika z Jaworzyną), jak również mniejsze enklawy leśne, rozrzucone na terenie całej Gminy - skupiają się głównie na zboczach jarów i głęboko wciętych dolin lokalnych cieków wodnych.

Ważnym elementem krajobrazu Gminy jest stosunkowo gęsta sieć hydrograficzna, tworzona głównie przez doliny lewo – i prawobrzeżnych potoków - dopływów Soły, tj.: Isepnicy, Roztoki, Ponikwi, Żarnówki i Suchego Potoku – odwadniających całość obszaru Gminy.

Istotnym uzupełnieniem terenów leśnych są liczne zadrzewienia – zwłaszcza w strefie przybrzeżnej zbiorników zaporowych w dolinie Soły i jej dopływów, występujące jako " lasy łąkowe" i zarośla wiklinowe, bądź jako zadrzewienia śródpolne.

4.1.1.2 Siedliska przyrodnicze i zbiorowiska roślinne

Ogółem na terenie Gminy Czernichów występują następujące klasy siedlisk: lasy iglaste (48% pokrycia terenu Ostoi Siedliskowej), lasy mieszane (39%), lasy liściaste (7%), grunty orne (3%) oraz tereny rolnicze z elementami naturalnymi oraz łąki i pastwiska (3%) - w obrębie których stwierdzono. ok. 900 – 950 gatunków roślin naczyniowych, m.in. w oparciu o liczne opracowania florystyczne, fitosocjologiczne z terenu Beskidu Małego.

Pasma górskie Beskidu Małego stanowią na terenie Gminy ostoję siedlisk, uwzględnionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz.U.Nr 94 poz. 795) i wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (Dyrektywy Siedliskowej). Do siedlisk o znaczeniu europejskim, występujących przede wszystkim w obrębie utworzonego już i prawnie funkcjonującego Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk: *Beskid Mały* na terenie Gminy Czernichów, należą:

- Kwaśne buczyny *Luzulo - Fagenion* (kod 9110) - 50% pokrycia terenu Ostoi,
- Żyzne buczyny *Dentario glandulosae – Fagenion* oraz *Galio odorati – Fagenion* (kod 9130) - 20% pokrycia,
- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* (kod 6510) - 1% pokrycia (m.in. dolne partie stoków Hrobaczej Łąki, Suchego Wierchu, Groniczka, Góry Żar),
- Jaworzyny i lasy klonowo – lipowe na stokach i zboczach *Tilio platyphyllis – Acerion pseudoplatani* (kod 9180) – 2% pokrycia,
- Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe – płaty bogate florystycznie *Nardion* (kod 6230) - 1% pokrycia (m.in. polany na Hrobaczej Łące, Jaworzynie, Wielkim Cisowniku),
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Alno - Padion* i *Salicion albae* (kod 91 E0) - 0,25% pokrycia terenu ostoi,
- Ziołorośla górskie i nadrzeczne (kod 6430) - 0,5% pokrycia,
- Górskie torfowiska o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (kod 7230) - 0,1% pokrycia

W obrębie terenów rolniczych, łąk oraz cieków i zbiorników wodnych stosunkowo licznie są reprezentowane inne charakterystyczne zbiorowiska nieleśne:

- zespół ostrożenia warzywnego *Angelico* – *Cirsietum oleracei*,
- łąka ostrożeniowa (*Cirsietum rivularis*).

Gmina Czernichów leży w zasięgu dwóch pięter roślinnych, tj: pogórza (do ok.500 m npm – tereny niemal całkowicie zajęte pod uprawy i zabudowę; spotyka się typowe gatunki roślinności runa pierwotnie występujących lasów grądowych jedynie w trudno dostępnych jarach i wąwozach) i regła dolnego (500 – 935 m npm) – tereny pierwotnie zajmowane przez zbiorowiska żyznej buczyny karpackiej, kwaśnej buczyny z dużym udziałem jodły, świerka i jawora oraz dolnoregłowego boru jodłowo - świerkowego, obecnie zdominowane przez sztuczne świerczyny, będące aktualnie w fazie intensywnej przebudowy. Najlepiej zachowane fragmenty naturalnych zbiorowisk leśnych stanowią pozostałości kwaśnej buczyny górskiej oraz dolnoregłowego boru mieszanego jodłowo - świerkowego, występujące w reglu dolnym na stokach i partiach grzbietowych: Hrobaczej Łąki, Jaworzyny, Czupla oraz innych masywów górskich.

W obrębie piętra regła dolnego oraz w strefie przejściowej pomiędzy regłem dolnym i pogórzem występują również inne zbiorowiska leśne: nadrzecznej olszyny górskiej (nad mniejszymi potokami) olszyny bagiennej (źródłiskowe partie stoków o niewielkim nachyleniu, zabagnione i podtopione) oraz jaworzyny karpackiej (w szczytowych, mocno nachylonych partiach stoków i stromych skarpach nad potokami).

Ze względu na ograniczenia wysokościowe w Beskidzie Małym nie wykształciło się piętro regła górnego – natomiast ciekawostką jest występowanie powyżej granicy lasu regłowego – skałowaciałych buków.

Należy stwierdzić, iż obecny kształt szaty roślinnej Gminy Czernichów ukształtował się zarówno pod wpływem - niezależnych od człowieka - czynników fizjograficznych (duże deniwelacje terenu), klimatycznych, hydrologicznych, jak również zróżnicowanej działalności człowieka (rolnictwo, gospodarka leśna, osadnictwo). Przedstawione wyżej cenne typy siedlisk i zbiorowisk roślinnych, charakteryzujących się dużym udziałem przedstawicieli rzadkich gatunków roślin i zwierząt, zachowały się szczególnie na obszarach leśnych regła dolnego, w terenach źródłiskowych oraz w podszczytowych partiach hal i polan górskich. Biorąc pod uwagę roślinność potencjalną Gminy zbiorowiskami uwarunkowanymi siedliskowo na jej przeważającym terenie są zbiorowiska kwaśnej buczyny górskiej, buczyny karpackiej, dolnoregłowego boru jodłowo – świerkowego oraz jaworzyny karpackiej i z miesięcznicą trwałą (w piętrze regła dolnego), grądu subkontynentalnego (w piętrze pogórza) oraz zbiorowisk łągowych (w dolinach cieków wodnych, bez zróżnicowania na piętro pogórza i regła dolnego), co oddaje charakter pierwotnej roślinności na tym obszarze.

4.1.1.3 Chronione i ginące elementy flory i fauny

Stan rozpoznania środowiska przyrodniczego Gminy Czernichów pod kątem występowania rzadkich i ginących gatunków flory jest bardzo dobry. Szczególnie związane jest to z licznymi monografiemi florystycznymi i fitosocjologicznymi z terenu Beskidu Małego oraz inwentaryzacją elementów środowiska przyrodniczego - przygotowywaną dla potrzeb opracowywanego aktualnie planu ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Małego. Lista opracowań przyrodniczych, naukowych i popularno – naukowych, dotyczących ww. obszaru, jest bardzo bogata (Beskid Mały to obszar intensywnej penetracji przyrodniczej pracowników naukowych i studentów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, Politechniki Łódzkiej Filia w Bielsku – Białej, Akademii Techniczno – Humanistycznej w Bielsku – Białej). Według obecnego stanu wiedzy, na podstawie różnych źródeł można stwierdzić, iż na tym terenie odnotowano występowanie ok. 900 - 950 gatunków roślin flory naczyniowej, w tym ok. 50 gatunków objętych ochroną ścisłą i częściową (na terenie Gminy – ok. 30 gatunków: *podrzeń żebrowiec*, *widłak goździsty*, *widłak jałowcowaty*, *widłak wroniec*, *lilia złotogłów*, *śnieżyczka przebiśnieg*, *goździk piaskowy*, *mieczyk dachówkowaty*, *orlik pospolity*, *bluszcz pospolity*, *dziwięcisz bełtodygowy*, *podkolan zielony*, *kruszczyk błotny*, *kruszczyk szerokolistny*, *kukułka Fuchsa*, *mieczyk dachówkowaty*, *kukułka szerokolistna*, *storzyczek męski*, *ciemniżyca zielona*, *gółka długoostrogowa*, *naparstnica purpurowa*, *kukułka plamista*, *dziwięcisz bełtodygowy*, *storzycza kulista*, *podkolan biały*, *wawrzynek wilczyko*, *parzydło leśne*, *kalina koralowa*, *kopytnik pospolity*, *paprotka zwyczajna*, *centuria pospolita*, *marzanka wonna*, *kruszyna pospolita*, *pierwiosnka wyniosła* i *goryczka trojeściowa*) i dodatkowo kilkadziesiąt gatunków rzadkich i zagrożonych, występujących często na granicach swoich zasięgów (szczegółowy wykaz stanowisk ww. gatunków roślin, wymieniony w poprzednim opracowaniu POŚ dla Gminy Czernichów, został weryfikowany na etapie sporządzania materiałów studialnych do przygotowywanego planu ochrony PKBM). Ww. gatunki reprezentują praktycznie wszystkie typy zbiorowisk leśnych (żyzna buczyna karpacka, kwaśna buczyna górska, dolnoregłowy bór mieszany, lasy grądowe i łągowe, jaworzyna karpacka), jak i nieleśne (ziołorośla,

wilgotne łąki, łąki świeże, zbiorowiska zaroślowe. Na terenie Gminy podstawowy problem dla ochrony rodzimej flory stanowi ekspansja gatunków synantropijnych w zbiorowiskach roślinności leśnej i nieleśnej – szczególnie jest to widoczne w strefie przybrzeżnej Jeziora Międzybrodzkiego i Jeziora Żywieckiego - wzdłuż pozostałości zbiorowisk łągowych i szuwarów przybrzeżnych oraz w strefie pozostającej na styku terenów zabudowy mieszkaniowej oraz obszarów leśnych.

Stan zbadania fauny na terenie Gminy jest reprezentatywny dla stanu rozpoznania tych walorów w całym Beskidzie Małym. Ogółem na tym obszarze stwierdzono występowanie ok. 110 gatunków ptaków (m.in. 6 drapieżników dziennych, 4 gatunki kuraków leśnych, 6 gatunków dzięciołów, bocian czarny), 41 gatunków ssaków, 15 gatunków płazów, 5 gatunków gadów oraz 17 gatunków ryb. Szczegółowe rozpoznanie walorów faunistycznych nastąpiło na obszarze Beskidu Małego podczas przygotowywania dokumentacji, niezbędnej do opracowania planu ochrony.

Szczególnie charakterystycznymi przedstawicielami fauny pozostałych grup kręgowców na tym obszarze są:

- ssaki: wydra, niedźwiedź brunatny, wilk, liczne nietoperze: podkowiec mały, nocek duży borowiec wielki, gacek brunatny, gacek szary, mroczek posrebrzany, mroczek pozłocisty, mroczek późny, nocek rudy; przedstawiciele owadożernych: orzesznica, smużka, ryjówka aksamitna.
- płazy: traszka grzebieniasta, kumak nizinny, kumak górski, traszka karpacka. ropucha szara, żaba trawna, żaba wodna, żaba jeziorkowa, traszka zwyczajna, traszka górską.
- gatunków gadów (padalec zwyczajny, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, zaskroniec zwyczajny i żmija zygzakowata)
- kilkadziesiąt gatunków bezkręgowców: m.in. przedstawiciele rodzaju trzmiel, motyle: paź królowej, szlaczkoń szafraniec, czerwończyk nieparek, mieniak strużniak, mieniak tęczowiec chrząszcze: liszkarz mniejszy, jelonek rogacz, kozioróg dębosz, przedstawiciele rodzaju biegacz.

Charakterystycznym elementem fauny ekosystemów leśnych regla dolnego i pogórza, dominujących powierzchniowo na obszarze Gminy, są licznie występujące gatunki zwierzyzny łownej (jeleni, sarna dzik), często przemieszczające się w dużych grupach (chmary jeleni, watahy dzików, rudle saren) naturalnymi” korytarzami migracyjnymi” pomiędzy poszczególnymi pasmami górskimi i kompleksami leśnymi - uzupełnione o ssaki drapieżne (lis, kuna leśna, łasica, tchórz, sporadycznie – jenot). Należy zaznaczyć, iż system zbiorników zaporowych w dolinie Soły stanowi istotną barierę w naturalnych szlakach migracji zwierzyzny łownej (głównie jeleniowatych) z obu rozdzielonych pasm górskich Beskidu Małego, podobnie jak obszary intensywnego zagospodarowania turystyczno – sportowego południowych stoków Góry Żar.

Do głównych zagrożeń siedlisk oraz gatunków fauny i flory na terenie Gminy Czernichów należą:

- lokalne i transgraniczne zanieczyszczenia powietrza,
- silna presja turystyczna – szczególnie w zakresie rozwoju infrastruktury narciarskiej: kompleksy narciarskie, plany budowy nowych wyciągów,
- prace wykonywane w korytach rzek i potoków oraz w obrębie zbiorników zaporowych, związane z utrzymaniem właściwego reżimu hydrotechnicznego,
- zabudowa terenów zalewowych, prowadząca do stopniowego zmniejszania szerokości koryta rzecznoego,
- rozproszona zabudowa mieszkaniowa i infrastruktura komunikacyjna, stanowiąca zagrożenie dla ciągłości naturalnych” korytarzy ekologicznych”,
- intensywne pozyskanie drewna w lasach, związane z koniecznością usuwania skutków klęski gradacji kornika i przebudowy drzewostanów.

4.1.1.4 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Czernichów

Spośród form ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej, wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U.Nr 92 poz. 880 z późn. zm.), do chwili obecnej na terenie Gminy Czernichów utworzono:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk NATURA 2000 *Beskid Mały, PLH 23(Ostoja Siedliskowa)* o powierzchni ogólnej: 7.186,16 ha; zatwierdzony przez Komisję Europejską w 2008r. - 2 izolowane enklawy znajdują się w: środkowo – zachodniej części Gminy (pasmo Czupła i północne stoki Magurki Wilkowickiej) oraz jej wschodniej części (pasmo Wielkiego Cisownika Jaworzyny i Beskidu),
- Park Krajobrazowy Beskidu Małego o powierzchni ogólnej: 25.770,00 ha (otulina – 22.250,00 ha); utworzony w 1998r. (w granicach PKBM znajduje się 100% powierzchni Gminy, tj. 5626 ha, w tym:

Park – 4045 ha oraz otulina – 1581 ha). Wg informacji uzyskanej w Zespole Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego Oddział w Żywcu, aktualnie zostały zakończone prace nad przygotowaniem dokumentacji planu ochrony dla ww. parku krajobrazowego i należy oczekiwać wydania Rozporządzenia Wojewody Śląskiego, zatwierdzającego ww. dokument.

Aktualne zamierzenia w zakresie zwiększenia ilości proponowanych nowych form ochrony przyrody na terenie Gminy (indywidualne i małoobszarowe formy ochrony), oparte o przeprowadzone ekspertyzy i waloryzacje przyrodnicze oraz rozpoznanie walorów zieleni przyzagrodowej, przydrożnej i "przestojów" w drzewostanach leśnych, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Projektowane i proponowane formy ochrony przyrody na terenie Gminy Czernichów

L.P	Nazwa obiektu	Forma ochrony	Miejscowość	Cel ochrony
1	Rozlewiska Jeziora Międzybrodzkiego	Użytek ekologiczny	Międzybrodzie Bialskie	Rozlewiska z roślinnością wodną i szuwarową – rzadko spotykane w terenach podgórskich
2	Młaka na Gorze Cieniowej	Użytek ekologiczny	Międzybrodzie Bialskie – Ponikiew, ok. 1,5 km na południowy wschód od szczytu Czupła	Kwaśna młaka turzycowa
3	Źródłiska nad Plonkowie	Użytek ekologiczny	Tresna – Płonkowie, północne stoki góry Przysłop	Kwaśne młaki turzycowe, wilgotne łąki na terenie źródliskowym
4	Diable Kamienie	Stanowisko dokumentacyjne	Tresna, zachodnie stoki Przysłopy	Naturalne wychodne skalne z piaskowca
5	Gaiki	Rezerwat przyrody	Międzybrodzie Bialskie – Żarnówka, północne stoki Gaików w sąsiedztwie czerwonego szlaku z Hrobaczej Łąki na Czupel	Płaty żyznej buczyny karpackiej, jaworzyny górskiej i kwaśnej buczyny górskiej
6	Czupel	„Powierzchniowy pomnik przyrody” (pozaustawowa forma ochrony przyrody)	Międzybrodzie Bialskie	Płaty kwaśnej buczyny górskiej z lokalnym ekotypem buka
7	Jaworzyna	„Powierzchniowy pomnik przyrody” (pozaustawowa forma ochrony przyrody)	Międzybrodzie Żywieckie	Płaty kwaśnej buczyny górskiej z lokalnym ekotypem buka
8	Klon zwyczajny	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Ubocz	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 350 cm
9	Jesion wyniosły	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Ubocz	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 315 cm
10	Robinia akacja	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Ubocz	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 315 cm
11	Lipa drobnolistna	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Podgórk	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 350 + 315 cm
12	Lipa drobnolistna	Pomnik przyrody ożywionej	Międzybrodzie Bialskie - Podgórk	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 350 + 205 cm
13	Klon jawor	Pomnik przyrody ożywionej	Żarnówka Duża - Flisaki	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 315 cm
14	Jesion wyniosły	Pomnik przyrody ożywionej	Żarnówka Duża - Słoniaki	Drzewo wolnostojące o obw. pnia 280 cm

Wszystkie ww. zgłoszone propozycje nowych obszarów i obiektów chronionych zostały ujęte w opracowanej inwentaryzacji elementów środowiska przyrodniczego, stanowiącej jeden z istotnych elementów przygotowanej dokumentacji do projektu planu ochrony PKBM.

Należy również podkreślić, iż zatwierdzone już granice obszaru NATURA 2000, były zgłoszone wcześniej do zaopiniowania Radzie Gminy w Czernichowie i konsultacji społecznych i stanowiły efekt wielomiesięcznych prac terenowych mających na celu potwierdzenie lub pozyskanie nowych informacji dotyczących

występowania siedlisk przyrodniczych i gatunków chronionych na obszarach proponowanych do sieci NATURA 2000. Eksperti działający w ramach Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego, powołanego przez Wojewodę Śląskiego, byli zobowiązani do wyznaczenia takich granic ww. obszarów, by objąć ich zasięgiem wyłącznie najcenniejsze tereny, wyłączając tereny zurbanizowane. Zdaniem Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wszystkie wyznaczone i zatwierdzone obszary NATURA 2000 spełniają obiektywne kryteria wyznaczania obszarów NATURA 2000 w całej Unii Europejskiej, tj. kryterium przyrodniczego zasięgu występowania wskazanych typów siedlisk i gatunków – ważnych dla Unii Europejskiej, a nie kryterium uwarunkowań społeczno – ekonomicznych.

Wskazana powyżej w tabeli znaczna ilość proponowanych do objęcia ochroną prawną obiektów i obszarów o znaczących, ponadlokalnych walorach przyrodniczych, świadczy o konieczności podjęcia skutecznych działań dla ich ochrony: zarówno przez władze samorządowe Gminy Czernichów, administrację Lasów Państwowych oraz właścicieli gruntów, na których powyższe proponowane objekty i obszary się znajdują.

Jeżeli nie zachodzą przesłanki, utrudniające wprowadzenie ochrony prawnej dla tych proponowanych terenów, tj.: niuregulowany stan własności gruntów oraz zmieniające się przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego – to praktycznie ochrona prawna może być wprowadzona odpowiednią uchwałą Rady Gminy.

4.1.1.5 Zieleń urządzona

Zieleń urządzona, w tym: zieleńce, zieleń przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno – osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo – przemysłowej, w tym – obiektów użyteczności publicznej - to jeden z elementów Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Gminy Czernichów. W skali gminy, biorąc pod uwagę bardzo duży wskaźnik lesistości oraz znaczną powierzchnię odłogowanych gruntów rolnych, rzeczywisty udział ww. form zieleni urządzonej jest stosunkowo niewielki, ograniczając się do: zieleni przyzagrodowej (w zwartych ciągach zabudowy mieszkaniowej poszczególnych miejscowości), mocno rozproszonych zadrzewień przydrożnych (większe skupiska zieleni przydrożnej pozostają na styku przylegających do pasa drogowego obszarów leśnych: odcinki dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej w Tresnej, Międzybrodzu Białskim – Ponikwi i Żarnówce), zieleni ogólnodostępnej w rejonie obiektów użyteczności publicznej (place i skwery w Międzybrodzu Białskim i Międzybrodzu Żywieckim) oraz zieleni towarzyszącej obiektom rekreacyjno – wypoczynkowym.

Wszystkie ww. formy zieleni są chronione odpowiednimi zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W kształtowaniu obszarów zieleni publicznej na terenie Gminy w perspektywie krótko – i długoterminowej przewiduje się następujące zadania priorytetowe (przyjęte już w zamierzeniach” Strategii rozwoju Gminy Czernichów do 2015 r.” oraz” Planie Rozwoju Lokalnego 2004 – 2010”):

- zagospodarowanie turystyczne brzegów Jeziora Żywieckiego i Jeziora Międzybrodzkiego (m.in. plaże, promenady spacerowe, kąpieliska – z zielenią towarzyszącą) - wprowadzenie w pełni zagospodarowanej i urządzonej” zieleni przyrodnej”, łączącej poprzez zazielenione ciągi piesze i ścieżki rowerowe poszczególne objekty zaplecza rekreacyjno – sportowego i turystyczno – wypoczynkowego, skupione wzdłuż obrzeży ww. akwenów wodnych - z poszerzeniem w głąb dolin głównych potoków: Isepnica, Ponikiew, Żarnówka oraz lokalnie w bezpośrednim sąsiedztwie z przyległymi obszarami leśnymi;
- zagospodarowanie zielenią o wysokich walorach dekoracyjno – estetycznych placów, skwerów zieleńców, położonych w centrum poszczególnych sołectw (Międzybrodzie Białskie Międzybrodzie Żywieckie, Czernichów),
- sukcesywna realizacja terenów zieleni izolacyjnej wokół obiektów usługowo – handlowych,
- tworzenie terenów zieleni urządzonej wokół licznych ośrodków rekreacyjno – wypoczynkowych na terenie Gminy – ze szczególnym uwzględnieniem wybudowanej kolei szynowej wraz z infrastrukturą narciarską i inną towarzyszącą.

W minionych latach na terenie Gminy Czernichów prowadzono szereg przedsięwzięć w zakresie kształtowania obszarów zieleni ogólnodostępnej, w szczególności - bieżącą pielęgnacją zieleńców i skwerów, a także wokół terenów rekreacyjno – wypoczynkowych i obiektów użyteczności publicznej oraz zieleni przydrożnej.

W zamierzeniach długoterminowych Gminy pozostaje nadrzędny cel, tj. ochrona kompozycji układów zieleni, jako element ochrony różnorodności przyrodniczej i krajobrazowej oraz dalsze kształtowanie systemu ogólnodostępnej zieleni gminnej, obejmującej docelowo również w ograniczonym zakresie, uwzględniającym przyszłe zasady ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie Gminy, istniejącą zieleń

nieurządzoną, łągową w dolinie Soły (obrzeża istniejących zbiorników zaporowych: zadrzewienia, zakrzaczenia, murawy trawiaste).

W ww. terenach zieleni należy dopuścić możliwość realizacji obiektów i urządzeń rekreacyjno – sportowych, parkowych, małej architektury – z zachowaniem zasady o dominującej funkcji terenów istniejącej zieleni łąkowej, adaptowanej do celów rekreacji.

Analiza obecnego sposobu zagospodarowania nieruchomości o różnym sposobie zagospodarowania skłania do konieczności wprowadzenia dodatkowych zapisów planistycznych, regulujących docelowy procentowy udział powierzchni terenów zieleni, tj;

- tereny zabudowy mieszkaniowej – min. 60% niezabudowanej powierzchni działki (utrzymanie istniejących terenów zadrzewień, ogrodów, muraw trawiastych),
- tereny i obiekty użyteczności publicznej, usług, rekreacji i wypoczynku – min. 70% niezabudowanej części działki (utrzymanie wartościowych zespołów zieleni wysokiej oraz wprowadzenie zieleni izolacyjno – osłonowej),
- tereny komunikacyjne -” ciągi zieleni izolacyjno – osłonowej” w formie szpalerów lub kęp – z pozostawieniem luk, umożliwiających tzw.” otwarcia widokowe”.

Zieleń przydrożna, rosnąca w pasie drogowym wszystkich kategorii dróg - poza aktualnie prowadzoną w miarę potrzeb i dostępnych środków, bieżącą pielęgnacją, wymaga częściowej wymiany składu gatunkowego drzew oraz nowych nasadzeń.

Na terenach potencjalnie zalewowych, w dolinach cieków wodnych istotne są zalecenia utrzymania istniejącej zieleni nieurządzonej (zadrzewienia przywodne, śródpolne), w tym – kształtowania terenów zieleni, podtrzymujących funkcje korytarzy migracyjnych lokalnej fauny.

4.1.2 Identyfikacja potrzeb

Utworzenie w minionym 25 – leciu dwóch wielkoobszarowych form ochrony przyrody, tj:

- Parku Krajobrazowego Beskidu Małego (wraz z otuliną),
- Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk NATURA 2000 *Beskid Mały*,

i objęcie ich granicami praktycznie całej powierzchni Gminy Czernichów spowodowały, iż działania władz Gminy, zmierzające do zrównoważonego rozwoju, powinny być spójne z propozycjami działań ochronnych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, zarządzającej obszarami NATURA 2000 oraz Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego – realizującego zadania ochronne na terenie ww. parku krajobrazowego.

Podstawowy cel strategiczny Gminy, zdefiniowany w *Strategii rozwoju...*, to *trwały rozwój funkcji turystyczno – wypoczynkowej Gminy Czernichów i stały wzrost poziomu życia jej mieszkańców przy respektowaniu wymogów ochrony środowiska i racjonalnego zagospodarowania przestrzeni*. Powyższy cel powinien pozostawać w zgodzie ze zdefiniowanymi obszarami działań ochronnych (obszar obejmujący tereny leśne, tereny nieleśne, tereny zwartej zabudowy wiejskiej) i strefami funkcjonalnymi, określonymi przygotowanym planie ochrony parku krajobrazowego (zwarte kompleksy lasów, tereny w użytkowaniu rolnym wraz z nieużytkami, zadrzewieniami i terenami rozproszonej zabudowy, obszary zwartej zabudowy wiejskiej oraz obszar aktywności gospodarczej i zachowania walorów kulturowych i rozwoju infrastruktury sportowo – wypoczynkowej).

Ww. obszar NATURA 2000, pokrywający się w znacznym stopniu z granicami parku krajobrazowego, wyznacza najwyższy poziom walorów przyrodniczych, kwalifikujących się do ochrony i uzupełnionych dodatkowo o szczególne, ponadlokalne walory krajobrazowe Beskidu Małego.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego Gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- wdrożenie proponowanych obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Gminy – poprzez utworzenie projektowanego rezerwatu przyrody, powołanie pomników przyrody, propozycji użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach – w ramach przygotowywanych planów ochrony dla poszczególnych stref ochrony obszaru NATURA 2000 (lub planu ochrony parku krajobrazowego); dokonywanie stosownych zapisów w m.p.z.p. Gminy,

- zachowanie ciągłości lokalnych i ponadlokalnych” korytarzy” i” węzłów” ekologicznych (system dolin potoków – dopływów Soły, obszary leśne i bardzo rozczłonkowane tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej),
- zdefiniowanie i ochrona lokalnych wartości krajobrazowo – kulturowych (tereny zieleni łąkowej, itp.),
- stworzenie systemu ogólnodostępnych terenów gminnej zieleni urządzonej z ich akomodacją głównie do funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych; zagospodarowanie zielenią otoczenia gminnych obiektów użyteczności publicznej
- koncepcja rekreacyjno - wypoczynkowego zagospodarowania terenów przywodnych,
- zwiększanie lesistości Gminy poprzez zalesianie i zadrzewianie gruntów rolnych o niskiej wartości bonitacyjnej,
- przystąpienie do prac pielęgnacyjno - konserwacyjnych w stosunku do istniejących drzew o wymiarach pomnikowych,
- promocja agroturystyki, kwalifikowanych form rekreacji (wędkarstwo), kwalifikowanej” turystyki przyrodniczej” (obserwacje ornitologiczne),
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory: Towarzystwo na Rzecz Ziemi w Oświęcimiu, kluby ornitologiczne, projekty badawcze, realizowane przez uczelnie i instytuty naukowe – Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie (badania nad wybranymi gatunkami flory oraz zbiorowiskami roślinnymi, istotnymi dla prawidłowego funkcjonowania Ostoi Siedliskowej).

Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, koordynowanej przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność Gminy w tym zakresie.

Utworzenie ekologicznego systemu ochrony obszarów i obiektów przyrodniczo cennych można zaliczyć do celów krótkoterminowych w działaniach Gminy Czernichów, natomiast pozostałe - do celów długoterminowych.

Zabezpieczenie realizacji ww. potrzeb umożliwi pozyskania środków z zewnętrznych pomocowych funduszy ekologicznych: WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz środków UE (Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2007 – 2013, Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013).

4.1.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OPK.1	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego Gminy wdrażanie systemu obiektów i obszarów chronionych	OPK.1.1	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych, ochrona czynna cennych przyrodniczo obiektów i obszarów na terenie Gminy Czernichów	OPK.1.1.1	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	Gmina Czernichów
				OPK.1.1.2	Opiniowanie przygotowanych planów zadań ochronnych (planów ochrony) obszaru NATURA 2000 i parku krajobrazowego	Gmina Czernichów, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, Wojewoda Śląski, ZPKWŚ w Będzinie
				OPK.1.1.3	Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody - w oparciu o publikowane waloryzacje i inwentaryzacje przyrodnicze	Gmina Czernichów, lokalne stowarzyszenia ekologiczne, ZPKWŚ w Będzinie
				OPK.1.1.4	Program ochrony czynnej wybranych gatunków fauny, flory, zbiorowisk roślinnych (np. rewitalizacja hal i polan górskich); idea włączenia szkół, jako społecznych opiekunów nad pomnikami przyrody	Gmina Czernichów, RZGW w Krakowie lokalne stowarzyszenia ekologiczne, szkoły, instytucje naukowe, ZPKWŚ w Będzinie
				OPK.1.1.5	Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych dla rolników w ramach PROW: 2007 - 2013	Gmina Czernichów, Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Żywcu)
OPK.2	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej; rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy; aktywna edukacja ekologiczna	OPK.2.1	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej	OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Czernichów, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu
				OPK.2.1.2	Wzbogacanie istniejących i realizacja nowych terenów zieleni urządzonej wokół istniejących ośrodków wypoczynkowych, rekreacyjno – sportowych, stanowiących własność inwestorów prywatnych	Inwestorzy sektora prywatnego
				OPK.2.1.3	Realizacja platform widokowych w punktach ekspozycji widokowych na terenie gminy (polany szczytowe i grzbiętowe Beskidu Małego)	Gmina Czernichów, lokalne stowarzyszenia, nadleśnictwa: Jeleśnia, Andrychów, Bielsko, PTTK
				OPK.2.1.4	Proekologiczne rozwiązania w zakresie kształtowania zieleni nieurządzonej w strefie przybrzeżnej zbiorników zaporowych i lokalnych dopływów rz. Soły	Gmina Czernichów, Powiat Żywiecki; lokalne stowarzyszenia ekologiczne; RZGW w Krakowie, Wojewoda Śląski

				OPK.2.1.5	Tworzenie wybranych ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz miejsc dziedzictwa kulturowego; (ok. 3 obiekty)	Gmina Czernichów, organizacje ekologiczne, ZPKWŚ w Będzinie
				OPK.2.1.6	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych, promujących walory środowiska przyrodniczego gminy – o charakterze cyklicznym	Gmina Czernichów, organizacje ekologiczne, rady sołeckie

4.1.4 Harmonogram zadań*

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OPK.1.1.3	Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody (użyci ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne) - w oparciu o publikowane dokumentacje przyrodnicze (6 - 7 obiektów)	2009	2012	Gmina Czernichów	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych na terenie Gminy Czernichów	70	Lokalne organizacje ekologiczne, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.1.1.1	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody (drzewa wolnostojące - ok. 7 obiektów)	2009	2012	Gmina Czernichów	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych na terenie Gminy Czernichów	5	Lokalne organizacje ekologiczne, rady sołeckie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
OPK.1.1.2	Opiniowanie i konsultowanie docelowego planu zadań ochronnych (planu ochrony) obszaru NATURA 2000 (Beskid Mały – Ostoja Siedliskowa) lub planu ochrony parku krajobrazowego	2009	2012	Gmina Czernichów	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych na terenie Gminy Czernichów	50	Gmina Czernichów, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, Wojewoda Śląski, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.2.1.2	Wzbogacanie istniejących i realizacja nowych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej (zieleni wokół obiektów użyteczności publicznej zieleni przywodna - kąpieliska, plaże, promenady spacerowe)- wielofunkcyjne obiekty rekreacyjno - wypoczynkowe **	2009	2016	Gmina Czernichów	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej; poprawa” estetycznego wizerunku gminy”	1500	Lokalne stowarzyszenia, rady sołeckie, inwestorzy sektora prywatnego
OPK.2.1.5	Tworzenie wybranych ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo – z wyłączeniem terenów leśnych (2 – 3 obiekty: polany szczytowe i grzbietowe Beskidu Małego, zbiorniki zaporowe w dolinie Soły)	2009	2016	Gmina Czernichów	Aktywna edukacja ekologiczna	75	Lokalne organizacje ekologiczne, rady sołeckie, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.2.1.6	Promocja własnych działań i inicjatyw	2009	2016	Gmina Czernichów	Aktywna edukacja ekologiczna	150	Lokalne stowarzyszenia

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
	proekologicznych o charakterze cyklicznym, promujących walory środowiska przyrodniczego gminy						ekologiczne, nadleśnictwa, rady sołeckie, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg gminnych, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2009	2016	Gmina Czernichów	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej	150	Rady sołeckie
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OPK.1.1.4	Program ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory, siedlisk przyrodniczych (np. rewitalizacja hał i polan górskich, roślinności przybrzeżnej zbiorników zaporowych); idea włączenia szkół jako społecznych opiekunów – np. do opieki nad drzewami - proponowanymi” pomnikami przyrody”	2009	2016	ZPKWŚ w Będzinie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, lokalne stowarzyszenia ekologiczne	Aktywna edukacja ekologiczna i kwalifikowana turystyka przyrodnicza	700	Gmina Czernichów, rady sołeckie, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.1.1.3	Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody (rezerwat przyrody) - w oparciu o sporządzoną dokumentację przyrodniczą (1 obiekt)	2009	2012	Nadleśnictwo Andrychów	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych na terenie Gminy Czernichów	25	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg powiatowych i wojewódzkich, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2009	2016	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej	500	Gmina Czernichów, organizacje ekologiczne, rady sołeckie
OPK.2.1.4	Proekologiczne rozwiązania w zakresie kształtowania zieleni nieurządzonej w strefie przybrzeżnej zbiorników zaporowych i lokalnych dopływów rz. Soły	2009	2016	RZGW w Krakowie, inni administratorzy cieków wodnych, organizacje ekologiczne	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy, utrzymanie lokalnych „korytarzy ekologicznych”	1000	Gmina Czernichów, organizacje ekologiczne, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
OPK.2.1.5	Tworzenie wybranych ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie przyrodniczo cennych terenów leśnych (2-3 obiekty: pasmo Czupla, Wielki Cisownik i Jaworzyna)	2009	2016	Nadleśnictwa: Jeleśnia, Andrychów i Bielsko	Aktywna edukacja ekologiczna	75	Gmina Czernichów, lokalne organizacje ekologiczne
OPK.1.1.5	Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych dla rolników w ramach PROW: 2007 – 2013 (agroturystyka, zwiększenie bioróżnorodności w ekstensywnej gospodarce rolnej)	2009	2016	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego; Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie; wzbogacanie walorów przyrodniczych gminy	300	Gmina Czernichów, lokalne organizacje ekologiczne, rady sołeckie, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.2.1.2	Wzbogacanie istniejących i realizacja nowych terenów zieleni urządzonej wokół istniejących ośrodków wypoczynkowych, rekreacyjno – sportowych,	2009	2016	Inwestorzy sektora prywatnego	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej; poprawa” estetycznego wizerunku	500	Gmina Czernichów, rady sołeckie

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
	stanowiących własność inwestorów prywatnych				gminy”		
RAZEM ZADANIA WŁASNE						2000	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						3100	

* zadania nie są zdefiniowane w” Strategii rozwoju ...” oraz” Planie Rozwoju Lokalnego ...”

** zadanie wpisane jako ogólny temat w” Planie Rozwoju Lokalnego...” oraz materiałach studialnych opracowanego planu ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Małego – bez uszczegółowienia kosztów realizacji.

4.1.5 Wnioski

Korzystne uwarunkowania w realizacji programu ochrony przyrody:

- Występowanie licznych obiektów cennych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, godnych ochrony prawnej – także jako potencjał do zagospodarowania rekreacyjno turystycznego, zwłaszcza w kontekście dogodnej komunikacji dla mieszkańców przyległych terenów aglomeracji bielskiej i województwa śląskiego,
- Rozwinięty system dolin potoków stanowiących lokalne” korytarze ekologiczne”,
- Potencjalne możliwości rozwoju kwalifikowanej turystyki przyrodniczej,
- Bardzo dobre rozpoznanie walorów przyrodniczych terenu Gminy (liczne opracowania florystyczne, faunistyczne i fitosocjologiczne),
- Duże zaangażowanie Gminy w pozyskiwanie środków finansowych na zadania pozainwestycyjne z zakresu turystyki, rekreacji i wypoczynku,
- Liczne samodzielnie funkcjonujące ogólnodostępne tereny rekreacyjno – wypoczynkowe,

Ograniczenia w realizacji ww. programu (elementy ryzyka):

- Wysoki poziom zagrożenia powodziowego obszarów przyrodniczo cennych (tereny potencjalnie zalewowe w dolinie rzeki Soły i innych cieków wodnych w połączeniu z potencjalnie dużą ingerencją inwestycji hydrotechnicznych w środowisko przyrodnicze,
- Brak aktualnie wyrazistego rozpoznawalnego” elementu przyrodniczego” Gminy do wykorzystania w promocji ekologicznej np. w formie” logo” w wizualnych materiałach promocyjnych,
- Brak jednoznacznie ustalonego zakresu kompetencji służb ochrony przyrody administracji rządowej w zakresie zarządzania wielkopowierzchniowymi obszarami chronionymi (nakładanie się granic i przedmiotu ochrony obszarów NATURA 2000 i parków krajobrazowych; funkcjonowanie odrębnej administracji, obsługującej parki krajobrazowe i obszary NATURA 2000),
- Planowany podział obszaru Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz NATURA 2000 na odrębne strefy ochronne z licznymi ograniczeniami w zakresie sposobu wykonywania zadań ochronnych, dotyczących wykazanych walorów Ostoi Siedliskowej – utrudniający uzgodnienie spójnych zasad gospodarowania z zapisami w m.p.z.p. Gminy Czernichów;
- Ograniczenia w zakresie realizacji inwestycji, mogących znacząco oddziaływać na obszary NATURA 2000.
- Słaba współpraca z administracją parków krajobrazowych (oddział w Żywcu, dyrekcja ZPKWŚ w Będzinie) oraz organizacjami i stowarzyszeniami ekologicznymi, prowadzącymi aktywną działalność statutową na terenie gminy,
- Presja na zabudowę terenów atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo – w tym w pasie przylegającym do kompleksów leśnych i w górnych odcinkach dolin potoków,
- Znikome zainteresowanie programem rolnośrodowiskowym, skierowanym do rolników w ramach PROW: 2007 – 2013.
- Brak samodzielnie funkcjonujących ogólnodostępnych terenów rekreacyjno – wypoczynkowych,

4.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

4.2.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

4.2.1.1 Obszary leśne

Ogólna powierzchnia lasów (gruntów leśnych, związanych z gospodarką leśną) na terenie Gminy Czernichów – wg stanu na dzień: 31.12.2008r. - wynosi ok. 3547 ha, co stanowi ok. 60,9 % jej powierzchni.

W administracji Lasów Państwowych, Nadleśnictwa: Jeleśnia, obręb: Żywiec; Andrychów, obręb: Porąbka; Bielsko, obręb: Szczyrk - pozostaje ok. 2000 ha, głównie w dużych, zwartych kompleksach leśnych, skupionych w obrębie partii grzbietowych i szczytowych pasm górskich, otaczających teren Gminy: Suchego Wierchu, Czupła, Magurki Wilkowieckiej i Hrobaczej Łąki w części północnej i zachodniej oraz: Wielkiego Cisownika, Jaworzyny i Góry Żar w części północno – wschodniej i wschodniej. Ww. kompleksy leśne w formie nieregularnych, wydłużonych enklaw schodzą w piętro pogórza – szczególnie w Małej Tresnej, Czernichowie i Międzybrodzu Białskim.

Wg informacji GUS¹ lasy niepaństwowe zajmują ok. 1543 ha powierzchni (lasy prywatne – ok. 845 ha; wspólnoty leśne – 687 ha – w miarę regularnie rozmieszczone w poszczególnych miejscowościach Gminy. Znaczna część spośród tych lasów tworzy duże zwarte powierzchnie, głównie na obrzeżach kompleksów Lasów Państwowych, natomiast część występuje w dużym rozproszeniu, jako niewielkie enklawy śródpolne lub na zboczach jarów i dolin rzecznych. W strukturze własnościowej lasów niepaństwowych znaczący jest udział lasów dużych Wspólnot Leśnych: „Żar”, „Ponikiew”, „Żarnówka” (udział procentowy powierzchni lasów wspólnotowych w ogólnej powierzchni leśnej gminy jest najwyższy w powiecie żywieckim).

Uzupełnienie powierzchni terenów leśnych na terenie Gminy stanowią zadrzewienia („Lz”), najczęściej występujące jako rozrzucone zagajniki śródpolne w terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej lub zbiorowiska zieleni łąkowej, tworzące obudowę biologiczną zbiorników zaporowych rz. Soły i jej dopływów. Zadrzewienia te i zakrzaczenia stanowią ciągi zieleni nieurządzonej w układzie pasmowym lub” wyspowym”, zwiększając pulę różnorodności biologicznej w środowisku przyrodniczym Gminy.

4.2.1.2 Racionalne gospodarowanie zasobami leśnymi

Biorąc pod uwagę lokalizację 100% powierzchni leśnej Gminy w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, analizując podstawowe parametry i wskaźniki gospodarki leśnej na tym obszarze, można wykorzystać materiały studialne, przygotowane dla potrzeb planu ochrony ww. parku krajobrazowego. Zgodnie z aktualnymi operatami urzędzenia lasu Nadleśnictw: Jeleśnia, Andrychów i Bielsko, gospodarujących w znacznej części na obszarach leśnych w parku krajobrazowym w części, dotyczącej obszaru Parku występują następujące typy siedliskowe lasu:

- las górski (drzewostany jodłowo – bukowe) – ok.65,27% ogólnej powierzchni leśnej PKBM,
- las mieszany górski (drzewostany świerkowo – bukowo – jodłowe) – ok. 23,62%,
- bór mieszany górski – ok.10,14%,
- bór górski – ok.0,63%.

Wg. dokumentacji siedliskowo – glebowej udział lasu górskiego na omawianym obszarze dochodzi do ok. 91% powierzchni leśnej, a znacząco zmniejsza się udział siedlisk lasu mieszanego górskiego (ok.7,3%).

W lasach parku krajobrazowego zgodność z siedliskiem reprezentuje tylko ok. 10% składu gatunkowego drzewostanów, ok. 50% jest częściowo zgodna, natomiast ok. 40% jest całkowicie niezgodna (w tej grupie znajduje się całość litych drzewostanów świerkowych na siedliskach lasu mieszanego górskiego i lasu górskiego). Aktualnie drzewostany świerkowe zajmują ok. 39% ogólnej powierzchni leśnej, drzewostany bukowo – jodłowe – 50%, natomiast pozostałą część (11%) stanowią gatunki domieszkowe (jesion, jawor, olsza, brzoza, dąb, modrzew).

Dominujący docelowy typ gospodarczy drzewostanu został określony jako: bukowo (50%) – jodłowo (30%) – świerkowy (20%). Ww. gatunki drzew stanowią optymalny skład drzewostanu – po dokonywanej obecnie przebudowie - dostosowany do warunków siedliskowo – glebowych.

W strukturze wiekowej drzewostanów dominują klasy wieku (II – IV); stosunkowo duży jest udział drzewostanów bukowych w klasie odnowienia. Średni wiek drzewostanów kształtuje się w poszczególnych obrębach leśnych w przedziale: 60 – 67 lat. W przeważającej części istniejące drzewostany bukowo – świerkowe mają strukturę 1 – piętrową – dopiero w fazie aktualnie występujących młodników (w wieku 10 – 30 lat) zaczyna kształtować się struktura wielopiętrowa, która będzie wiodąca w przyszłych przebudowywanych drzewostanach mieszanych.

Określona aktualnie zasobność drzewostanów w granicach parku krajobrazowego wynosi ok. 230 – 300 m³/ha, natomiast przeciętny roczny przyrost – do 9,54 m³/ha.

Przebudowa istniejących drzewostanów świerkowych na mieszane: bukowo – jodłowe, prowadzona jest z zastosowaniem rębni stopniowej i udoskonalonej oraz cięć gniazdowych i grupowych, a także upraw podokapowych (gatunki lasotwórcze odnawiane są w zmieszaniu grupowym lub kępowym).

w 3 kierunkach: Cała powierzchnia lasów państwowych na tym obszarze należy do kategorii” lasów ochronnych”, w tym:

- lasy wodochronne – 58,0%,
- lasy w strefie oddziaływania przemysłu (II strefa uszkodzeń) – 33,0%,

¹ 31.12.2008

- lasy glebochronne – 5,5%,
- inne – 3,5%.

Dotychczasowy i planowany sposób prowadzenia gospodarki leśnej na terenie ww. obrębów leśnych obejmuje następujące kategorie prac:

- wysokie pozyskanie drewna w użytkowaniu przygodnym i cięciach sanitarnych (wiatrołomy, śniegołomy, drzewa zaatakowane przez kornika i opieńkę miodową,
- pielęgnacja lasu (czyszczenia),
- planowe cięcia rębne,
- duży udział powierzchniowy i masowy trzebieży w użytkowaniu przedrębny (tendencja malejąca w stosunku do wcześniejszego 10 – lecia),
- zwiększenie udziału lokalnych odnowień na otwartych powierzchniach zrębowych i pod osłoną drzewostanu,
- stały monitoring istniejących drzewostanów nasiennych,
- melioracje agrotechniczne,
- zadania z zakresu ochrony lasu: pułapki feromonowe, gradzenia upraw.

Wdrażany od kilkunastu lat tzw. ” proekologiczny model gospodarki leśnej” w administracji Lasów Państwowych, zgodnie z wytycznymi i zarządzeniami Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, których głównym celem jest zrównoważenie zadań z zakresu pozyskania drewna z ochroną i hodowlą lasu oraz zagospodarowaniem rekreacyjno – turystycznym i edukacją ekologiczną oraz trwałe zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej, oparty jest na:

- zachowaniu całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcji ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do natury,
- restytucji metod hodowli i ochrony lasu w celu szybszego tempa przywracania zgodności biocenozy z biotopem.

Podstawowe zalecenia, dotyczące wdrażania ww. racjonalnej gospodarki obejmują:

- pełne realizowanie typów gospodarczych drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych nowozakładanych upraw,
- ochronę rzadkich typów siedliskowych lasów,
- wykorzystanie w maksymalnym stopniu odnowień naturalnych,
- zastosowanie rębni częściowych i stopniowych w celu uzyskania zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i pionowej drzewostanów,
- dążenie do kształtowania struktury przestrzennej drzewostanów, charakteryzującej się istnieniem ”biogrup drzew”,
- tworzenie we wszystkich rodzajach cięć na obrzeżach lasów, wzdłuż cieków i szerokich dróg stref ekotonowych,
- utrzymanie i ochronę enklaw gruntów nieleśnych wśród lasów.

Należy podkreślić, iż powyższy model gospodarki leśnej obowiązuje również dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego ” Lasy Beskidu Śląskiego”, powołanego Zarządzeniem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w 1994r., w skład, którego wchodzi także peryferyjna, zachodnia część obszarów leśnych Gminy, administrowana przez Nadleśnictwo Bielsko.

W lasach niepaństwowych zaznacza się większy udział procentowy drzewostanów świerkowych, często w wieku ok. 60 – 100 lat, wymagających przebudowy wskutek zaniechanych we wcześniejszych latach działań na rzecz usuwania posuszu czynnego. Roczne pozyskanie drewna wynosi w lasach niepaństwowych na terenie Gminy ok. 1.300 (2005r.) – 3.060 m³ (2007r.), a odnowienia naturalne i sztuczne wykonuje się na powierzchni ok. 2 – 3 ha. Zakres niezbędnych prac dotyczy głównie założenia upraw leśnych na powierzchniach zrębowych oraz zadań z zakresu ochrony lasu, pielęgnacji upraw i drzewostanów, a także wykonania decyzji nakazanych dotyczących usuwania posuszu czynnego (nadzór nad lasami prywatnymi – w imieniu Starosty Żywieckiego – prowadzi Nadleśnictwo Jeleśnia). W miarę posiadanych środków finansowych Starostwo Powiatowe w Żywcu sukcesywnie zleca opracowanie planów urządzania lasów.

Powyższe plany stanowią podstawowy dokument, określający niezbędne do wykonania przez właściciela lasu zadania gospodarcze i ochronne w cyklu 10 – letnim.

Na terenie Gminy, podobnie jak i w całym parku krajobrazowym, kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia biotycznego i abiotycznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i ekosystemów leśnych. Występujące ekstremalne abiotyczne czynniki środowiska stymulują rozwój patogenicznych grzybów, osłabiają drzewostany świerkowe, uaktywniając opieńkę i szkodniki wtórne oraz znacznie przyspieszają spływ powierzchniowy przy zmniejszonej retencyjności gleb, na których rosną sztuczne świerczyny.

Lasy na terenie Gminy Czernichów, podobnie jak lasy wszystkich nadleśnictw beskidzkich (Jeleśnia, Andrychów, Ujsoły, Ustroń, Bielsko i Wisła), należą do szczególnie zagrożonych gradacją szkodników owadzych w drzewostanach świerkowych. Biorąc pod uwagę skalę problemu rozpadu beskidzkich lasów w 2003r. z inicjatywy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach rozpoczęto prace nad opracowaniem kompleksowego programu zagospodarowania lasów beskidzkich” Program dla Beskidów”, którego wnioski uwzględniono również w planie urządzania lasu nadleśnictw administrujących obszarami leśnymi na terenie Gminy Czernichów.

Spośród innych biotycznych czynników środowiska, powodujących ogólne osłabienie części istniejących drzewostanów, istotne znaczenie posiadają szkody ze strony zwierzyny płowej (jeleniowate) w uprawach, młodnikach i starszych drzewostanach liściastych (jesion, jawor, modrzew). Ochrona upraw to głównie groduzenia, palikowanie sadzonek oraz chemiczne zabezpieczanie repelentami.

4.2.1.3 Ustalenia w zakresie prognozowania zalesiania gruntów porolnych

Lesistość gminy (ok. 60,9%) jest niemal 2 – krotnie wyższa od średniej krajowej i województwa śląskiego, jak również przekracza b. wysoki wskaźnik lesistości dla powiatu żywieckiego (ok. 50%). W oparciu o opracowany i zatwierdzony na początku lat 90 – tych” Projekt granicy rolno – leśnej” planowano do zalesienia w okresie do 2020 r. ok. 150 ha nieużytków rolnych i gleb najsłabszych klas bonitacyjnych, zwłaszcza na gruntach zagrożonych erozją. Mając na uwadze nierealność ww. prognoz w aspekcie zmieniających się przepisów prawnych, a przede wszystkim koniunktury gospodarczej, obrotu ziemią, dopłat z UE dla rolników, efektywności i opłacalności rolnictwa, problem nowych zalesień i zadrzewień powinien być ujęty w” Studium uwarunkowań...”, w formie następujących postulatów:

- preferowanie nowych zalesień i zadrzewień w terenach źródłiskowych i innych, narażonych na erozję,
- zachowanie zadrzewień łęgowych, zakrzaczeń w dolinie Soły – szczególnie w strefie przybrzeżnej Jeziora Żywieckiego i Międzybrodzkiego oraz dolin lokalnych potoków - dopływów Soły,
- utrzymanie zespołów polan grzbietowych jako trwałych użytków zielonych,
- ochrona ekologiczna obudowy biologicznej cieków na obszarach zurbanizowanych.

Docelowe zalesienia mogłyby być teoretycznie realizowane w obrębie powierzchniowo i własnościowo rozdrobnionych użytków rolnych, częściowo trwale odłogowanych lub ekstensywnie użytkowanych, bądź w sąsiedztwie licznych pociętych fragmentów enklaw leśnych i dolin lokalnych cieków z niską zielenią łągową i czasem – z mocno wciętymi erozyjnie stokami, głównie w piętrze pogórza na całym obszarze Gminy.

Należy podkreślić, iż w związku z trwałym odłogowaniem użytków rolnych, zwłaszcza w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksów leśnych, następuje samoistny proces sukcesji wtórnej, ekspansja krzewów i drzew lekko nasiennej (brzoza, osika, wierzba iwa), co powoduje zwiększanie się powierzchni zalesianych bez ingerencji człowieka.

Zalesienia gruntów rolnych w myśl obowiązujących przepisów realizuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oddział w Żywcu. Za zalesione grunty rolne właściciele otrzymują ekwiwalenty pieniężne na zalesienie i utrzymanie gruntów zalesionych w dobrej kondycji.

1.2.2 Identyfikacja potrzeb

Działania władz Gminy Czernichów na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów mają zasięg długoterminowy i powinny być spójne z podejmowanymi pracami i inicjatywami administracji Powiatu Żywieckiego oraz służb Nadleśnictw: Jeleśnia, Andrychów i Bielsko. Wśród priorytetów Powiatu i Gminy

Czernichów jest ochrona dziedzictwa przyrodniczego, a w ramach niego – zachowanie istniejących zasobów leśnych oraz zwiększenie powierzchni lasów i wzrost ich bioróżnorodności.

Należy wspierać prace administracji Lasów Państwowych w zakresie realizacji bieżących zapisów operatu urządzania lasu – niezbędnej do uzyskania ”proekologicznego modelu” gospodarki leśnej, tj. trwałego zachowania lub odtwarzania naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej.

W związku z funkcjonowaniem od kilkunastu lat Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz ustanowieniem obszaru NATURA 2000 – Ostoja Siedliskowa *Beskid Mały* - administracja Lasów Państwowych czynnie uczestniczy w przygotowywaniu dokumentacji, pozwalającej ocenić stan zachowania siedlisk i gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów NATURA 2000. Na podstawie zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych każde z ww. nadleśnictw sporządziło w 2007r. opracowanie pn: „Inwentaryzacja gatunków roślin i zwierząt, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów i prognozowaniu zmian w ekosystemach leśnych” – będące jednym z materiałów wykorzystanych do opracowania planu zadań ochronnych dla terenu lasów – jednej ze stref ochrony wyznaczonego ww. Obszaru NATURA 2000.

Obszary leśne w granicach parku krajobrazowego – także na terenie Gminy Czernichów – zostały również zdefiniowane w opracowanym planie ochrony, jako jeden z” obszarów działań ochronnych” i stref funkcjonalnych Parku. W przypadku zatwierdzenia przez Wojewodę Śląskiego ww. planu ochrony, zawarte w nim zapisy, dotyczące realizacji zadań ochronnych na terenie Parku, stanowiąc będą równocześnie odnośnik do zadań ochronnych dla wyznaczonego obszaru NATURA 2000.

Należy dążyć ze strony administracji powiatowej i służb nadleśnictwa Jeleśnia – w ramach sprawowanego nadzoru do współpracy z właścicielami lasów prywatnych w zakresie bieżącej realizacji zapisów uproszczonych planów urządzania lasów w trakcie ich 10-letniego okresu obowiązywania.

Równocześnie należy dążyć do uzyskania statusu” lasów ochronnych” w lasach niepaństwowych poprzez stosowne zapisy w operacie urządzeniowym.

4.2.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
ZRL.1	Zachowanie istniejących zasobów leśnych oraz zwiększenie powierzchni lasów i wzrost ich bioróżnorodności	ZRL.1.1	Wdrażanie proekologicznego modelu gospodarki leśnej	ZRL.1.1.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planem zarządzania lasów państwowych	Nadleśnictwa: Jeleśnia, Andrychów i Bielsko, ZPKWŚ w Będzinie
				ZRL.1.1.2	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami zarządzania lasów niepaństwowych	Starostwo Powiatowe w Żywcu., Nadleśnictwo Jeleśnia, właściciele lasów
				ZRL.1.1.3	Realizacja wytycznych” Programu ochrony przyrody” nadleśnictw oraz planu ochrony obszaru NATURA 2000 - przebudowa drzewostanów, ochrona cennych ekosystemów nieleśnych, itp.	Nadleśnictwa: Jeleśnia, Andrychów i Bielsko, Wojewoda Śląski, właściciele lasów, RDOŚ w Katowicach, ZPKWŚ w Będzinie
				ZRL.1.1.4.	Zalesianie gruntów porolnych	Starostwo Powiatowe w Żywcu, Nadleśnictwo Jeleśnia, właściciele gruntów, ZPKWŚ w Będzinie

4.2.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA KOORDYNOWANE							
ZRL.1.1.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych (ok. 1880 ha)	2009	2016	Nadleśnictwa: Jeleśnia, Andrychów i Bielsko	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	3750	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach, ZPKWŚ w Będzinie
ZRL.1.1.2.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów nie będących w administracji Lasów Państwowych; realizacja programu ochrony lasów beskidzkich, współfinansowanego ze środków UE - ok.350 ha (ok.25 % powierzchni lasów, objętych planami urządzania lasu)	2009	2016	Starostwo Powiatowe w Żywcu., właściciele lasów	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	875	Gmina Czernichów; Nadleśnictwo Jeleśnia
ZRL.1.1.3	Realizacja wytycznych” Programu ochrony przyrody” nadleśnictw oraz planu ochrony parku krajobrazowego (obszaru NATURA 2000) - przebudowa drzewostanów, ochrona cennych ekosystemów nieleśnych, itp.	2009	2016	Nadleśnictwa: Jeleśnia, Andrychów i Bielsko, RDOŚ w Katowicach, właściciele lasów	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	750	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach; Gmina Czernichów; organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, ZPKWŚ w Będzinie
ZRL.1.1.4	Zalesianie gruntów porolnych, ok. 50 ha	2009	2016	Właściciele gruntów, Nadleśnictwo Jeleśnia, ARiMR biuro terenowe w Żywcu	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	500	Gmina Czernichów, Starostwo Powiatowe w Żywcu
ZRL.1.1.2	Wykonanie brakującej dokumentacji planów urzędzenia lasów niepaństwowych (ok. 1200 ha)	2009	2016	Starostwo Powiatowe w Żywcu, właściciele lasów	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	60	Gmina Czernichów; Nadleśnictwo Jeleśnia
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						5935	

4.2.5 Wnioski

Korzystne uwarunkowania w realizacji ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:

- Proekologiczny model gospodarki leśnej Nadleśnictw, administrujących obszarami leśnymi na terenie Gminy,
- „Program dla Beskidów”, jako podstawowy dokument, określający zasady przebudowy drzewostanów świerkowych w lasach beskidzkich,
- Stosunkowo dobry stan zdrowotno – sanitarny drzewostanów bukowo – jodłowych oraz wysoka udatność odnowień naturalnych ww. gatunków drzew
- Opracowania specjalistyczne, umożliwiające właściwe uczestnictwo w konsultacjach, dotyczących przygotowywanego planu ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Małego (stanowiącego równocześnie docelowo plan ochrony dla wyznaczonego obszaru NATURA 2000),
- Aktualne plany urządzania lasów państwowych na terenie Gminy.

Ograniczenia w realizacji ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów (elementy ryzyka):

- Konieczność dokonywania w przyszłości szczegółowych uzgodnień ze służbami ochrony przyrody administracji rządowej - w zakresie prowadzenia zadań ochronnych w granicach parku krajobrazowego i obszaru NATURA 2000,
- Duże rozdrobnienie lasów prywatnych, pozostających poza administracją Lasów Państwowych,
- Niska świadomość właścicieli lasów prywatnych w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej,
- Niewielki procent zaawansowania sporządzania planów urządzania lasów niepaństwowych (ok. 25%),
- Znikome zainteresowanie zalesianiem gruntów porolnych
- Trudna dostępność przeważającej części obszarów leśnych,
- Stosunkowo niezadowalający stan zdrowotno – sanitarny świerczyn dolnoregłowych - intensywny proces przebudowy drzewostanów,

4.3 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz Wytyczne do sporządzania Programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w obu tych dokumentach sugerują, iż struktura POŚ powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. Proponuje umieszczenie w Programie, jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii oraz w tym zakresie umieszczone zostaną podrozdziały:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

4.3.1 Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności powinny zapewnić wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody i energii poprzez zmniejszenie ich zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi statystycznego konsumenta bez pogarszania standardu życiowego ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki. Oszczędność dóbr powinna dotyczyć wszystkich sektorów, ale koncentrować się głównie w sektorze przemysłowym, energetycznym oraz budownictwie i gospodarce komunalnej.

Działania dla racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wód przede wszystkim poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej i praktyk rolniczych, aby doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń.

Powinno się unikać nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe. Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez zmniejszenie strat wody, poprzez modernizację ujęć, modernizację sieci wodociągowej oraz edukację ekologiczną. Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na:

- ograniczeniu marnotrawstwa wody,
- stosowania wodoszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego,
- dalszego rozwoju pomiaru zużycia wody,
- podjęcia działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody.

Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych jest wprowadzenie normatywów zużycia wody, do pozwoleń zintegrowanych dla wodochłonnych dziedzin produkcji.

W zakresie działań inwestycyjnych zakłada się wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodoszczędnych technologii produkcji i przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości, a co za tym idzie likwidacji zanieczyszczeń uciążliwości i zagrożeń u źródła pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję, a w konsekwencji poprawę, jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochrony środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji i poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się, jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej, jako relację nakładów do efektów. O poziomie energochłonności decydują głównie: struktura gałęziowa przemysłu, stosowane technologie wytwarzania, ceny energii, jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, poprawy jakości węgla i innych paliw, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje: ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni oraz pośrednio wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości tłoczony wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu ścian obiektów kubaturowych i wymianie stolarki również przyczynia się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną. W zakresie odprowadzenia i oczyszczania ścieków korzystnie wpłynie budowa kolektora kanalizacyjnego i pompowni sieciowych a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w terenie rozproszonym.

4.3.2 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy.

Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju przynoszące efekty ekologiczne – energetyczne powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, to jest wykorzystujących naturalne źródła, jakimi są energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, wód geotermalnych, biomasy i wiatru.

Ze względu na lokalizację na analizowanym obszarze przełomów Soły, a co za tym idzie dwóch sztucznych zbiorników wody:

- zapory w Porąbce (1936 r.)
- zapory w Tresnej (1967 r.).

Dzięki nim powstały jeziora, Międzybrodzie i Żywieckie, stanowiące dużą atrakcję turystyczną. W 1978r. na szczycie góry Żar zbudowano zbiornik wody, a wewnątrz góry podziemną elektrownię pompowo-szczytową o największym na świecie spadku wody - 440 m. Jest to unikalny w skali światowej obiekt energetyczny.

Na terenie gminy Czernichów zlokalizowane są dwie elektrownie wodne składające się na zespół elektrowni wodnych „Porąbka – Żar”:

- **Elektrownia Porąbka – Żar** zlokalizowana w Międzybrodziu Bialskim. Moc elektrowni - 500/540 MW (zainstalowano 4 hydrozespoły odwracalne typu Francis 4x125/135 MW). Jest to druga co do wielkości elektrownia wodna w Polsce, wybudowana w 1979 roku. Jest to klasyczna elektrownia szczytowo-pompowa wykorzystująca, jako zbiornik dolny zaporowe jezioro w Międzybrodziu; górny zbiornik wybudowany jest na szczycie góry Żar;
- **Elektrownia Tresna** o mocy 21 MW (2 *10,5 MW) położona jest przy zaporze w Tresnej. Wybudowana została w 1966 roku. Górny zbiornik stanowi Jezioro Żywieckie, zaś dolny Jezioro Międzybrodzkie;
- **Elektrownia Porąbka** o mocy 12,6 MW zlokalizowana poza terenem gminy Czernichów (w gminie Porąbka). Zainstalowano tam dwa hydrozespoły Kaplana o mocy 6,1 MW i jeden turbosespół typu Francis'a o mocy 0,4 MW pracujący na potrzeby własne. Elektrownia została wybudowana i uruchomiona w 1954 roku jako pierwszy element Zespołu Elektrowni Wodnych (Porąbka, Tresna i Elektrownia Szczytowo-Pompowa Porąbka-Żar). W latach 1994-1996 przeprowadzono kompleksową modernizację Elektrowni Wodnej Porąbka.

Z analizy uwarunkowań krajowych wynika, że w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy i siły wiatru.

Uwarunkowania gminy Czernichów do tej pory nie były szczegółowo analizowane, nie mniej jednak porównując z danymi gmin sąsiadujących, należących do powiatu żywieckiego można stwierdzić, że nie ma na możliwości szerokiego zastosowania energii wiatru ze względu na małą siłę wiatrów.

Na obszarze Gminy Czernichów rolnictwo nie ma korzystnych warunków do rozwoju, dlatego można rozważać inne zagospodarowanie terenów leżących odłogiem na uprawy roślin energetycznych.

W 2009elam opracowania była określenie możliwości występowania złoże wód leczniczych i termalnych. Przeprowadzona analiza materiałów archiwalnych rejonu wykonywanych prac geologicznych wykazała istnienie bardzo skomplikowanej tektoniki. Dlatego istnieje ryzyko, iż stwierdzone w trakcie robót geologicznych warunki hydrogeologiczne nie będą takie same jak w miejscach rozpoznanych w trakcie robót wiertniczych w Soli czy w Łodygowicach. W opracowaniu oszacowano, że na obszarze Gminy Czernichów możliwe są dopływy wód mineralnych z utworów fliszu w ilości kilku m³/h z głębokości 400 – 1000 m. Niskie wydajności zbiornika fliszowego znacznie ograniczają możliwość szerszego zastosowania go cdo celów ciepłowniczych.

Istnieje również możliwość wykorzystania energetycznego potencjału biomasy drzewnej. W samej gminie Czernichów udział lasów w całkowitej powierzchni gruntów jest znaczny (ok. 60%), dlatego możliwe jest wykorzystanie drewna do celów opałowych, co w porównaniu do spalania węgla w znacznym stopniu przyczynia się do zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery.

Możliwe jest również wykorzystywanie energii słonecznej, co obserwuje się już od kilku lat wśród mieszkańców gminy. Obecnie na obszarze gminy na budynkach mieszkalnych zamontowanych jest kilkanaście sztuk kolektorów słonecznych służących do ogrzewania ciepłej wody użytkowej. Gmina Czernichów w 2008 roku opracowała Program Ograniczenia Niskiej Emisji, który zakłada wymianę nieekologicznych źródeł ciepła a także montaż kilkudziesięciu instalacji solarnych. Aktualnie ze względu na zmniejszenie zainteresowania mieszkańców wymianą kotłów program nie jest realizowany.

4.3.3 Wnioski

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla zaproponowano plan realizacji Programu Ochrony środowiska dla gminy Czernichów na lata 2009-2016 w

zakresie **racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych** określając cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego.

Założone zadanie zostanie osiągnięte poprzez następujące kierunki działań ekologicznych:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie określonego celu za pomocą wyznaczonych kierunków działań powinno być realizowane przez konkretne zadania ekologiczne.

Zadania ekologiczne w zakresie racjonalizacji zużycia wody prowadzące do realizacji tego kierunku działań to:

- ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji rolnej),
- wspieranie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych w gospodarstwach domowych;
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody).

Realizacji kierunku działania, jakim jest zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii i ze źródeł odnawialnych nastąpi poprzez następujące zadania ekologiczne:

- zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację,
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii.

Spełnienie tych celów i zadań przez gminę powinno koncentrować się na realizacji następujących zadań:

- Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz OZE
- Ograniczenie zużycia wody i zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do gleb i wód

Takie działania jak zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii oraz wykorzystywanie surowców wtórnych nie tylko przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również jest bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. Dlatego wskazane jest uczestnictwo Gminy i jej mieszkańców w doskonaleniu organizacji rynku energii, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

4.4 Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy

4.4.1 Ochrona przed powodzią i suszą

Polska, w porównaniu z innymi krajami europejskimi, jest krajem o małych zasobach wody i dużych wahaniami rocznego odpływu. Powoduje to występowanie zagrożenia powodziowego oraz pojawianie się okresów suszy hydrologicznej jako wyniku głębokiego niedoboru wody gruntowej. Ocieplenie klimatu i prawdopodobnie związane z tym zjawiskiem częste występowanie anomalii pogodowych powoduje zwiększenie częstotliwości pojawiania się zjawisk ekstremalnych.

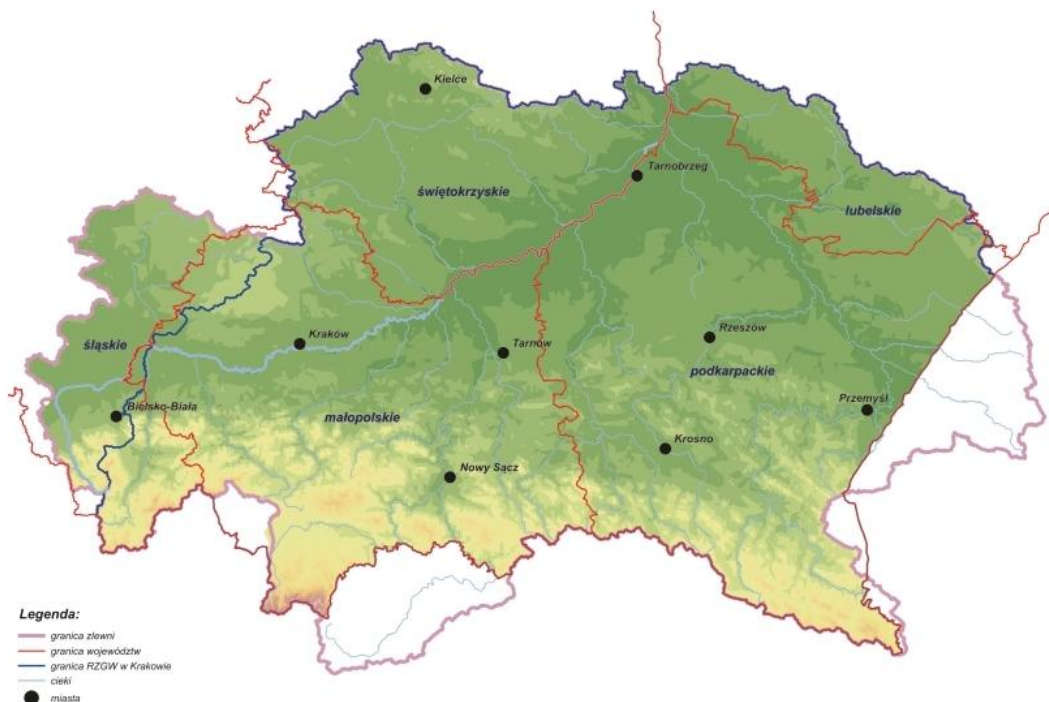
4.4.1.1 Ochrona przed powodzią

Prawo wodne (ustawa z dnia 18 lipca 2001 r.), które weszło w życie 1 stycznia 2002 r., reguluje zagadnienia dotyczące ochrony przeciwpowodziowej. Uregulowania obejmują m.in.: zachowanie i tworzenie systemów retencji wód, racjonalne retencionowanie wód i użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami oraz kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych i terenów zalewowych. Ustawa zawiera również zapisy dotyczące prac ratowniczych i zabezpieczających oraz kompetencji i obowiązków urzędów i instytucji

zajmujących się ochroną przeciwpowodziową oraz zarządzających ciekami wodnymi. Z kolei ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.02.62.558) definiuje stan klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej i awarii technicznej, określa warunki jego wprowadzenia i obszar, na którym może zostać wprowadzony oraz prawa i obowiązki organów władz oraz obywateli.

Prawo wodne stanowi, że ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej. Gmina Czernichów położona jest na obszarze działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie t.j. RZGW. W ramach ochrony przed powodzią w strukturach RZGW wyodrębniono Ośrodek Koordynacyjno – Informacyjny Osłony Przeciwpowodziowej, w którym prowadzone są przede wszystkim podstawowe działania związane z tą ochroną. Działania te, realizowane również na terenie Gminy, prowadziły i w dalszym ciągu prowadzą do zmniejszenia tragicznych skutków wystąpienia ewentualnych powodzi w tym rejonie.

Zasięg działania RZGW w Krakowie przedstawiono na poniższym rysunku.

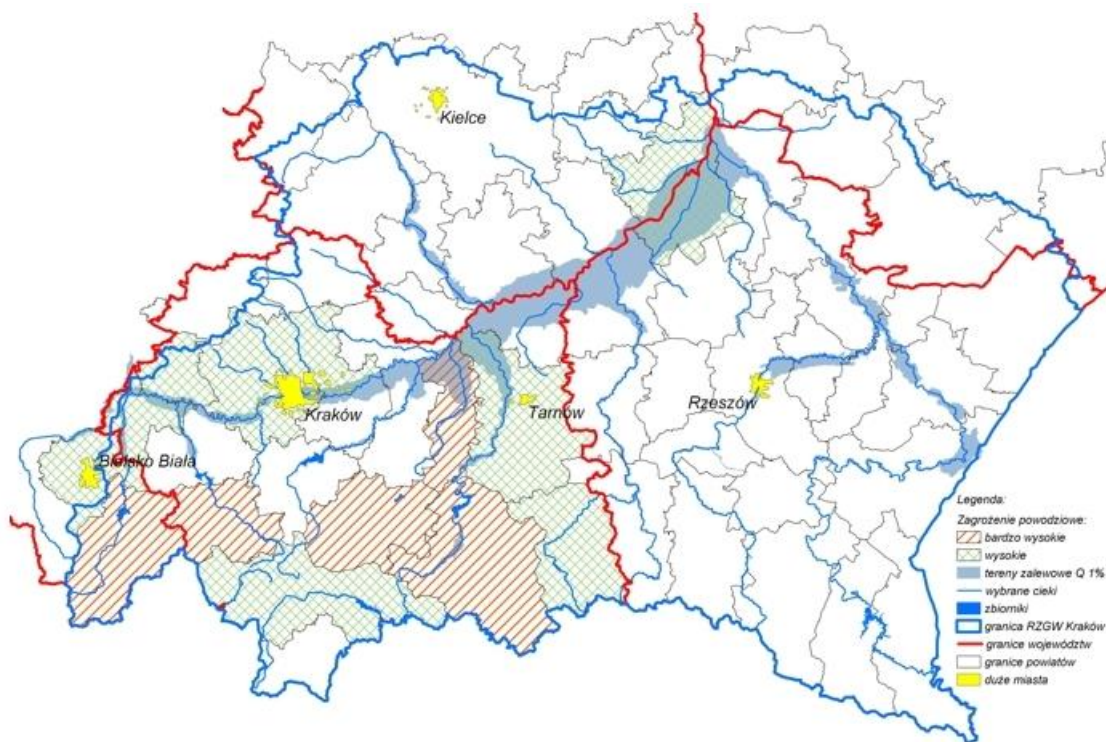

Rysunek 7 Mapa zasięgu działania RZGW w Krakowie

Źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Obszar Gminy Czernichów pod względem hydrograficznym należy w całości do zlewni Wisły. Znaczny jej obszar jest zagrożony powodzią. Zagrożenie to może być wywołane silnymi ulewami i deszczami nawalnymi połączonymi z burzami, które generują lokalne wezbrania na rzece Sole, a także mniej znaczące na potokach Żarnówka, Ponikiewka, Isepnica i Roztoka, przepływających przez teren Gminy. Rzeka Soła posiada wszystkie cechy rzeki górskiej, na które składają się spadek i ukształtowanie koryta oraz zmienność i tempo wahań stanów wody i przepływów. Do najgroźniejszych zjawisk należą duże powodzie letnie, zwykle na przełomie czerwca i lipca, wywołane kilkudniowymi intensywnymi opadami. Dodatkowo zimowe roztopy oraz specyfika zlewni sprawiają, iż jest to obszar o znacznym potencjale zagrożenia powodziowego.

Poniższy rysunek przedstawia mapę zagrożenia powodziowego dla rejonu Gminy Czernichów w obrębie działania RZGW w Krakowie.

Rysunek 8 Zagrożenie powodziowe dla rejonu Gminy Czernichów

Źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Głównym elementem zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenu Gminy Czernichów są sztuczne jeziora: Międzybrodzkie i Żywieckie, które powstały dzięki budowie w przełomach rzeki Soły dwóch zapór/elektrowni: w Porąbce oraz w Tresnej. Wchodzą one w skład 3 zbiorników w kaskadzie rzeki Soły. W granicach administracyjnych Gminy znajduje się Jezioro Międzybrodzkie oraz część Jeziora Żywieckiego.

W/w zbiorniki mają za zadanie spełnianie licznych funkcji:

- magazynowanie wody,
- przyjmowanie fali powodziowej,
- praca w systemie szczytowo-pompowym (zb. Międzybrodzie),
- wyrównywanie poziomu wód w rzece poniżej zbiorników,
- funkcje rekreacyjne.

Zbiornik zaporowy Tresna (Jezioro Żywieckie) został oddany do eksploatacji w 1967 roku. Powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą ziemną. Jest największym i najwyżej położonym z 3 zbiorników kaskady Soły (trzecim zbiornikiem jest Czaniec). Płynąca przez zbiornik Soła przecina swym korytem najgłębsze części zbiornika i wywiera znaczący wpływ na wszelkie procesy biologiczne i fizyko-chemiczne w jego wodach. Zlewnia zbiornika należy do dorzecza rzeki Wisły i ma charakter typowo górski. Służy on głównie do retencjonowania wód rzeki Soły oraz do wyrównywania poziomu wody w rzece poniżej zbiornika. Jest on zagospodarowany rekreacyjnie.²

Podstawowe dane:³

- lokalizacja - 40,0 km rzeki Soły, m. Tresna, woj. śląskie,
- pow. zlewni - 1 030,0 km²,
- Elektrownia Wodna TRESNA (administrowana przez Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka-Tresna S.A.). Parametry: moc instalowana - 21,0 MW, produkcja średnia roczna - 28,0 mln kWh.

Zbiornik zaporowy Międzybrodzie (Jezioro Międzybrodzkie) został oddany do eksploatacji w 1937 roku. Powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą betonową. Jest drugim co do wielkości zbiornikiem z trzech wchodzących w skład kaskady Soły. Zbiornik ten można uznać za szerokie koryto rzeczne, przypominające

² „Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2004-2015”, Beskidzki Fundusz Ekorożwoju S.A., Bielsko-Biała

³ www.krakow.rzgw.gov.pl

swym wyglądem rynnowe jeziora polodowcowe. Podstawową funkcją pełnioną przez zbiornik jest współpraca z elektrownią szczytowo-pompową „Porąbka-Żar” oraz należącym do niej, zbudowanym na szczycie góry Żar, zbiornikiem wodnym. Podobnie jak zbiornik Tresna, zbiornik Międzybrodzki wykorzystywany jest również jako naturalne zaplecze rekreacyjno-turystyczne.⁴

Podstawowe dane:⁵

- lokalizacja - 32,3 km rzeki Soły, m. Porąbka, woj. Śląskie,
- pow. zlewni - 1 082,0 km²,
- Elektrownia Wodna PORĄBKA (administrowana przez Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka-Tresna S.A.). Parametry: moc instalowana - 12,6 MW, produkcja średnia roczna - 25,0 mln kWh.

Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego wymaga ścisłej współpracy Gminy z administratorami wszystkich urządzeń melioracji podstawowych położonych na terenie Gminy. Najistotniejsza jest modernizacja obwałowań oraz korekta profili koryt cieków powierzchniowych. W pierwszej kolejności należy objąć ochroną te odcinki, na których w terenach zalewowych znajdują się obiekty budowlane, odcinki dróg itp. Pozostałe dna dolinne (przeważnie zagospodarowane jako łąki) należałoby pozostawić jako tereny zalewowe wyłączone z zabudowy.

4.4.1.2 Ochrona przed suszą

Susze spowodowane są długotrwałym ograniczeniem opadów. Jeśli w Polsce, w okresie wegetacyjnym, przez 20 dni nie ma opadów, uznaje się, że nastąpił początek suszy atmosferycznej. Dalszy brak opadów powoduje suszę glebową, która wpływa niekorzystnie na wzrost roślin. Nawet jeśli w tym czasie opady są minimalne, efekty suszy glebowej mogą zostać złagodzone, lecz mimo to susza może przejść w stan suszy hydrologicznej. Susze atmosferyczna i glebowa zanikają stosunkowo szybko, natomiast susza hydrologiczna, której efektem jest niżówka hydrologiczna (czyli obniżenie się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych) trwa na ogół długo, nawet kilka sezonów, bowiem odbudowa zasobów wodnych wymaga obfitych oraz długotrwałych opadów deszczu i śniegu. Rozpatrując zjawisko suszy w kategoriach poza przyrodniczych, możemy mówić również o suszy społeczno-ekonomicznej. Brak wody w rzekach i obniżenie się poziomu wód gruntowych, będące skutkiem suszy, mają bardzo poważne konsekwencje dla całej gospodarki, szczególnie tych gałęzi przemysłu, które potrzebują większych ilości wody. Konieczne jest uwzględnianie wystąpienia suszy w planach reagowania kryzysowego, opracowywanych na wszystkich szczeblach administracji. Jednym z ważnych elementów takiego planu jest rozwiązanie sposobów reglamentowania wody dla różnych stopni zagrożenia suszą.

W zakresie ochrony przed suszą meteorologiczną nie istnieje system zabezpieczeń. Możliwe jest natomiast łagodzenie jej skutków dla środowiska gruntowo-wodnego. W związku z tym konieczne jest podejmowanie działań w zakresie retencji powierzchniowej i podziemnej, w tym małej retencji (tereny trwałych użytków zielonych, łąki, obniżenia terenowe z uwagą na pokrywą roślinną względnie dobrze zniosą krótkotrwałe okresy zalewowe) oraz zwiększanie lesistości dorzecza. Istotna jest również racjonalizacja zużycia wody i zachowania jej dobrej jakości, a także inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych.

⁴ „Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2004-2015”, Beskidzki Fundusz Ekorożwoju S.A., Bielsko-Biała

⁵ www.krakow.rzgw.gov.pl

4.4.2 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
PS.1	Zmniejszenie zagrożenia powodzią i suszą	PS.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia powodzi i suszy	PS 1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego i ochrony przed suszą	Gmina Czernichów
				PS.1.1.2	Inwentaryzacja, ewidencja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych	RZGW Kraków, Urząd Gminy Czernichów, Marszałek

4.4.3 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
PS 1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego i ochrony przed suszą	2010	2012	Gmina Czernichów	Ochrona przed powodzią i suszą	45	
ZADANIA KOORDYNOWANE							
PS.1.1.2	Inwentaryzacja, ewidencja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych	2009	2018	RZGW Kraków, Urząd Gminy Czernichów, Marszałek	Minimalizacja strat spowodowanych powodzią i suszą	Brak danych kosztowych	Urząd Gminy Czernichów
RAZEM ZADANIA WŁASNE						45	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						b.d.	

4.4.4 Wnioski

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów” w zakresie ochrony przed powodzią i suszą wskazuje jednoznacznie na konieczność kontynuacji rozpoczętych już przez Gminę działań.

Gmina kładzie nacisk na rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego swoich terenów i podejmuje odpowiednie działania w kierunku utrzymania właściwego stanu urządzeń melioracyjnych. Wytyczone cele i zadania środowiskowe są realizowane w ścisłej współpracy z odpowiednimi kompetentnymi jednostkami.

Ponadto Gmina powinna starać się o wyeliminowanie utrzymującej się eutrofizacji wód, zwiększać retencję powierzchniową i podziemną oraz zapobiegać dewastacji drobnych zbiorników wodnych na obszarach użytkowanych rolniczo w celu łagodzenia skutków ewentualnej suszy.

4.5 Ochrona powierzchni ziemi

Urodzajność gleb zależy również od odczynu gleby. Kwaśny odczyn gleby obniża jej żyzność prowadząc do degradacji urodzajności. Ze względu na różną reakcję roślin na odczyn gleb, przemiany pH mają znaczenie wskaźnikowo – porównawcze. Łatwo na tej podstawie określić potrzebę uregulowania odczynu, trudniej jednak ocenić przyczynę i stopień degradacji gleby. Jedyną metodą, która przynosi rezultaty są systematyczne pomiary odczynu pH prowadzone systematycznie w ciągu odpowiednio długiego czasu. Znaczną rolę w procesie zanieczyszczenia i degradacji środowiska odgrywają metale ciężkie. Zaliczamy do nich pierwiastki, wśród których najczęściej wymienia się kadm, miedź, nikiel, ołów, cynk. Ich cechą charakterystyczną jest zdolność do systematycznego nagromadzania się w środowisku, co zwiększa intensywność oddziaływania.

Jako zasadniczy element litosfery gleba jest jednym z najważniejszych komponentów ekosystemów lądowych i wodnych. Znajomość gleb niezbędna jest w planowaniu właściwego ich wykorzystania dla potrzeb człowieka, przy założeniu zrównoważonego rozwoju. Jest ona również potrzebna dla racjonalnego użytkowania przestrzeni produkcyjnej, rejonizacji roślin uprawnych, opracowywania planów gospodarczych, układania płodozmianów i ustalania sposobu uprawy roli.

4.5.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Na powierzchni 5626 ha w gminie użytki rolne zajmują 1098 ha, co stanowi 19,5% powierzchni Gminy, dużą powierzchnię o wysokich walorach przyrodniczych stanowią lasy i grunty leśne –około 3426 ha to ok 60,9% powierzchni.

Szczegółowe zestawienie struktury użytkowania terenów przedstawiono w tabeli.

Tabela 2 Struktura użytkowania gruntów w Gminie

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy
1	Powierzchnia całkowita Gminy Czernichów	5626	100
2	Użytki rolne	1098	19,52
3	Grunty orne	173	3,08
4	Łąki	499	8,87
5	Pastwiska	376	6,68
6	Sady	50	0,89
7	Lasy i grunty leśne	3426	60,90
8	Pozostałe	1102	19,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Czernichów, 2009

Teren gliny zbudowany jest z wzniesień ostańcowych, gór niskich i pogórza zrównań miocenijskich. W środkowej jej części występują obszary o tendencjach podnoszących oraz liczne osuwiska. W dolinie Soły występują terasy rzeczne oraz doliny przełomowe. Na wschodnim i zachodnim obrzeżu gminy występują obszary gór średnich leśno-łąkowych. Tereny te wykształcone zostały w wyniku wietrzenia chemicznego, wietrzenia fizycznego, osuwania i spełzywania, ługowania, erozji rzecznej i sulfozji.

Wynikiem takiej budowy geologicznej jest intensywna i silna erozja, której nasilenie jest uzależnione od opadów. Erozja intensywna występuje na stokach o nachyleniu od 6 do 10 stopni, natomiast erozja silna na stokach od 10 do 15 stopni. Użytkowanie terenów narażonych na te procesy nie może być pełne, zaleca się uprawę poprzeczno-stokową, tarasowanie terenów, a tereny nie nadające się do upraw należy zadarniać lub zalesiać. Ponadto część gruntów położonych na średnich stokach powinno się przekształcać w kierunku użytków zielonych. Z uwagi na konieczność utrzymania czystości wód istotnym jest tworzenie pasów zalesionych wzdłuż cieków rzek w celu wychwytywania substancji chemicznych (nawozy, pestycydy).

Użytkowanie terenów narażonych na te procesy nie może być pełne, zaleca się uprawę poprzeczno-stokową, tarasowanie terenów, a tereny nienadające się do upraw należy zadarniać lub zalesiać. Ponadto część gruntów położonych na średnich stokach powinno się przekształcać w kierunku użytków zielonych. Z uwagi na konieczność utrzymania czystości wód istotnym jest tworzenie pasów zalesionych wzdłuż cieków rzek w celu wychwytywania substancji chemicznych.

Gmina Czernichów należy do Regionu Bielskiego w zakresie regionów glebowo-rolniczych. Region ten jest dość zróżnicowanych pod względem glebowym. Występują tu gleby pseudobielicowe i brunatno – kwaśne, wytworzone z glin i łąk wietrzeniowych oraz utworów lessowatych. Gleby te w zależności od położenia wykazują zróżnicowane stosunki wilgotnościowe. Położone na sokach gleby lessowate podlegają silnym procesom erozyjnym.

Jest to region przewagi gleb kompleksu pszennego górskiego, znaczny udział mają także gleby kompleksu zbożowo górskiego, zbożowo-pastewnego mocnego oraz pszennego dobrego.

Większość gleb należy do IV, V i VI klasy bonitacyjnej. Gmina Czernichów przekształciła się w gminę turystyczną z racji ukształtowania terenów, w związku z tym stale ulega zmniejszaniu liczba gospodarstw rolnych, a w konsekwencji grunty orne są obsiewane i obsadzone w coraz mniejszym stopniu.

W rolnictwie dominują gospodarstwa indywidualne cechujące się dużym rozdrobieniem gruntów i małą wielkością. Najwięcej jest działek rolnych o powierzchni nieprzekraczającej 1 ha – jest ich 4.587. Gospodarstw rolnych według danych na dzień 31 grudnia 2008 roku jest 400 sztuk, z czego:

- 312 to gospodarstwa o powierzchni od 1 do 2 ha,
- 83 gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5 ha,
- gospodarstwa o powierzchni od 5 do 7 ha,
- 1 gospodarstwo o powierzchni powyżej 7 ha.

Niekorzystna struktura agrarna, niesprzyjające warunki przyrodnicze, rozdrobienie gospodarstw, szachownica pól utrudniają rozwój rolnictwa, wynikiem, czego z roku na rok rolnictwo schodzi na dalszy plan rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy. Na terenie Gminy działają w swej szczątkowej formie organizacje mające na celu obsługę rolnictwa, które poprzez swoje działania zachęcają rolników do kontynuowania produkcji i nie odłogowania gruntów ornych.

Na terenie Gminy Czernichów jest zlokalizowanych kilkanaście gospodarstw agroturystycznych, które dzięki atrakcyjnej lokalizacji blisko dużej aglomeracji bielskiej i specyficznemu klimatowi mają dobre warunki do przyjmowania turystów chętnie odwiedzających Gminę.

4.5.2 Identyfikacja potrzeb

Oceniając środowisko przyrodnicze gminy Czernichów można stwierdzić, że w ciągu ostatnich czterech lat tendencje dotyczące rolnictwa na terenie Gminy Czernichów się nie zmieniły.

W ciągu ostatnich lat nie były przeprowadzane badania gleb na kwasowość i poziom zanieczyszczenia metalami ciężkimi, według informacji zaczerpniętych w Gminie są plany by w miarę środków finansowych w najbliższych latach wykonać takie badania.

W celu utrzymania chemizmu gleb na poziomach dopuszczalnych rolnicy powinni we własnym zakresie prowadzić kontrolę stosowania środków ochrony roślin i nawożenia gruntów rolnych. Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Żywcu na bieżąco organizuje szkolenia i porady dla zainteresowanych rolników i każdy właściciel terenu uprawowego ma możliwość nieodpłatnie skorzystać z porad czy w ramach własnych środków wziąć udział w szkoleniu czy konferencji branżowej. Istotnym jest także przeprowadzenie badań gleb na zawartość metali ciężkich i kontrola odczynu pH.

Należy prowadzić do odbudowy biologicznej terenu za pomocą zabiegów fitomelioryacyjnych, przywrócić rangę zabiegom agrotechnicznym, rozwinąć biologiczne metody ochrony roślin, stosować metody integrowane, tj. łączące zabiegi agrotechniczne, biologiczne i chemiczne.

Właściwa polityka rolna powinna również uwzględniać działania zapobiegawcze polegające na odpowiednim zagospodarowaniu stromych wzniesień, stosowaniu odpowiednich płodozmianów, stosowanie zadrzewień i zakrzaczeń, a także stałe utrzymywanie gleby pod pokrywą roślinną, co zapobiega nadmiernym zjawiskom erozyjnym.

Ponadto w Gminie Czernichów funkcjonuje kilkanaście gospodarstw agroturystycznych, gospodarstw rolniczych, w których istnieje możliwość wypoczynku na wsi. Jest to forma urlopowania się ostatnio bardzo modna dla wczasowiczów na stałe zamieszkujących miasta i pragnących na łonie przyrody i natury spędzić letni lub zimowy urlop. Na obszarze gminy Czernichów panują doskonałe warunki do rozwoju turystyki i sportu zarówno letniego jak i zimowego. W ostatnich latach wciąż rośnie zapotrzebowanie na ten rodzaj turystyki. Małe gospodarstwa rodzinne, bo głównie w takich prowadzona jest produkcja rolnicza metodą ekologiczną, są miejscem kultywowania rodzimych tradycji, edukacji ekologicznej młodzieży i miejscem wypoczynku turystów.

Rolnictwo wymaga stałego wspierania ze strony Gminy, podaż produktów rolnych stale się zmienia i wymusza na rolnikach stałą dbałość, o jakość produktów rolnych. W modzie są ekologiczne warzywa i owoce. Gmina Czernichów posiada na swoim terenie jedno gospodarstwo, które od kilku lat prowadzi u siebie niskonawozową politykę i jest w trakcie przygotowywania się do uzyskania certyfikatu gospodarstwa ekologicznego.

Zadaniem, które zarówno teraz, jak i w przyszłości może się przyczynić do poprawy stanu nie tylko gleb, ale i całego środowiska jest edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży. Zadanie to będzie realizowane przez Urząd Gminy, a także Szkoły i Przedszkola na terenie gminy Czernichów.

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OG.1	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych	OG.1.1.	Zagospodarowanie terenu w sposób racjonalny	OG.1.1.1	Promocja poprawy struktury gospodarstw rolnych wśród rolników	Gmina Czernichów, Ośrodek Doradztwa Rolniczego
				OG.1.1.2	Aktualizacja map glebowych	Urząd Wojewódzki
				OG.1.1.3	Przeciwdziałanie i ochrona gleb przed czynnikami erozyjnymi	Właściciele terenów
				OG.1.1.4	Organizacja wychowania ekologicznego dla dzieci i dorosłych w zakresie gospodarowania zasobami glebowymi	Gmina Czernichów organizacje ekologiczne
				OG.1.1.5	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	ODR
		OG.1.2	Przywrócenie wartości biologicznych gleb	OG1.2.1	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich oraz poziomu pH gruntów użytkowanych rolniczo	Gmina Czernichów
				OG1.2.2	Promocja wykorzystania nieużytków na cele energetyczne	Gmina Czernichów, organizacje ekologiczne

4.5.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OG.1.1.1	Promocja poprawy struktury gospodarstw rolnych wśród rolników	2009	2016	Gmina Czernichów, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Zachowanie różnorodności biologicznej	16	Właściciele gospodarstw rolnych, ODR
OG.1.1.4	Organizowanie wychowania ekologicznego dla dzieci i dorosłych w zakresie gospodarowania zasobami glebowymi	2009	2016	Gmina Czernichów organizacje ekologiczne	Wyrabianie w dzieciach i młodzieży świadomości ekologicznej, doskonalenie wiedzy dorosłych	40 (5 tys/rok)	Organizacje ekologiczne
OG1.2.1	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich oraz poziomu pH gruntów użytkowanych rolniczo	2009	2016	Gmina Czernichów	Kontrola stanu gleb	40	ODR, rolnicy
OG1.2.2	Promocja wykorzystania nieużytków na cele energetyczne	2009	2016	Gmina Czernichów organizacje ekologiczne	Zachowanie właściwości gleb, przeciwdziałanie zubożeniu gleby	20	ODR, Stowarzyszenia ekologiczne, rolnicy
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OG.1.1.3	Przeciwdziałanie i ochrona gleb przed czynnikami erozyjnymi	2009	2016	Właściciele terenów	Stałe samodoskonalenie rolników	240	Właściciele gospodarstw rolnych,
OG.1.1.2	Aktualizacja map glebowych	2009	2016	Urząd Wojewódzki	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	50	Gmina Czernichów
OG.1.1.5	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	2009	2016	ODR	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	20	Gmina Czernichów
RAZEM ZADANIA WŁASNE						116	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						310	

4.5.5 Wnioski

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska jak stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- Kształtować właściwy odczyn gleb. Istnieje potrzeba monitoringu stanu gleb pod względem kwasowości periodycznie, co 3-5 lat.
- Chronić powierzchnię ziemi przed czynnikami erozyjnymi i powstawaniem osuwisk,
- Promować uprawy roślin alternatywnych, które podczas spalania wnoszą znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku, z czym ograniczania zanieczyszczenie środowiska.
- Promować restrukturyzację rolnictwa w kierunku ekologizacji.

4.6 Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalni regulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994, nr 27, poz. 96 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalni oraz uregulowano problem ochrony zasobów złóż poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalni.

Dla prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody (tj., między innymi, kopalinami) ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów. Również podjęcie działalności w zakresie wydobywania kopalni jest uzależnione, przez możliwość odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, od Rady Gminy, która podejmuje uchwały o zmianie planu oraz od społeczności lokalnej, która na tym etapie może wносить uwagi i protesty.

4.6.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

W obrębie obszaru gminy dominują pasma górskie zbudowane z utworów płaszczowiny śląskiej głównie piaskowców godulskich, istebniańskich oraz zlepieńców. Piaskowce istebniańskie dają gruboziarnistą zwietrzelinę łatwo ulegającą bielicowaniu, zaś piaskowce godulskie są skałami twardymi drobnoziarnistymi o spoiwie z reguły krzemionkowym, rzadko ilastym a jeszcze rzadziej węglanowym. Dają zwietrzelinę silnie kamienistą odznaczającą barwą płowo szarą lub brunatno szarą, a gleby mają strukturę gruzełkową. Ich wartość glebotwórcza zależna jest od spoiwa. W odmianach bezwęglanowych tworzą się gleby skrytobielicowe. Zwietrzelina piaskowca godulskiego ze spoiwem węglanowym daje zasobniejsze gleby brunatne tworzące siedliska lasu górskiego.

W środkowej części Gminy występują obszary o tendencjach podnoszących oraz liczne osuwiska.

Aktualnie na terenie Gminy Czernichów nie ma udokumentowanych złóż surowców, które nadawałyby się do eksploatacji. Na terenie Gminy Czernichów nie jest prowadzona eksploatacja żadnych kopalni.

4.6.3 Wnioski

W związku z tym, iż na terenie Gminy Czernichów nie ma udokumentowanych złóż surowców naturalnych nie wyszczególnia się żadnych potrzeb w tym zakresie, natomiast potrzeby i zadania związane z umacnianiem stromych brzegów rzek, co zapobiega powstawaniu osuwisk ziemnych i skalnych zostały umieszczone w rozdziale dotyczącym ochrony powierzchni ziemi i gleb.

5 Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego na obszarze gminy Czernichów

5.1 Gospodarka wodno – ściekowa

5.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

5.1.1.1 Hydrografia

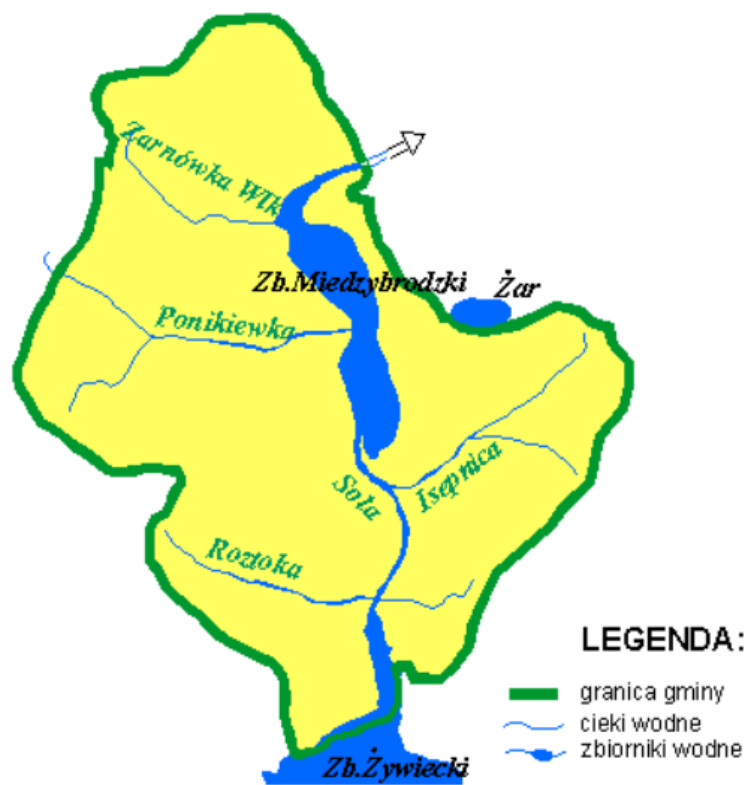
Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Czernichów charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych (obszar zlewni Wisły) oraz nieznaczną liczbą wód stojących. Gmina położona jest w dorzeczu rzeki Soły (prawobrzeżny dopływ rzeki Wisły), która wraz z dopływami i potokami górskimi określa zasoby wód powierzchniowych. Zbiorniki naturalne występują wzdłuż meandrującej Soły w formie starorzeczy – wiślik i solisk, często będących już w stadium zaniku.

Głównym ciekim, płynącym przez teren Gminy, jest rzeka Soła (długość 88,9 km, powierzchnia całkowita zlewni 1390,6 km²), która ma przebieg meandrujący i tworzy liczne bystrza. Administratorem rzeki Soły jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. Dopływami tej rzeki są potoki: Żarnówka, Ponikiewka, Isepnica i Roztoka.

Na terenie Gminy zlokalizowane są ponadto sztuczne zbiorniki wodne: Międzybrodzki i Żywiecki.

Poniższy rysunek przedstawia hydroografię terenu Gminy Czernichów.

Rysunek 9 Mapa hydrograficzna rejonu Gminy Czernichów

Źródło: „Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2004-2015”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A., Bielsko-Biała, luty 2004r.

Źródła Soły zlokalizowane są na zboczach Stołowego Wierchu na wysokości 755 m. n.p.m. Rzeka Soła przepływając przez obniżenie Jabłonowskie z Kotliną Żywiecką oraz Pogórze Karpackie znajduje się w rejonie umiarkowanie ciepłym. Bardzo zróżnicowana rzeźba terenu wpływa na dużą zmienność spływów powierzchniowych. Mała retencja naturalna zlewni powoduje duże spływy jednostkowe opadu i gwałtowne wezbrania w korytach rzek i potoków. Zmienność przepływów powoduje uruchomienie procesów erozyjnych w korycie rzek i potoków.

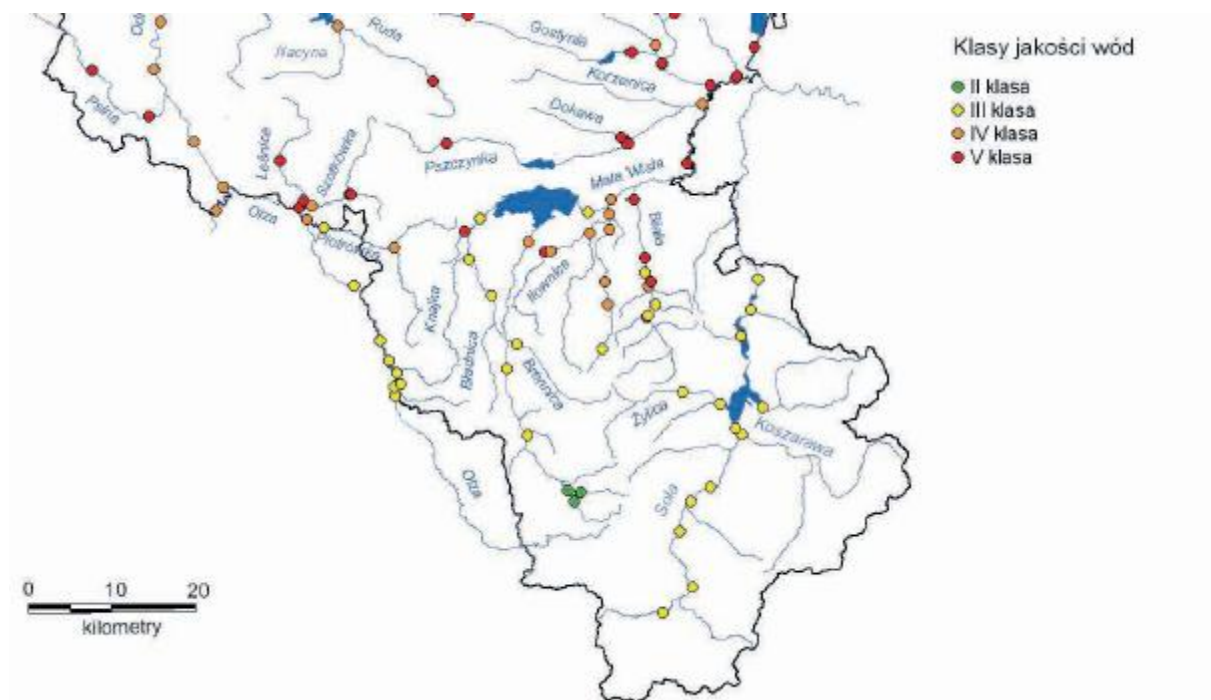
Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009 w zakresie wód powierzchniowych realizowany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w

Katowicach. System monitoringu tych wód oraz systemu klasyfikacji ich stanu ekologicznego i chemicznego wdrażany jest stopniowo, do końca roku 2009 będzie odpowiadał w pełni wymaganiom Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego.⁶

Spośród cieków przepływających przez teren Gminy Czernichów monitoringiem wód powierzchniowych objęta jest rzeka Soła. Badania jakości wód tej rzeki prowadzone są w punktach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego znajdujących się w obszarze działania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, m.in. Soła powyżej Rycerki oraz wpływ Soły do Zbiornika Tresna. Punkty te zlokalizowane są poza terenem Gminy Czernichów.

Poniższy rysunek przedstawia w/w punkty monitoringu.

Rysunek 10 Lokalizacja punktów monitoringu wód powierzchniowych w województwie śląskim

Źródło: „Stan środowiska w województwie śląskim w 2005 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki czystości wód oznaczone w 2007 roku dla w/w punktów pomiarowych na rzece Soła.

⁶ Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2006

Tabela 3 Ocena jakości wód powierzchniowych w punktach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego w 2007 roku

L.p.	Nazwa cieku	Kilometr rzeki	Nazwa punktu monitoringu (lokalizacja: gmina, powiat)	Klasa jakości wody w 2006r.*	Klasa jakości wody w 2007r.*	Wskaźniki występujące w IV i V klasie jakości wód w 2007 roku	
						IV klasa	V klasa
1	Soła (do Rycerki)	80,9	Soła powyżej Rycerki (gmina Rajcza, powiat żywiecki)	III (DIAG***)	II (DIAG***)	liczba bakterii grupy coli typu kałowego, liczba bakterii grupy coli	odczyn ph
2	Soła (od Rycerki do Zbiornika Tresna)	49,9	Soła wpływ do Zbiornika Tresna (gmina żywiec, powiat żywiecki)	III (DIAG***)	III (OP**)	liczba bakterii grupy coli typu kałowego, liczba bakterii grupy coli	-

* Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32, poz. 284, utraciło moc z dniem 01.01.2005r.)

** OP – monitoring operacyjny (ocena na podstawie 30 wskaźników jakości wody)

*** DIAG – monitoring diagnostyczny (ocena na podstawie 43 wskaźników jakości wody)

Źródło: „Informacja o stanie środowiska w 2007 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, marzec 2008r.

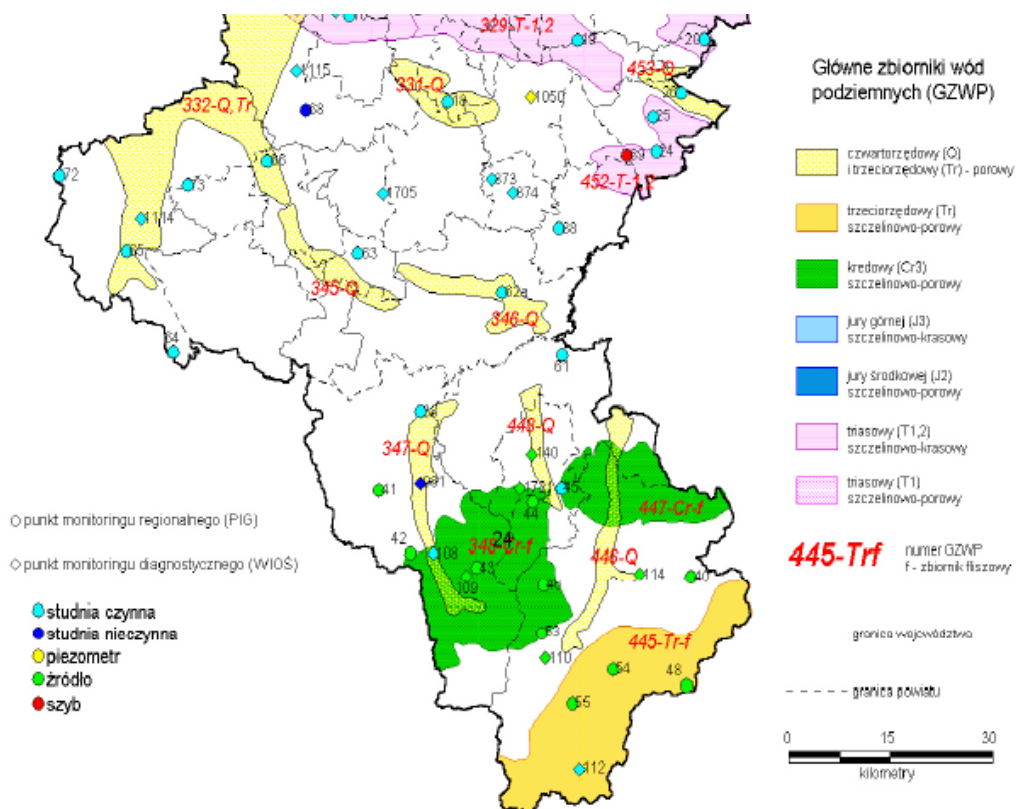
Analiza wyników badań jakości wód powierzchniowych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż rzeka Soła przepływająca przez teren Gminy Czernichów prowadziła w 2007 roku wody dobrej jakości (II klasa) – w górnym jej biegu oraz zadowalającej jakości (III klasa) – na dalszym jej odcinku, przed wlotem do Zbiornika Tresna. Wpływ na przedstawioną ocenę miały głównie zanieczyszczenia bakteriologiczne, które świadczą o zanieczyszczaniu rzeki ściekami komunalnymi.

Jakość wód powierzchniowych prowadzonych przez rzekę Sołę w roku 2007, w porównaniu z ich jakością w roku 2006 na odcinku powyżej Rycerki uległa poprawie, natomiast na odcinku wpływającym do Zbiornika Tresna nie uległa zmianie.

Wody podziemne

Na obszarze województwa śląskiego użytkowe wody podziemne występują w utworach czwartorzędu, trzeciorzęd, kredy, jury, triasu, karbonu i dewonu. W obrębie poszczególnych pięter wydzielone zostały użytkowe poziomy wodonośne (UPWP), a w nich główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP).

Poniższy rysunek przedstawia lokalizację Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego w rejonie Gminy Czernichów oraz lokalizację punktów badawczych monitoringu wód podziemnych.

Rysunek 11 Lokalizacja Głównych Zbiorników Wód Podziemnych i punktów badawczych monitoringu wód podziemnych w województwie śląskim

Źródło: Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2004-2005, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Zasoby wód podziemnych Gminy Czernichów ściśle związane są z występującym na obszarze powiatu żywieckiego użytkowym poziomem wodonośnym UPWP 446 Dolina rzeki Soły. Jest to poziom wodonośny czwartorzędowy. Ponadto wody podziemne występują w kredowym poziomie wodonośnym – GZWP oznaczony numerem 447 o nazwie Beskid Mały.

Utwory czwartorzędowe

Zbiorniki czwartorzędowe występują w porowych utworach piaszczystych i żwirowych związanych z systemem kopalnych i współczesnych dolin rzecznych. Występują one w zasięgu wodnolodowcowych i fluwialnych utworów rzek. Wody tego piętra charakteryzują się występowaniem różnych typów wód, począwszy od naturalnych dla tego typu ośrodków $\text{HCO}_3\text{-Ca}$, $\text{HCO}_3\text{-Ca-Mg}$ poprzez $\text{HCO}_3\text{-SO}_4\text{-Ca}$, $\text{HCO}_3\text{-SO}_4\text{-Ca-Mg}$, $\text{HCO}_3\text{-SO}_4\text{-Ca-Mg-Na}$ aż do bardzo złożonych. Częstym składnikiem wód w utworach czwartorzędu jest żelazo i mangan, związki azotu, fosforany, charakterystyczny jest także zapach siarkowodoru.

Charakterystyka UPWP 446 Dolina Rzeki Soły (QIII):

Jest to przepływowy, odkryty zbiornik o powierzchni 56 km². Jest on sztucznie podzielony przez zbiorniki powierzchniowe, żywiecki i międzybrodzki. Odcinek górny zbiornika charakteryzuje się niewielkimi miąższościami utworów czwartorzędowych (6,0 -19,0 m). Wydajności studni kształtują się w przedziale od 9,0 do 12,0 m³/h, przy kilkumetrowych depresjach. W środkowej części zbiornika (rejon Żywca i Międzybrodzia) wydajności są rzędu od 2,0 do 23,3 m³/h, przy kilkumetrowej depresji. W północnej części zbiornika, w rejonie Kobiernice - Porąbka - Kęty, wydajności zlokalizowanych tu studni infiltracyjnych wzrastają od 20 do 100 m³/h. Natomiast wydatki pojedynczych studni nieinfiltracyjnych kształtują się w granicach zaledwie od 5,0 do 10 m³/h, przy kilkumetrowej depresji. UPWP 446 występuje w zasięgu wodnolodowcowych i fluwialnych utworów rzek.

Utwory kredowe

Kredowe zbiorniki wód podziemnych występują w dwóch rejonach województwa śląskiego: w części północno-wschodniej, w pobliżu granicy z województwem świętokrzyskim i małopolskim oraz w części południowej - w rejonie Beskidu Śląskiego (GZWP 348) i Małego (GZWP 447). Różnią się one zasadniczo

wykształceniem litologicznym i zasobnością. W rejonie Gminy Czernichów poziomy wodonośne występują w obrębie utworów fliszowych Karpat. Są to poziomy szczelinowe i szczelinowo-porowe. Pod względem hydrochemicznym są to głównie wody wodorowęglanowo - siarczanowo - wapniowe. Warstwy wodonośne tworzą osady piaskowcowe, a w mniejszym stopniu osady wapienne, występują one w formie ławic, naprzemiangle z osadami praktycznie niewodonośnymi iłów i margli.

Charakterystyka GZWP 447:

- moduł zasobów dyspozycyjnych – 0,60 dm³/sxkm²,
- rodzaj nakładu warstwy wodonośnej – gliny, łupki, piaskowce,
- zasilanie pionowe warstwy wodonośnej – pośrednie,
- klasa zagrożenia wód podziemnych – AB (wody zagrożone).

Monitoring jakości wód podziemnych

Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009 w zakresie wód podziemnych realizowany jest przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. PiG prowadzi monitoring diagnostyczny obejmujący wszystkie jednolite części wód podziemnych i operacyjny obejmujący jednolite części wód zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu. WIOŚ prowadzi badania uzupełniające, które obejmują wody podziemne Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywane do zapatrzenia ludzi w wodę do picia oraz zagrożone azotanami pochodzącymi z rolnictwa. Badania prowadzone są w oparciu o krajową sieć pomiarową pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Celem wykonywania badań jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.⁷

Na terenie Gminy Czernichów występuje obecnie jeden stały punkt krajowego monitoringu jakości wód podziemnych województwa śląskiego.

W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki czystości wód ujmowanych z utworów kredowych oznaczone w 2007 roku dla w/w punktu monitoringu oraz wskaźniki dla wód z utworów czwartorzędowych monitorowanych w najbliższym punkcie pomiarowym zlokalizowanym w pobliżu Gminy.

Tabela 4 Ocena jakości wód podziemnych w punktach monitoringu w 2007 roku*

L.p.	Nazwa punktu Powiat; Gmina	Numer punktu JCWPd Rodzaj monitoringu Stratygrafia ujętej warstwy	Typ wody	Klasa jakości wód w 2006r.	Klasa jakości wód w 2007r.	Wskaźniki występujące w II, III, IV i V klasie jakości wód w 2007 roku			
						II klasa	III klasa	IV klasa	V klasa
1	Czernichów Powiat żywiecki; Gmina Czernichów	0891/K JCWPd 152 MD** Kreda (Cr3)	HCO ₃ -Na	V	V	temp., PEV, Cl, OWO	PO ₄ , Fe	NH ₄ , NO ₂ , O ₂ , HCO ₃	Na, B, F
2	Żywiec Powiat żywiecki; Gmina Żywiec	01900/K JCWPd 152 MD** Czwartorzęd (Q)	HCO ₃ -Cl-SO ₄ - Ca-Mg-Na	III	III	temp., PEV, SO ₄ , C, Fe, Mn	NO ₃ , PO ₄	-	-

*Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32, poz. 284, utraciło moc z dniem 01.01.2005r.)

** Monitoring diagnostyczny

Źródło: „Informacja o stanie środowiska w 2007 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, marzec 2008r.

⁷ Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2006

Analiza wyników badań jakości wód podziemnych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż wody w zbiorniku kredowym to wody złej jakości (V klasa), natomiast w zbiorniku czwartorzędowym – zadowalającej jakości (III klasa). Wskaźnikami degradującymi wody w w/w poziomach były głównie związki fosforu i azotu oraz żelaza i manganu, które w zasadniczy sposób rzutują na ich jakość. Jednakże największy wpływ na złą jakość wód z poziomu kredowego miały związki sodu, boru i fluoru.

Jakość wód podziemnych w roku 2007 w porównaniu z ich jakością w roku 2006 nie uległa zmianie.

5.1.1.2 Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nieodpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej.

Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też lokalnie budowanymi przez mieszkańców kanałami bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Dodatkowo istotnym zagrożeniem dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg, parkingów czy placów stacji paliw.

Poważne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych stanowią też związki biogenne wpływające z pól uprawnych w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

5.1.1.3 Zaopatrzenie w wodę

Źródła zaopatrzenia w wodę Gminy Czernichów

Zaopatrzenie w wodę sołectw Gminy Czernichów realizowane jest głównie za pośrednictwem niżej wymienionych instytucji i źródeł:

- Ujęcia lokalne wody pitnej (wg opisu jak niżej),
- Indywidualne studnie gospodarskie (ujęcia własne wody pitnej).

Właścicielem sieci wodociągowej (komunalnej) na terenie Gminy Czernichów jest Urząd Gminy, a jej administratorem – Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „ISEPNICA” w Międzybrodzu Bialskim, z siedzibą przy ul. Energetyków 2.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonują Spółki:

- Spółka Wodna nr 1 w Czernichowie, ul. Turystyczna Czernichów,
- Spółka Wodociągowa w Czernichowie, ul. Strażacka Czernichów,
- Spółka Wodociągowa w Międzybrodzu Bialskim, ul. Zdrojowa, przysiółek Ogórki,
- Spółka Wodno-Wodociągowa pod Hrobaczą Łąką, ul. Jutrzenki 9, Międzybrodzie Bialskie,
- Spółka Michalaki - Kosy – Groń, ul. Koniora 45.⁸

Na terenie Gminy systematycznie budowana jest zbiorowa sieć wodociągowa. Zaopatrzenie w wodę odbywa się jednakże głównie z ujęć lokalnych (prywatnych), z których woda dostarczana jest do pojedynczych budynków lub grup domów. W okresach suszy w studniach gospodarskich obserwowany jest okresowy zanik wody. W związku z niedostatecznym zwodociągowaniem obszaru Gminy poważnym problemem jest również rozwiązanie zapotrzebowania na wodę przeciwpożarową.

Charakterystyka sieci wodociągowej

Stopień zwodociągowania Gminy Czernichów jest niewystarczający. Sieć wodociągowa komunalna zaopatruje w wodę 289 odbiorców wody, natomiast do sieci wodociągowej lokalnej podłączonych jest ok. 245 odbiorców.

Łączna długość sieci wodociągowej w Gminie wynosi ok. 79,6 km, z czego 14,2 km to sieć komunalna, 15,4 km - sieć lokalna (administracja Spółki Wodne) i 50 km - sieć prywatna. Sieć wodociągowa wykonana jest z rur PVC, stalowych i PE, natomiast przyłącza wodociągowe ze stali i PE.

Do większych odbiorców usługi dostawy wody zalicza się następujące firmy i instytucje:

- Państwowy Zakład Opiekuńczo - Leczniczy w Międzybrodzu Żywieckim,

⁸ Dane Urzędu Gminy Czernichów

- Górską Szkoła Szybowcowa "Żar" w Międzybrodziu Żywieckim,
- Ośrodek Wypoczynkowy „Elektrowni Jaworzno III” w Międzybrodziu Żywieckim,
- ZZOZ Żywiec,
- Urząd Poczty w Międzybrodziu Bialskim.

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe dane dotyczące sieci i przyłączy wodociągowych na terenie Gminy Czernichów.

Tabela 5 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Czernichów – zestawienie sieci i podłączeń wodociągów komunalnych i wybranych spółek zarejestrowanych

L.p.	Miejscowość	Nazwa spółki-zakład	Długość sieci [m]	Liczba podłączeń [szt.]	Uwagi
Wodociąg komunalny					
1	Międzybrodzie Żywieckie	Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica”	11 900	205	Stacja uzdatniania, pompownie, zbiorniki
2	Międzybrodzie Bialskie	Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica”	2 300	84	Stacja wodociągowa (hydrofornia, dezynfekcja)
Razem 1 i 2			14200	289	
Spółki wodociągowe					
3	Czernichów	Spółka Wodociągowa nr 1 (Stefan Cendrzak)”	1 400	30	Dezynfekcja, zbiornik
4	Czernichów	Spółka Wodociągowa nr 2 (Jan Wiśła)”	8 000	75	Dezynfekcja, zbiornik
5	Międzybrodzie Bialskie	Spółka Wodociągowa „Pod Hrobaczą Łąką” (Kazimierz Zątek)	6 000	140	Pompownia, dezynfekcja, zbiorniki
Razem 3, 4 i 5			15 400	245	

Źródło: „Analiza potrzeb i możliwości zaopatrzenia w wodę wraz z koncepcją systemu ujęć i uzdatniania wody na terenie Gminy Czernichów”, Tychy, luty 2005r.

Stan techniczny komunalnej sieci wodociągowej określany jest jako dobry. Straty wody w sieci wodociągowej kształtują się na poziomie ok. 20%. Powodowane są one stanem technicznym istniejącej sieci wodociągowej i przyłączy (awarie), których znaczną część stanowią rurociągi stalowe wymagające wymiany i renowacji.

Charakterystyka ujęć wody

Gmina Czernichów posiada dwa wodociągi komunalne, w Międzybrodziu Żywieckim i Międzybrodziu Bialskim.

Wodociąg w Międzybrodziu Żywieckim zasilany jest wodami infiltracyjnymi z ujęcia „Isepnica” Ujęcie to składa się z pięciu studni usytuowanych w korycie potoku Isepnica – czterech studni infiltracyjnych i jednej wierconej. Ujęcie ujmuje wody utworów czwartorzędu oraz z poziomu wodonośnego kredy (studnia wiercona) o łącznej wydajności 32,9 m³/h. Wydajność ujęcia zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr BOZN-gw-6223/12/01 wydanym przez Starostę Żywieckiego, wynosi 500 m³/d. Ujęcie nie posiada możliwości rozbudowy ze względu na wykorzystany dopuszczalny pobór wody.

Wodociąg w Międzybrodziu Bialskim zasilany jest ze studni głębinowej. Wydajność studni zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr WOŚ-gw-6223/14/09 wydanym przez Starostę Żywieckiego, wynosi 85,9 m³/d. Ujęcie nie posiada możliwości rozbudowy ze względu na wykorzystany dopuszczalny pobór wody, szczególnie w okresie letnim pobór wynosi ok. 95% zasobów.

Woda z ujęcia „Isepnica” przed podaniem do sieci poddawana zostaje poddana uzdatnieniu. Urządzenia uzdatniające wodę typu zamkniętego pracują w układzie zamkniętym. Proces uzdatniania wody oparty jest na procesie filtracji, przebiegającym w dwóch zbiornikach filtracyjnych, odżelaziających o poj. 10 m³ i wydajności 7 m³/h. Uzdatniona woda po przejściu przez zbiorniki filtracyjne kierowana jest do zbiornika kontaktowego. Jako zbiornik kontaktowy zastosowany jest trzeci filtr odżelaziający. Ze zbiornika kontaktowego woda uzdatniona dopływa do zbiornika retencyjnego, a następnie kierowana jest do magistrali rozdzielczej.

Woda z ujęcia jest na bieżąco badana. Jakość wody do picia w Polsce jest aktualnie uregulowana przepisami prawnymi zawartymi w Ustawie z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity Dz.U. z 2006r nr 123 poz.858) oraz Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. nr 61 poz.417). Zgodnie z zapisami w/w aktów prawnych, woda podawana do komunalnej sieci wodociągowej odpowiada warunkom sanitarnym i może być używana do picia i na potrzeby gospodarcze.

Tereny zabudowy rozproszonej oraz położonej w górnym biegu potoków, zaopatrywane są w wodę z ujęć lokalnych. Tereny zabudowy złożonej z kilku lub kilkunastu budynków mieszkalnych czy użytkowych zaopatrywane są z lokalnych wodociągów grawitacyjnych. Pobór wody do tych wodociągów jest w 30 % z ujęć powierzchniowych, a w 70% pobór wód podziemnych. Niewielki procent mieszkańców korzysta ze studni kopanych i głębinowych.⁹

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe dane dotyczące zasobów wód udokumentowanych w Gminie Czernichów.

Tabela 6 Zestawienie zasobów wód w Gminie Czernichów

L.p.	Miejscowość	Zasoby Q [m ³ /h]	Zasoby Q [m ³ /d]
1	Czernichów	8,148	195,57
2	Międzybrodzie Bialskie	54,745	1313,96
3	Międzybrodzie Żywieckie	27,32	655,71
4	Tresna	1,145	27,42
Razem 1-4		91,358	2192,66

Źródło: „Analiza potrzeb i możliwości zaopatrzenia w wodę wraz z koncepcją systemu ujęć i uzdatniania wody na terenie Gminy Czernichów”, Tychy, luty 2005r.

5.1.1.4 Odprowadzanie ścieków

Charakterystyka gospodarki ściekowej prowadzonej na terenie Gminy Czernichów

Odprowadzanie ścieków z sołectw Gminy Czernichów realizowane jest za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej będącej w administracji Zakładu Usługowo-Produkcyjnego Gospodarki Wodno-Ściekowej „ISEPNICA” w Międzybrodziu Bialskim. Właścicielem sieci jest Gmina Czernichów.

Ścieki z terenów skanalizowanych odprowadzane są na istniejące oczyszczalnie ścieków w Międzybrodziu Bialskim, Międzybrodziu Żywieckim, Czernichowie i Tresnej Małej. Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni. Są tereny, na których częstym sposobem pozbywania się ścieków są nieszczelne zbiorniki bezodpływowe przyczyniające się dopływu części ścieków surowych do gruntu, potoków i cieków powierzchniowych.

Kanalizacja sanitarna

Stopień wyposażenia Gminy w sieć kanalizacji sanitarnej jest obecnie dostateczny. Aktualnie do sieci kanalizacyjnej odprowadzane są ścieki z 1238 budynków. (około 5144 mieszkańców) W poszczególnych miejscowościach ilość mieszkańców korzystających ze zbiorowego odprowadzenia ścieków przedstawia się następująco:

- Międzybrodzie Żywieckie - 795 (55 % wszystkich mieszkańców miejscowości),

⁹ „Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2004-2015”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A., Bielsko-Biala

- Międzybrodzie Bialskie - 3080 (97% wszystkich mieszkańców miejscowości),
- Tresna - 196 (27% wszystkich mieszkańców miejscowości),
- Czernichów – 1073 (98% wszystkich mieszkańców miejscowości).¹⁰

Strukturę systemu kanalizacyjnego tworzą kanały grawitacyjne, pompownie ścieków oraz rurociągi tłoczne. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 80,8, w tym przyłączy – 16,5 km. Sieć została wybudowana w większości z rur PVC (w ostatnich latach), jej stan techniczny określany jest jako dobry.¹¹

Na terenie Gminy znajduje się 8 pompowni ścieków:

- Międzybrodzie Żywieckie - 2 pompownie ścieków o wydajności 16 m³/h każda,
- Tresna – 3 pompownie ścieków o wydajności 30 m³/h każda,
- Czernichów – 3 pompownie ścieków o wydajności 90 m³/h, 30 m³/h i 15 m³/h.

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe dane dotyczące sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Czernichów.

Zbiornicza sieć kanalizacyjna jest rozbudowywana systematycznie, co w znacznym stopniu wpływa na poprawę stanu gospodarki ściekowej na terenie Gminy, w szczególności dla terenów zwartej zabudowy. Budowa kanalizacji sanitarnej realizowana jest w ramach programu „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie” finansowanego z Funduszu Spójności oraz ze środków własnych Gminy. W miejscach zabudowy rozproszonej przewiduje się uzupełnienie sieci przydomowymi oczyszczalniami ścieków.

Oczyszczalnie ścieków

Z obszarów Gminy objętych siecią kanalizacji sanitarnej, ścieki odprowadzane są do następujących oczyszczalni ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków w Międzybrodzu Bialskim

Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z tlenową przeróbką nadmiernego osadu o przepustowości 600 m³/d. Oczyszczalnia ta została oddana do eksploatacji w 2007 roku. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim.

- Oczyszczalnia ścieków w Międzybrodzu Żywieckim

Istniejącą oczyszczalnię ścieków oddaną do użytku w 1992r dla potrzeb Elektrowni „Żar” i jej budownictwa, w 2002 r. zmodernizowano i rozbudowano do wydajności 350 m³/d. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna oparta na technologii oczyszczania ścieków w reaktorach SBR z wykorzystaniem metody osadu czynnego oraz z biologicznym usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX. Obecnie do oczyszczalni dopływa ok. 160-190 m³/d. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim.

- Oczyszczalnia ścieków w Czernichowie

Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna podziemna typu „COV 3 x 80-TURBO SH” o przepustowości 240 m³/d, której technologia oparta na metodzie osadu czynnego oraz z usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX. Oczyszczalnia oddana została do eksploatacji w 1998r i obsługuje 1030 mieszkańców. Obecnie oczyszczalnia jest niedociążona; do oczyszczalni dopływa 68 m³/d do 80 m³/d ścieków (w porze opadowej). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim.

- Oczyszczalnia ścieków w Tresnej Małej

Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 60 m³/d, , której technologia oparta na metodzie osadu czynnego oraz z usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX. Oczyszczalnia oddana została do eksploatacji w 1996r i obsługuje 340 mieszkańców. Obecnie do oczyszczalni dopływa ok. 30 m³/d ścieków. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Żywieckie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim.

¹⁰ „Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2004-2015”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A., Bielsko-Biała

¹¹ „Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2004-2015”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A., Bielsko-Biała

Oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy Czernichów spełniają wymagania Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984).

Poza wymienionymi oczyszczalniami ścieków, na terenie Gminy funkcjonują również oczyszczalnie ścieków dla ośrodków wczasowych. Są to przeważnie oczyszczalnie kontenerowe typu: KOS, ELIOT, TMB oraz biologiczne. Wydajność pracy tych oczyszczalni jest różna, często zła, spowodowana sezonową działalnością ośrodków wczasowych.¹²

5.1.1.5 Odprowadzanie wód opadowych

Gmina Czernichów nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Kanalizacja burzowa istnieje wyłącznie na niewielkich fragmentach dróg.

5.1.2 Identyfikacja potrzeb

W oparciu o analizę stanu istniejącego gospodarki wodno-ściekowej Gminy Czernichów zdefiniowano podstawowe potrzeby inwestycyjne i koncepcyjne w tym zakresie. Konieczne jest podjęcie następujących działań:

- Sukcesywna wymiana i modernizacja istniejącej na terenie Gminy sieci wodociągowej wraz z przyłączami,
- Budowa i rozbudowa sieci wodociągowej w pozostałych rejonach Gminy, dotychczas niezwodociągowanych, w szczególności przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe i komercyjne - zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy Czernichów na lata 2007-2012 po zmianach (uchwała Rady Gminy Czernichów nr XXXVI/2009 z dnia 28.07.2009r). Gmina jest w posiadaniu opracowania koncepcji programowej zaopatrzenia mieszkańców Gminy w wodę pitną. „Analiza potrzeb i możliwości zaopatrzenia w wodę wraz z koncepcją systemu ujęć i uzdatniania wody na terenie Gminy Czernichów” powstała w lutym 2005 roku. Autorem koncepcji jest „Projektowanie i Wykonawstwo Robót Wod.-Kan. i C.O.” mgr inż. Lucyna Dahlke z Tychów. W najbliższych latach Gmina planuje budowę systemu zaopatrzenia w wodę w oparciu o w/w opracowanie.¹³
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej - zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy Czernichów na lata 2007-2012 po zmianach (uchwała Rady Gminy Czernichów nr XXXVI/2009 z dnia 28.07.2009r). Gmina jest w posiadaniu dokumentacji projektowej na budowę kanalizacji sanitarnej w Międzybrodziu Żywieckim w przysiółku Kosarzyska, w sołectwie Tresna „Zabrodzie”, a także w Międzybrodziu Bialskim Centrum oraz w Tresnej. Realizacja inwestycji uzależniona jest od pozyskania środków z funduszy pomocowych. Projekt obejmuje budowę łącznie ok. 40,7 km kanalizacji sanitarnej oraz 671 sztuk przyłączy, w tym:¹⁴
 - Międzybrodzie Żywieckie „Kosarzyska”. Ogólny zakres robót: 5,638 km kanalizacji sanitarnej, w tym:
 - Kanalizacja tłoczna – 0,111 km,
 - Kanalizacja grawitacyjna – 5,410 km,
 - Przyłącza – 0,117 km,
 - Liczba podłączanych budynków – 76 szt.
 - Międzybrodzie Bialskie Centrum. Ogólny zakres robót 8,7 km kanalizacji sanitarnej, w tym:
 - Długość sieci kanalizacji – 6,4 km,
 - Długość przyłączy – 2,3 km,
 - Liczba przyłączonych budynków – około 100,

¹² „Program Ochrony Środowiska Gminy Czernichów na lata 2004-2015”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A., Bielsko-Biała

¹³ Dane Urzędu Gminy Czernichów

¹⁴ Dane Urzędu Gminy Czernichów

- Tresna „Zabrodzie”. Ogólny zakres robót: 5,876 km kanalizacji sanitarnej, w tym:
 - Kanalizacja tłoczna – 0,411 km,
 - Kanalizacja grawitacyjna – 5,305 km,
 - Przyłącza – 0,160 km,
 - Liczba podłączanych budynków – 69 szt.
- Tresna Mała. Ogólny zakres robót 20,5 km, w tym:
 - Długość sieci kanalizacji – 17,3 km,
 - Długość przyłączy - 3,2 km,
 - Liczba przyłączanych budynków – 426
- Budowa systemu odwodnienia dróg i placów w systemie grawitacyjnym, z odprowadzeniem do lokalnych cieków oraz uwzględnieniem zastosowania odpowiednich urządzeń podczyszczających - łączna długość ok. 2,0km.
- Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego Gminy.
- Dalsza edukacja ekologiczna przedsiębiorców, rolników i mieszkańców Gminy w zakresie ochrony jakości i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.
- Wzmożenie skuteczności działań organów samorządowych w zakresie egzekwowania Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach.
- Współfinansowanie przez Gminę inwestycji proekologicznych mieszkańców w zakresie gospodarki wod.-kan. oraz pomoc w pozyskiwaniu środków pomocowych na ich realizację.

5.1.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
WŚ.1	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, zapewnienie wszystkim mieszkańcom miasta odpowiedniej jakości wody do picia	WŚ.1.1	Ograniczenie zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego nieoczyszczonymi ściekami	WŚ.1.1.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy w zakresie egzekwowania „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach” (w tym obowiązku opróżniania bezodpływowych osadników ścieków)	Gmina Czernichów
				WŚ.1.1.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	Gmina Czernichów
				WŚ.1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłęczami (zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy Czernichów – Uchwała nr XXXVI/2009 z dnia 28 lipca 2009r.)	Gmina Czernichów
				WŚ.1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi	Gmina Czernichów
		WŚ.1.2	Ograniczenie ilości ścieków nieoczyszczonych	WŚ.1.2.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	Gmina Czernichów
				WŚ.1.2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej)	Właściciele posesj
		WŚ.1.3	Ograniczenie strat wody związanych z przesyłem i poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	Gmina Czernichów
				WŚ.1.3.2	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłeczy wykonanych z rur stalowych	Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno ściekowej "ISEPNICA", Spółki Wodne i Wodociągowe na terenie Gminy
				WŚ.1.3.3	Wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (budowa nowoczesnych składowisk obornika, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych)	Rolnicy, ODR
				WŚ.1.3.4	Rozbudowa sieci wodociągowej (zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy Czernichów – Uchwała nr XXXVI/2009 z dnia 28 lipca 2009r.)	Gmina Czernichów

5.1.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [PLN] tys.	Partnerzy y
ZADANIA WŁASNE							
WŚ1.1.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy w zakresie egzekwowania „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach” (w tym obowiązku opróżniania bezodpływowych osadników ścieków)	2010	2011	Gmina Czernichów	Wysoka świadomość ekologiczna poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	10	
WŚ.1.1.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	2009	2015	Gmina Czernichów	Wysoka świadomość ekologiczna, poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	30	
WŚ.1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Czernichów wraz z przyłączami (Międzybrodzie Żywieckie „Kosarzyska” i Tresna „Zabrodzie”)	2009	2012	Gmina Czernichów	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	16 936,534 w tym dofinansowanie z dotacji: 11 914, 629 środki własne z budżetu Gminy: 5 021,904	
WŚ.1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Czernichów wraz z przyłączami (Tresna Mała i Międzybrodzie Bialskie Centrum)	2009	2012	Gmina Czernichów	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	Koszt kanalizacji według koncepcji 27.915,858 Koszty dokładne będą znane po opracowaniu dokumentacji projektowej i kosztorysowej	
WŚ.1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi o łącznej długości ok.2 km	2014	2018	Gmina Czernichów	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	1 000	
WŚ.1.2.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2009	2018	Gmina Czernichów	Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	Koszty administracyjne	
WŚ.1.3.4	Rozbudowa sieci wodociągowej	2010	2012	Gmina Czernichów	Poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	30 000 w tym dofinansowanie z dotacji: 25 500, środki własne z budżetu Gminy: 4 500	

ZADANIA KOORDYNOWANE							
WŚ.1.2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej)	2009	2018	Właściciele posesji	Wylimitowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi	800	Urząd Gminy Czernichów
WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2010	2011	Spółki Wodne i Wodociągowe, Gmina Czernichów	Wysoka świadomość ekologiczna, zmniejszenie zużycia wody	20	Urząd Gminy Czernichów
WŚ.1.3.2	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych o łącznej długości ok. 3,5 km	2009	2018	Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno ściekowej "ISEPNICA", Spółki Wodne i Wodociągowe na terenie Gminy	Minimalizacja strat wody oraz poprawa jakości wody do picia oraz poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	1 400	Urząd Gminy Czernichów
WŚ.1.3.3	Wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (budowa nowoczesnych składowisk obornika, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych)	2011	2016	Rolnicy, ODR	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	brak danych kosztowych	Urząd Gminy Czernichów
RAZEM ZADANIA WŁASNE						47 976,534	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						2 220	

5.1.5 Wnioski

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów” w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wskazuje jednoznacznie na konieczność kontynuacji rozpoczętych już przez Gminę działań oraz podejmowania dalszych w celu ochrony, poprawy jakości oraz racjonalnego wykorzystania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Wytyczone cele i zadania środowiskowe winny być realizowane we współpracy z innymi jednostkami samorządowymi, mieszkańcami oraz przedsiębiorcami, z wykorzystaniem środków własnych Gminy i pozyskanych środków zewnętrznych.

Podsumowując ocenę istniejącego stanu gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy oraz analizę potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie sformułowano następujące wnioski.

Mocnymi stronami Gminy jest konsekwentna realizacja „Programu Ochrony Środowiska” w zakresie sukcesywnej rozbudowy infrastruktury wodociągowej oraz budowy systemu kanalizacji sanitarnej. Ponadto Gmina kładzie nacisk na rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego swoich terenów i podejmuje działania w kierunku utrzymania właściwego stanu urządzeń melioracyjnych.

Szansami na poprawę jakości wód jest wspieranie inicjatyw podmiotów gospodarczych oraz organizacji i instytucji zmierzających do uzyskania dofinansowania inwestycji eliminujących zagrożenia dla środowiska i wspierających rozwój zrównoważony ze środków krajowych i zagranicznych, wzrost uspołecznienia procesów podejmowania decyzji mających wpływ na stan środowiska, a także prawny nakaz opracowywania programów ochrony środowiska przez jednostki administracji samorządowej oraz planów ochrony obszarów chronionych.

Nie mniej jednak Gmina powinna starać się o wyeliminowanie utrzymującego się zanieczyszczenia i eutrofizacji wód, niezadowalającego stanu czystości naturalnych zbiorników wodnych, w tym dewastacji drobnych zbiorników wodnych na obszarach użytkowanych rolniczo oraz ograniczonego dostępu do środków na rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej ochronie środowiska.

5.2 Zanieczyszczenie powietrza

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (art. 85) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Na stan powietrza na terenie gminy Czernichów mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja transgraniczna (spoza terenu gminy),
- emisja niezorganizowana.

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowódór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM₁₀). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery w zależności od pory roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery

Zmiany stężeń zanieczyszczenia	Główne zanieczyszczenia	
	Zimą: SO ₂ , pył zawieszony, CO	Latem: O ₃
Wzrost stężenia zanieczyszczeń	<p>Sytuacja wyżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysokie ciśnienie, • spadek temperatury poniżej 0 °C, • spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s, • brak opadów, • inwersja termiczna, • mgła. 	<p>Sytuacja wyżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysokie ciśnienie, • wzrost temperatury powyżej 25 °C, • spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s, • brak opadów, • promieniowanie bezpośrednie powyżej 500 W/m².
Spadek stężenia zanieczyszczeń	<p>Sytuacja niżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niskie ciśnienie, • wzrost temperatury powyżej 0 °C, • wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s, • opady. 	<p>Sytuacja niżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niskie ciśnienie, • spadek temperatury, • wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s, • opady.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2003 roku

5.2.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2008 pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Siódma roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2008 rok”.

Ocena przeprowadzona jest w wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego zaliczonych do odpowiednich klas, od klasy najbardziej do najmniej korzystnej ze względu na stopień oddziaływania zanieczyszczeń na stan zdrowia ludzkiego – kryterium ochrony zdrowia.

W raporcie WIOŚ przeprowadzono ocenę stanu powietrza atmosferycznego w wyodrębnionych strefach m.in. w strefie bielsko - żywieckiej, do której należy Gmina Czernichów, na tle całego województwa śląskiego.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne powiększone margines tolerancji, w przypadku, gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego

Tabela poniżej przedstawia interpretację klas oddziaływania zanieczyszczeń w zależności od poziomu ich stężenia w powietrzu atmosferycznym.

Tabela 8 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy określony jest margines tolerancji

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nie przekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej* lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	B	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych.
powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji*	C	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji; opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Siódma roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2008 rok

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47 z 2008 roku, poz. 281)

Tabela 9 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy margines tolerancji nie jest określony

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nie przekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej	C	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych; działania na rzecz poprawy jakości powietrza; opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Siódma roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2008 rok

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów (poziom stężenie „nieprzekraczający wartości dopuszczalnej” oznacza, że jeśli pewna liczba przekroczeń tej wartości jest dozwolona, przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego nie wystąpiły lub ich liczba nie przekroczyła dozwolonej w ciągu roku)

Wyniki klasyfikacji stref w województwie śląskim wg kryterium ochrony zdrowia przedstawiały się następująco:

- dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, benzen, ołów i tlenek węgla, arsen, kadm i nikiel przyznano klasę A we wszystkich strefach, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- dla pyłu zawieszonego PM10: w 3 strefach przyznano klasę A (bieruńsko - pszczyńskiej, częstochowsko - lublinieckiej, gliwicko - mikołowskiej), w 7 strefach klasę C (aglomeracje: górnośląska i rybnicko - jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa, strefy: **bielsko - żywiecka**, raciborsko - wodzisławska, tarnogórsko - będzińska),
- dla benzo(α)pirenu w 10 strefach przyznano klasę C (aglomeracje: śląska i rybnicko-jastrzębska, miasta Bielsko-Biała, Częstochowa, strefy: **bielsko-żywiecka**, częstochowsko - lubliniecka, bieruńsko - pszczyńska, gliwicko - mikołowska, raciborsko - wodzisławska, tarnogórsko - będzińska),

Wartości średnioroczne stężeń benzo(α)pirenu w strefach klasy C wynosiły (wartość docelowa 1 ng/m³):

- aglomeracja górnośląska od 5,7 do 10,7 ng/m³,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska – 16,1 ng/m³,
- Bielsko-Biała miasto – 5,6 ng/m³,
- Częstochowa miasto – 4,4 ng/m³,
- strefa bielsko-żywiecka od 0,8 do 2,4 ng/m³,**

– dla ozonu klasę C w strefi

- strefa częstochowsko-lubliniecka – 1,6 ng/m³,
- strefa raciborsko-wodzisławska od 1,3 do 4 ng/m³,
- strefa tarnogórsko-będzińska – 6,5 ng/m³,

Ponadto dla zobrazowania średniorocznych stężeń dwutlenku siarki, pyłu PM10, tlenków azotu oraz benzenu przedstawiono mapę dyspersji (rozprzestrzeniania się) tych substancji.

5.2.1.1 System gazowniczy

Obszar gminy Czernichów jest zgazyfikowany w wysokim stopniu (sieć gazownicza obejmuje swym zasięgiem 90% obszaru zamieszkałego gminy). Sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia obejmuje swoim zasięgiem wszystkie sołectwa (niezgazyfikowany jest jedynie przysiółek Łaski), a istniejąca infrastruktura posiada rezerwy przepustowości. Stacja redukcyjno – pomiarowa I^o „Międzybrodzie”, z której realizowana jest dostawa gazu do odbiorców z terenu miasta Czernichów obciążona jest jedynie w 10% (przepustowość nominalna stacji wynosi 3000 m³/h). Stacja ta jest zasilana w gaz z gazociągu wysokoprężnego DN150 o ciśnieniu 2,5 MPa relacji Oświęcim – Wadowice poprzez odgałęzienie z tego gazociągu Kęty – Międzybrodzie DN150. Na terenie gminy Czernichów znajduje się jedynie niewielki fragment gazociągu wysokoprężnego DN150 doprowadzającego gaz do stacji redukcyjno – pomiarowej I^o „Międzybrodzie”. Sama ww. stacja jest położona w północnej części miejscowości Międzybrodzie Białskie. Ponadto kilku odbiorców korzystających z gazu w południowej części gminy zasilanych jest siecią średniego ciśnienia z kierunku gminy Łodygowice. Zasilanie gminy Łodygowice realizowane jest ze stacji redukcyjno – pomiarowej I^o „Pietrzykowice” o przepustowości 9 000 m³/h zasilanej z gazociągu wysokoprężnego DN 250/300 o ciśnieniu nominalnym 6,3 MPa relacji Wapienia – Żywiec. Stacja „Pietrzykowice” posiada znaczne rezerwy zasilania.

Właścicielem stacji redukcyjno – pomiarowych I^o oraz gazociągów wysokoprężnych jest Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz System S.A. Oddział w Świerklanach. Właścicielem sieci gazowej średnio i niskoprężnej jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie. Bezpośrednią obsługą klienta zajmuje się Gazownia Zabrzeńska.

Na terenie gminy Czernichów nie występują ograniczenia w dostawie i ilości gazu. W latach 2004-2008 sieć gazowa była rozbudowywana. Powstało około 0,3 km sieci rozdzielczej.

Na terenie gminy Czernichów w większości budynków użyteczności publicznej na cele grzewcze stosowany jest gaz ziemny.

Użytkowanie gazu ziemnego wśród odbiorców indywidualnych, ze względu na stosunkowo wysoką cenę gazu zazwyczaj ograniczone jest do przygotowywania posiłków i podgrzewania wody. Ocenia się, że na terenie gminy ok. 80% budynków mieszkalnych posiada przyłącza gazowe, jednak rzeczywista ilość odbiorców korzystająca z gazu na cele grzewcze jest znacznie mniejsza (gaz ziemny stanowi 3,0% zużycia energii na cele grzewcze w mieszkaniach na terenie gminy).

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe informacje dotyczące infrastruktury gazowniczej, ilości odbiorców i zużycia gazu ziemnego w gminie.

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
długość czynnej sieci ogółem w km	93,4	93,5	93,5	93,7
długość czynnej sieci przesyłowej w km	0,1	0,1	0,1	0,1
długość czynnej sieci rozdzielczej w km	93,3	93,4	93,4	93,6
czynne połączenia gazu do budynków mieszkalnych	-	1 234	1 251	1 265
ilość odbiorców gazu	-	1 746	1 769	1 790
w tym odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	1200	1 234	1 251	1 265
zużycie gazu w tys. m ³	-	808,80	819,00	749,90
w tym zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	800	625,4	585,7	531,2

* dane o ilości odbiorców i zużyciu gazu dotyczą tylko gospodarstw domowych

Źródło: bank danych demograficznych (www.stat.gov.pl)

5.2.1.2 System elektroenergetyczny

Zasilanie odbiorców z terenu gminy Czernichów realizowane jest z Głównych Stacji Zasilających oraz rozdzielni:

- GPZ Kęty – 2 x 25 MVA (poza terenem gminy Czernichów),

- GPZ Soła – 16/16/6,3 MVA i 16 MVA (poza terenem gminy Czernichów),
- Rozdzielni wewnętrznej „RS Laboratorium” (poza terenem gminy Czernichów).

W GPZ – tach Kęty i Soła występują 30% rezerwy zasilania, które mogą być wykorzystane do zasilania odbiorców na terenie gminy Czernichów. RS Laboratorium stanowi rezerwowe zasilanie potrzeb własnych 30 kV Elektrowni Żar.

Ponadto istnieje możliwość zasilania gminy Czernichów z GPZ Żywiec:

- linią 30 kV poprzez rozdzielną EW Tresna,
- linią 15 kV.

Główne stacje zasilające oraz rozdzielnie zasilane są w energię elektryczną z czterech linii o napięciu znamionowym 110 kV i 30kV:

- z linii 110 kV Poręba - Kęty o łącznej długości 18,94 km,
- z linii 110 kV Kęty – Soła i „Komorowice – Soła” o łącznej długości 5,42 km,
- z linii 110 kV Brzeszcze – Kęty o łącznej długości 18,59 km,
- z linii 30 kV GPZ Żywiec – EW Tresna.

Ponadto przez teren gminy Czernichów przebiegają dwie linie wysokiego napięcia 220 kV eksploatowane przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Południe Sp. z o.o:

- linia 220 kV Elektrownia Żar 1 - Bujaków,
- linia 220 kV Elektrownia Żar 2 - Bujaków.

Na terenie gminy znajdują się stacje transformatorowe SN/nN 15/0,4 kV o łącznej mocy zainstalowanej 8,2 MVA. Kilka stacji o łącznej mocy zainstalowanej 0,6 MW należy do Rejonu Dystrybucji Żywiec – pozostałe stacje o łącznej mocy zainstalowanej 7,6 MVA należą do Rejonu Dystrybucji Kęty.

Na terenie gminy Czernichów zlokalizowane są trzy elektrownie wodne:

- Elektrownia Tresna o mocy 21 MW,
- Elektrownia Porąbka o mocy 12,6 MW,
- Elektrownia Szczytowo – Pompowa Porąbka – Żar o mocy 500 MW.

Elektrownia Tresna i Elektrownia Porąbka – Żar jest Spółką Akcyjną, w której głównym akcjonariuszem są Elektrownie Szczytowo – Pompowe S.A. z siedzibą w Warszawie.

Operatorem Systemu Dystrybucyjnego jest Beskidzka Energetyka będąca jednym z pięciu Oddziałów ENION S.A. Gmina Czernichów wchodzi w skład Rejonu Dystrybucji Kęty. Część odbiorców z południowych terenów gminy zaopatrywana jest w energię elektryczną z Rejonu Dystrybucji Żywiec. Obszar działania ENION S.A. pokazano na poniższym rysunku.

Rysunek 12 Obszar działania dystrybutora energii ENION S.A. w ramach Beskidzkiej Energetyki

W związku z przepisami Prawa energetycznego oraz Dyrektywami Unii Europejskiej spółki energetyczne zostały zobowiązane do rozdzielania od 1 lipca 2007 r. dwóch podstawowych rodzajów swojej działalności: dystrybucji energii elektrycznej i obrotu energią elektryczną.

Na stronach Urzędu Regulacji Energetyki (www.ure.gov.pl) udostępniona jest pełna lista sprzedawców energii elektrycznej.

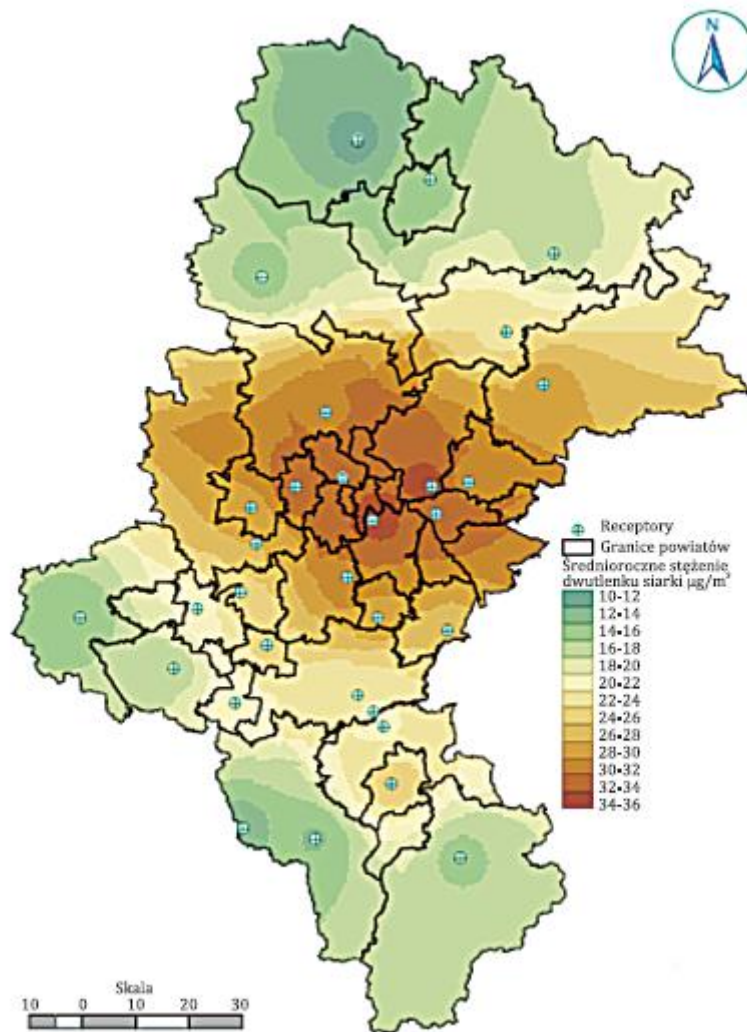
5.2.1.3 System ciepłowniczy

Na terenie gminy Czernichów nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Potrzeby cieplne gminy Czernichów pokrywane są z lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła.

Zakłada się, że docelowo podstawowym systemem pokrywania potrzeb cieplnych gminy z uwagi na rozproszoną zabudowę i niską gęstość cieplną będzie ogrzewanie oparte na lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła. Praktycznie cała Gmina Czernichów jest zgazyfikowana i część budynków posiada kotłownie opalane gazem. Reszta mieszkańców będzie korzystać z następujących nośników ciepła:

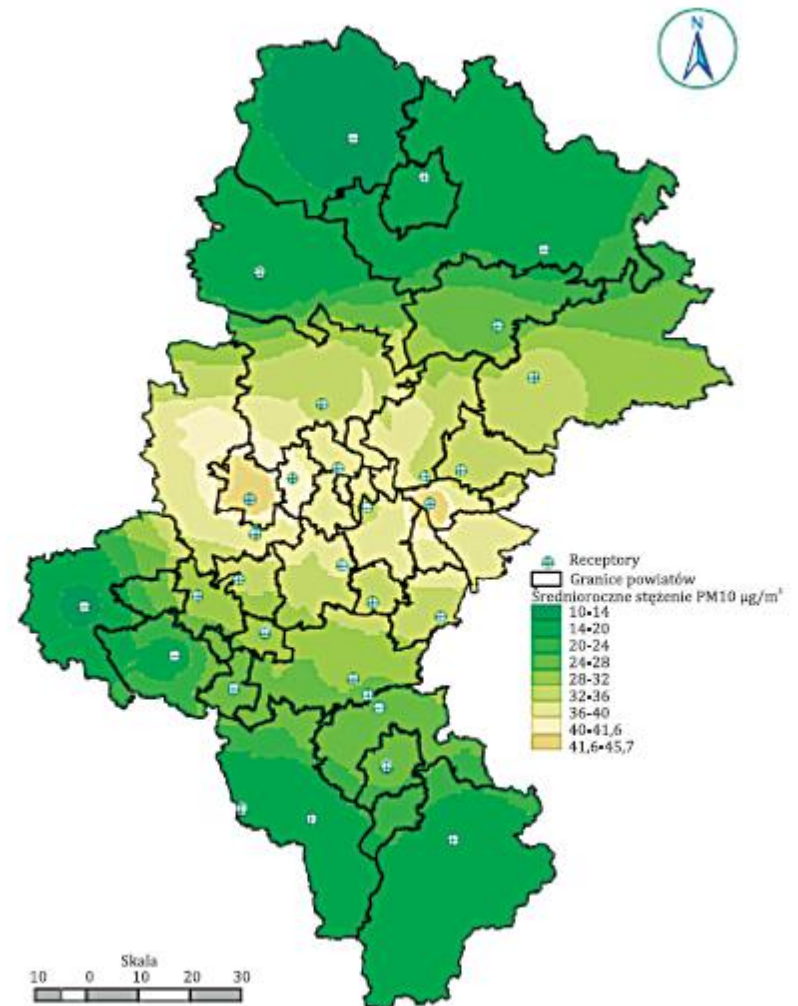
- piece akumulacyjne elektryczne,
- olej opałowy,
- propan butan,
- paliwa stałe (preferuje się wysokosprawne kotły retortowe),
- odnawialne i niekonwencjonalne źródła energii.

W indywidualnym ogrzewnictwie funkcjonują jeszcze urządzenia grzewcze jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do paleniska oraz bez regulacji i kontroli powietrza wprowadzanego do procesu spalania, o sprawności średniorocznej nie przekraczającej 65%. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej jakości węgiel niesortymentowany, a często także różnego rodzaju materiały odpadowe i odpady komunalne.

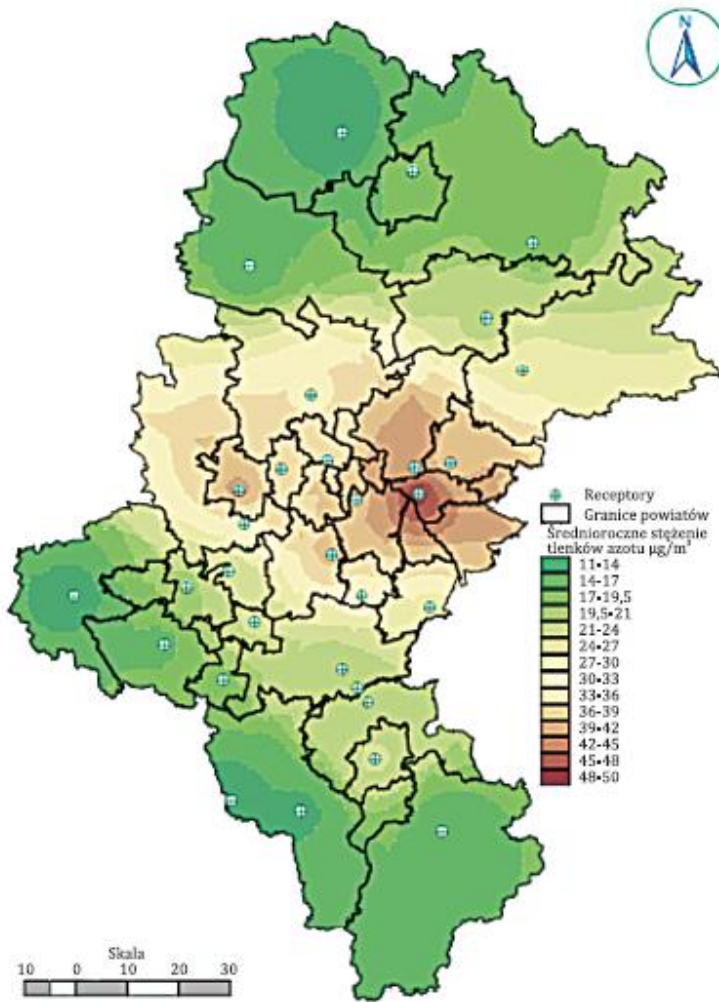

Rysunek 13 Mapa dyspersji dla dwutlenku siarki

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006

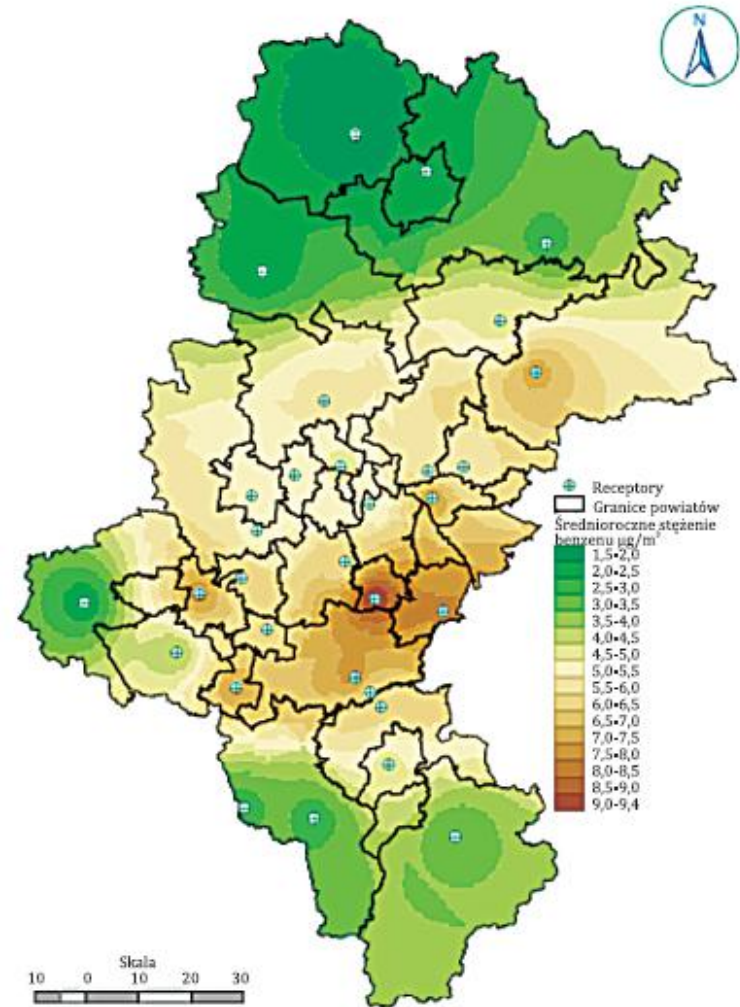

Rysunek 14 Mapa dyspersji dla pyłu PM10

Rysunek 15 Mapa dyspersji dla tlenków azotu

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006

Rysunek 16 Mapa dyspersji dla benzenu

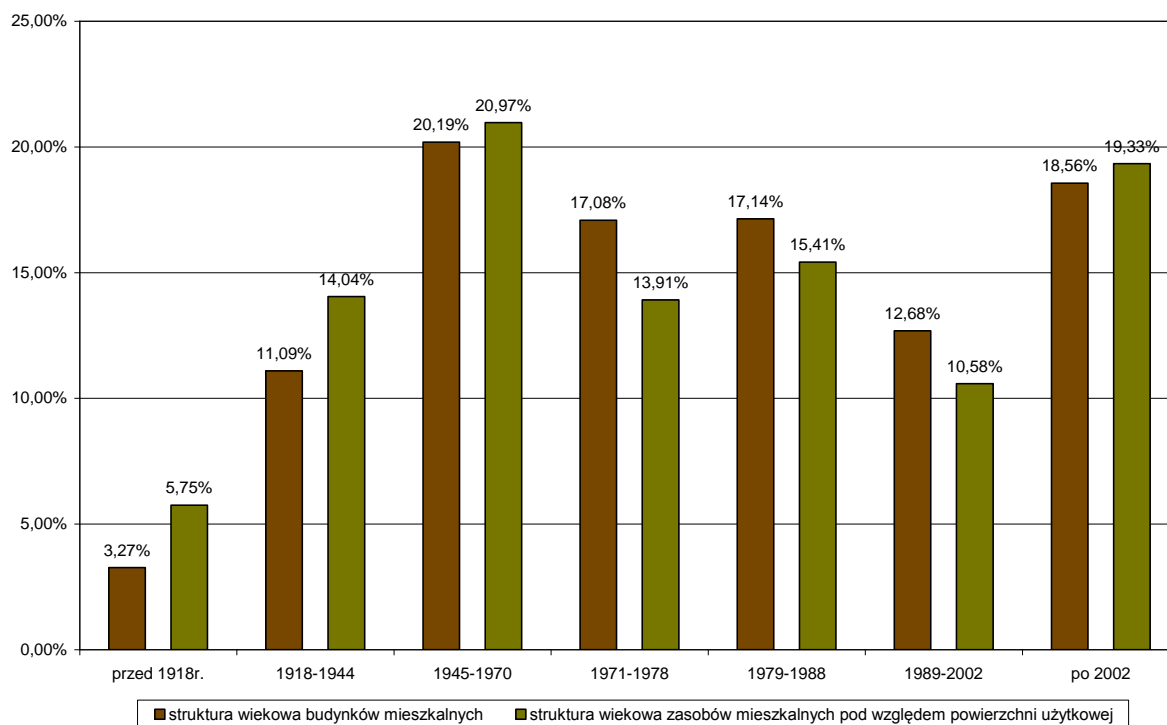
5.2.1.4 Bilans zapotrzebowania na energię

Bilans energetyczny gminy stanowi przegląd potrzeb energetycznych poszczególnych odbiorców wraz ze sposobem ich pokrywania oraz strukturę użytkowania poszczególnych nośników energii i paliw.

Obliczenia oparto na:

- Projekcie Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Czernichów z sierpnia 2003r.,
- informacjach udostępnionych przez gminę Czernichów,
- danych z Powszechnego Spisu Narodowego przeprowadzonego w 2002r.,
- informacjach Głównego Urzędu Statystycznego zawartych w Banku Danych Regionalnych,
- własnych analizach wykonawcy opracowania.

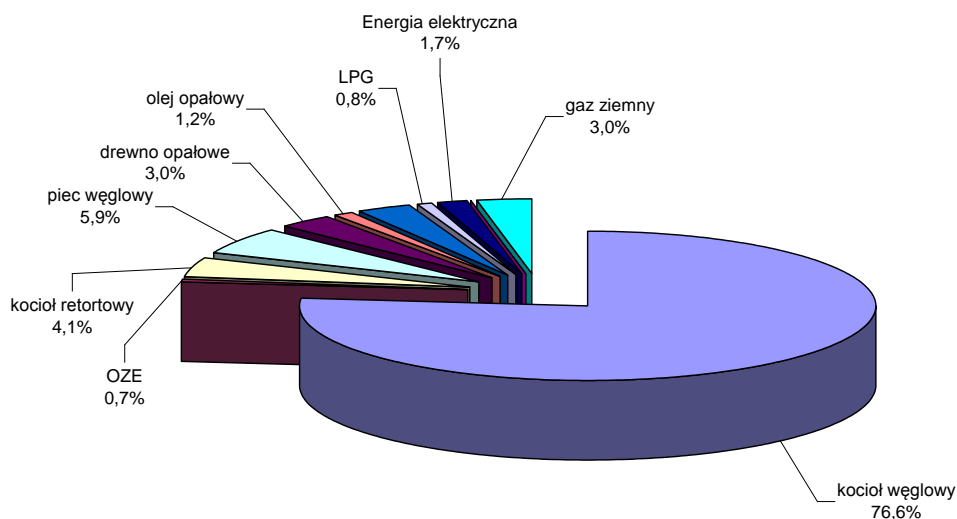
Znaczna część infrastruktury mieszkaniowej pochodzi z przed roku 1970, charakteryzuje się więc większą energochłonnością, co wiąże się z większym zużyciem paliw i większą emisją. Zestawienie budynków pod kątem ich okresu budowy zostało przedstawione na poniższym rysunku. Przeciętne roczne zużycie energii na ogrzewanie w budynkach z tego okresu wynosi 240 – 350 kWh/m². Dla budynków budowanych obecnie wskaźnik ten wynosi około 120 kWh/m².

Rysunek 17 Zestawienie budynków i mieszkań na terenie gminy Czernichów pod względem ich okresu budowy (stan na koniec 2008 roku)

Źródło: bank danych demograficznych (www.stat.gov.pl) oraz analizy i opracowanie własne

Na podstawie przyjętych założeń określono strukturę zużycia paliw na cele grzewcze w gminie Czernichów.

Rysunek 18 Struktura zużycia paliw dla celów na cele grzewcze – łączne zużycie w 2008r. – 131,5 TJ

Źródło: obliczenia własne

Jak widać na powyższym rysunku zapotrzebowanie na energię ciepłą pokrywane jest głównie przez kotłownie węglowe – kotły komorowe, piece węglowe, kotły retortowe i kotły na koks (89,2%), gaz ziemny (3,0%) i kotły na drewno opałowe (3,0%). Szacuje się, że w gminie Czernichów na potrzeby indywidualnego ogrzewnictwa spalane jest rocznie ok. 8,4 tys. ton węgla oraz 531,2 tys. m³. Ponadto zużywane są inne paliwa w niewielkich ilościach takie jak: energia elektryczna (1,7%), olej opałowy (1,2%), odnawialne źródła energii (0,7%), propan – butan (0,8%), których oddziaływanie na środowisko naturalne nie jest znaczące.

Analizując przyczyny stosunkowo dużej ilości zużywanego węgla w stosunku do innych nośników energii należy uwzględnić czynniki ekonomiczne i dostępność do innych źródeł energii. W chwili obecnej najtańszym i najbardziej dostępnym paliwem stałym wykorzystywanym przez mieszkańców jest węgiel oraz odpady z jego przeróbki (muł węglowy). Biomasa drzewna stosowana jest w mniejszym stopniu. Natomiast pozostałe nośniki ciepła, które są przyjazne dla środowiska tj. gaz ziemny, gaz propan – butan, olej opałowy i energia elektryczna są znacznie droższe i dlatego stosowane są przez zamożniejszą część społeczeństwa lub firmy i instytucje. Na terenie gminy stosowane są również tanie w eksploatacji odnawialne źródła energii, jednak ich zastosowanie wiąże się zwykle z poniesieniem przez inwestorów wysokich nakładów inwestycyjnych.

W odniesieniu do danych przedstawionych w Założeniach energetycznych z 2003r. (dane te dotyczą prawdopodobnie 2002r.) zużycie ciepła w sektorze mieszkalnictwa wzrosło o ok. 50 TJ, co związane jest z oddawaniem do użytkowania w tym okresie nowych budynków (powierzchnia użytkowa mieszkań od 2002r. wzrosła o 75,5 tys m²).

5.2.1.5 Bilans emisji pyłowej i gazowej w gminie Czernichów

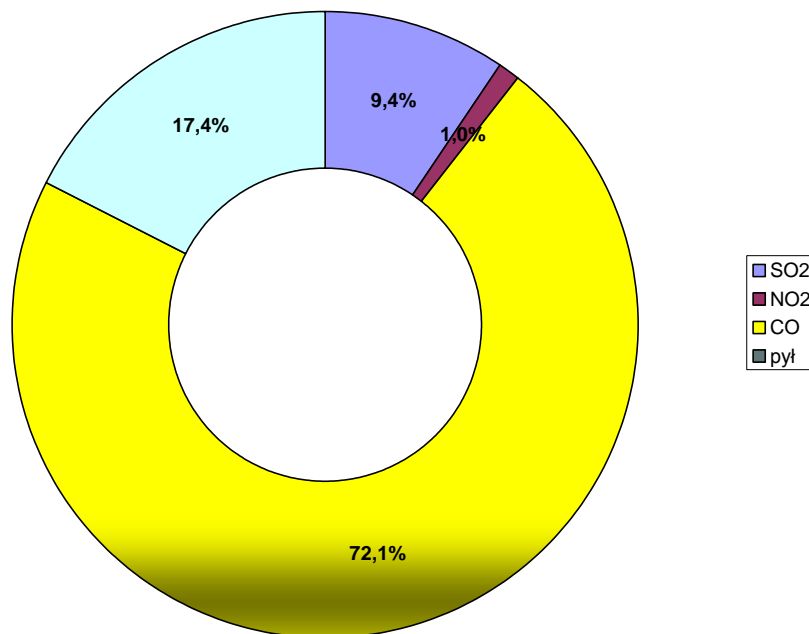
Na podstawie powyższego bilansu energetycznego dla zabudowań mieszkalnych na terenie całej gminy oraz przyjętych wyżej założeń wyznaczono emisję do atmosfery w gminie Czernichów w 2008 roku. Dane te porównano z informacją o niskiej emisji w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów (dane z 2002r).

Tabela 10 Emisja zanieczyszczeń w gminie Czernichów w 2008 roku

Rodzaj zanieczyszczenia	Jedn.	Emisja w 2002r.	Emisja w 2008r.
SO ₂	Mg/a	103,2	106,8
NO ₂	Mg/a	15,5	11,6
CO	Mg/a	785,6	817,8

CO ₂	Mg/a	-	16 683,3
pył	Mg/a	177,9	197,7
B(a)P	kg/a	-	162,9

Źródło: analizy własne

Rysunek 19 Struktura emisja zanieczyszczeń w gminie Czernichów w 2008 roku

Źródło: Analizy i opracowanie własne

Z porównania danych z Programu Ochrony Środowiska z 2003r. oraz powyższych analiz można stwierdzić, że pomimo znacznego przyrostu powierzchni użytkowej mieszkań na terenie gminy emisja zanieczyszczeń nie rośnie znacząco. Świadczy to o tym, że budynki te budowane są w standardzie budowlanym zapewniającym zmniejszone zapotrzebowanie na energię oraz, że w budynkach tych stosowane są w większości paliwa ekologiczne. Ponadto coraz więcej budynków oddanych do użytkowania przez 2002 rokiem poddawane są termomodernizacji.

5.2.1.6 Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń

Źródłem emisji zanieczyszczeń tego typu jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych;
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg;
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni;
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników;
- rodzaj paliwa;
- płynność ruchu.

Głównym szlakiem komunikacyjnym na terenie gminy Czernichów jest droga wojewódzka 948 relacji Kobiernice - Tresna - Oczków, a w odległości 13 km przebiega droga krajowa relacji Bielsko-Biała - Wadowice - Kraków.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Czernichów wynosi 124,8 km w tym drogi:

- wojewódzkie – 10,0 km,
- powiatowe – 14,8 km,
- gminne i będące w utrzymaniu gminy – 100,0 km (w tym drogi utwardzone: 94,8 km i gruntowe: 5,2 km).

Tabela 11 Charakterystyka dróg powiatowych na terenie gminy Czernichów

Lp.	Klasa drogi	Nr drogi	Nazwa drogi	Lokalizacja drogi	Dł. drogi	Lokalizacja na obszarze gminy	Długość
1	Z	1456 S	Czaniec - Porąbka -	0+000 ÷ 5+943	5,943	5+743 ÷ 5+943	0.200
2	L	1454 S	Międzybrodzie Bialskie – Żarnówka	0+000 ÷ 2+000	2,000	0+000 ÷ 2+000	2.000
3	Z	1403 S	Międzybrodzie Bialskie – Straconka	0+000 ÷ 4+600	4,600	0+000 ÷ 4+600	4.600
4	Z	1406 S	Zarzecze – Tresna	0+000 ÷ 6+640	6,640	3+000 ÷ 6+640	3.640
5	L	1407 S	Tresna – Roztoka	0+000 ÷ 1+850	1,850	0+000 ÷ 1+850	1.850
6	L	1408 S	Międzybrodzie Żywieckie – Żar	0+000 ÷ 2+458	2,458	0+000 ÷ 2+458	2.458

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Żywcu

Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg wojewódzkich: osobowe 85,8%, dostawcze 10,8%, ciężarowe 1,6%, autobusy 1,7%, motocykle 0,1%,
- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%,

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- wojewódzkich – 12064 [poj/dobę],
- powiatowych - 5988 [poj/dobę],
- gminnych – 724 [poj/dobę].

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2005 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej. Wyniki przedstawiono w poniższych tabelach. Wyniki przedstawiono w poniższych tabelach oraz rysunkach.

Tabela 12 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Czernichów [kg/rok] w 2008 roku

rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	śr. prędkość [km/h]	CO	C6H6	HC	HCal	HCar	NOx	TSP	SOx	Pb
wojewódzkie	osobowe	50	116585	1020	17570	12299	3690	25642	550	1336	13
	dostawcze	45	11984	93	2067	1447	434	4984	616	728	1
	ciężarowe	40	1649	23	1259	882	264	3591	323	297	0
	autokary	40	2414	28	1458	1021	306	7264	419	514	0
	motocykle	45	995	7	129	90	27	8	0	1	0

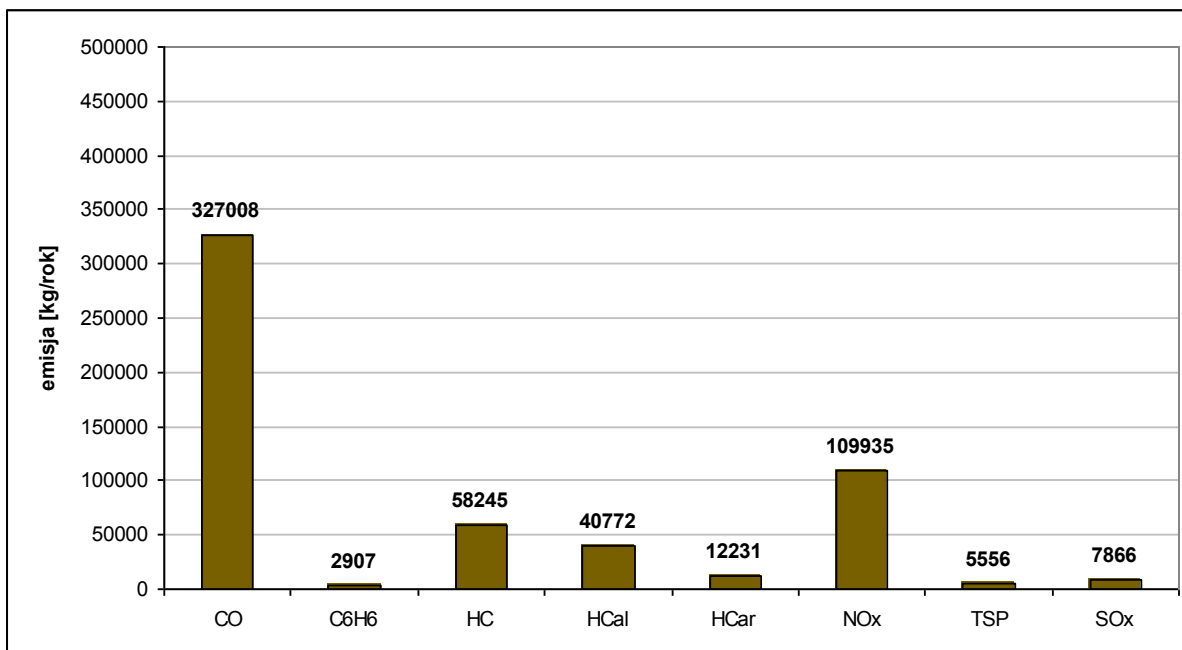
powiatowe	osobowe	45	86102	764	13229	9260	2778	18340	396	987	10
	dostawcze	40	11164	91	2034	1424	427	4647	546	694	1
	ciężarowe	40	1983	28	1514	1060	318	4318	388	358	0
	autobusy	30	2325	12	614	430	129	5613	254	326	0
	motocykle	40	1267	9	172	121	36	9	0	1	0
gminne	osobowe	40	72925	657	11465	8026	2408	15112	320	847	8
	dostawcze	40	9111	75	1660	1162	349	3793	445	566	1
	ciężarowe	30	5222	80	4302	3011	903	11383	1061	916	0
	autobusy	25	2112	11	596	417	125	5227	239	293	0
	motocykle	30	1171	9	174	122	36	7	0	1	0
RAZEM		41,9	327008	2907	58245	40772	12231	109935	5556	7866	33

Źródło: analizy i opracowanie własne

Tabela 13 Roczna emisja dwutlenku węgla do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Czernichów [kg/rok] w 2008 roku

rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	natężenie ruchu [poj/rok]	śr. ilość spalonego paliwa [l/100km]	dł. odcinka drogi [km]	śr. ilość spalonego paliwa na danym odcinku drogi [l]	śr. wskaźnik emisji [kgCO ₂ /m ³]	roczna emisja CO ₂ [kg/rok]
wojewódzkie	osobowe	3776838	6,5	10,0	0,7	2142	5258623
	dostawcze	476143	9,0	10,0	0,9	2457	1052923
	ciężarowe	70263	30,0	10,0	3,0	2457	517919
	autokary	75190	25,0	10,0	2,5	2457	461867
	motocykle	4927	3,8	10,0	0,4	2142	4011
powiatowe	osobowe	1805290	7,0	14,8	1,04	2142	4006242
	dostawcze	290723	10,0	14,8	1,48	2457	1057200
	ciężarowe	57123	32,0	14,8	4,7	2457	664716
	autobusy	28105	35,0	14,8	5,2	2457	357709
	motocykle	28105	4,1	14,8	0,6	2142	36531
gminne	osobowe	218293	7,5	100,0	7,5	2142	3506967
	dostawcze	35154	11,0	100,0	11,0	2457	950126
	ciężarowe	19027	35,0	100,0	35,0	2457	1636247
	autobusy	3398	40,0	100,0	40,0	2142	291184
	motocykle	508	4,4	100,0	4,4	2142	4784
RAZEM							19 802 265

Źródło: analizy i opracowanie własne

Rysunek 20 Roczna emisja wybranych substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Czernichów w 2008 roku

Źródło: analizy i opracowanie własne

W poniższej tabeli zestawiono emisję liniową z transportu z niską emisji z zabudowań na terenie gminy Czernichów.

Tabela 14 Emisja dwutlenku węgla do atmosfery ze środków transportu i niskiej emisji w 2008 roku na terenie gminy Czernichów [Mg/rok]

Lp.	substancja	jednostka	Rodzaj emisji		Razem
			Niska	Liniowa	
1	SO ₂	Mg/rok	107	11,4	261,2
2	NO _x	Mg/rok	12	157,2	182,2
3	CO	Mg/rok	818	428,0	2 343,8
4	pył	Mg/rok	198	8,5	476,1
5	CO ₂	Mg/rok	16 683,3	15 325,6	51 847,9

Źródło: analizy własne

W porównaniu do źródeł energii na terenie gminy Czernichów pojazdy samochodowe na wszystkich rodzajach dróg w ciągu roku wprowadzają do atmosfery niższe wartości zanieczyszczeń (wyjątek stanowi jedynie emisja tlenków azotu), jednak lokalizacja transportu w częściach gminy o dużym zagęszczeniu zabudowy mieszkaniowej sprawia, że emisja ze spalin samochodowych jest poważnym problemem. Obecność spalin samochodowych najdotkliwiej odczuwany jest w letnie, słoneczne dni, ponieważ oprócz toksycznych spalin tworzy się bardzo szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

W odniesieniu do analiz w poprzednim Programie Ochrony Środowiska z 2003r. emisja liniowa znacznie wzrosła co może być spowodowane wzrostem natężenia ruchu na drogach zlokalizowanych na terenie gminy Czernichów.

5.2.1.7 Emisja transgraniczna

Na stan atmosfery na terenie gminy Czernichów ma także wpływ emisja zanieczyszczeń źródeł energii spoza jej granic. Są to zakłady przemysłowe, elektrownie, elektrociepłownie i ciepłownie zlokalizowane

poza granicami gminy, w tym także poza granicami z Ostrawsko Karwińskiego Okręgu Przemysłowego (Czechy), z którego przesyłane są toksyczne pyły i gazy.

5.2.1.8 Emisja niezorganizowana

Do emisji niezorganizowanej zaliczyć można emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z obiektów powierzchniowych takich jak wysypiska śmieci, oczyszczalnie ścieków, jak również emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp.

Gmina Czernichów nie posiada na swoim terenie składowiska odpadów komunalnych i wywozi odpady poza swój teren. W związku z powyższym na terenie gminy nie występuje emisja gazu wysypiskowego.

Na terenie gminy nie ma hałd czy zwałowisk, z których emitowane są w sposób niekontrolowany i niezorganizowany pyły czy dymy.

5.2.1.9 Ocena stanu jakości powietrza

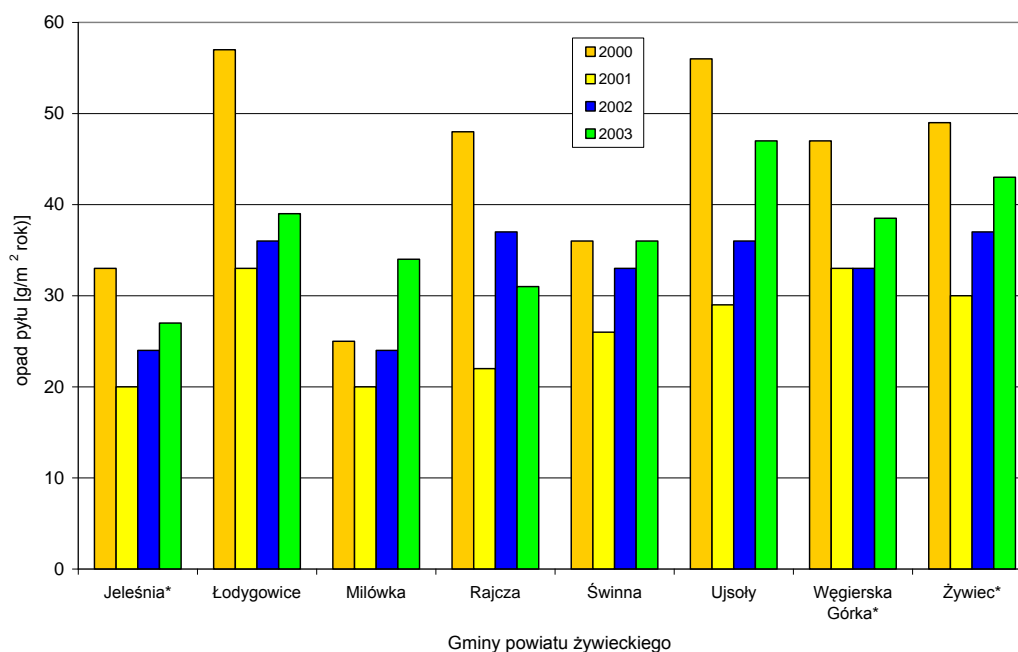
Jednym z elementów mających istotny wpływ na stan jakości powietrza są warunki klimatyczne obszaru, a w szczególności warunki anemologiczne (kierunek i prędkość wiatru).

Klimat charakteryzuje się następującymi parametrami:

- średnia roczna suma opadów: 800 – 1400 mm/rok;
- średnioroczna temperatura od 4°C do 8°C w zależności położenia terenu npm,
- średnia roczna prędkość wiatru w przedziale od 1,5 do 4 m/s.

Rzeczywisty stan zanieczyszczenia atmosfery badany jest przez służby sanitarno – epidemiologiczne. Na terenie gminy Czernichów w 2003 roku nie było zlokalizowanego stanowiska pomiaru opadu pyłu oraz metali. Stanowiska te zlokalizowane były w innych gminach powiatu żywieckiego. W 2004 roku zaprzestano monitoringu opadu pyłu na terenie gmin powiatu żywieckiego. Obecnie na jedynej stacji w powiecie żywieckim objętej monitoringiem służb sanitarno – epidemiologicznej zlokalizowanej w Żywcu przy ul. Kopernika bada się stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀, B(a)P (poniższa tabela) oraz metali (Pb, Cu, Cd, Mn, Cr, Ni i As). W odniesieniu do danych z lat 2006 - 2008 roku odnotowano przekroczenie rocznego PM₁₀ oraz ilości przekroczeń w odniesieniu do pomiarów 24 – godzinnych.

Na podstawie danych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach z lat 2000 – 2003 przedstawiono roczny poziom opadu pyłu w poszczególnych gminach powiatu żywieckiego. Najwyższy poziom opadu pyłu dla średniej z lat 2001-2003 roku obserwuje się w Ujszałach, a najniższy – w Milówce. Przy założeniu, że dopuszczalna wartość opadu pyłu wynosi 200 g/(m²rok) można stwierdzić, że powietrze atmosferyczne na terenie gmin powiatu żywieckiego w zakresie opadu pyłu nie jest ponadnormatywnie skażone.

Rysunek 21 Opad pyłu w sezonie grzewczym w poszczególnych gminach powiatu żywieckiego w latach 2000 – 2003

* uśredniona wartość dla całej gminy/miasta

Źródło: Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej

Tabela 15 Średnie stężenie pyłu zawieszonego PM10 na terenie Miasta Żywiec [kg/rok] w latach 2006 - 2008 roku

Rok badań	Stężenie średnie roczne	Częstość przekraczania wartości dopuszczalnej 24-godzinnej	
	µg/m ³	Liczba dni	% czasu w roku
2006	53	133	36,4
2007	44	95	26,0
2008	42	71	19,4
Poziom dopuszczalny	40	35	9,6

Tabela 16 Średnie stężenie pyłu zawieszonego B(a)P na terenie Miasta Żywiec [kg/rok] w latach 2006 - 2008 roku

Rok badań	Stężenie średnie roczne ng/m ³
2006	10,2
2007	2,3
2008	2,1
Poziom dopuszczalny	1

Źródło: Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej - <http://www.wsse.katowice.pl>

Poza opisywanymi wyżej stacjami pomiarowymi na terenie powiatu żywieckiego w Żywcu przy ul. Słowackiego 2 zlokalizowana jest automatyczna stacja pomiarowa działająca w ramach Śląskiego Monitoringu Powietrza (<http://stacje.katowice.pios.gov.pl>). W skład systemu wchodzi w województwie śląskim 16 automatycznych stacji pomiarowych.

Poniżej przedstawiono wyniki monitoringu zanieczyszczeń powietrza badanych na ww. stacji.

Parametr	Jednostka	Norma	Miesiąc												Średnia ⁽¹⁾
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Dwutlenek siarki (SO ₂)	µg/m ³	20	14	20	24	14	5	6	5	5	7	13	25	42	15
Tlenek azotu (NO)	µg/m ³														
Dwutlenek azotu (NO ₂)	µg/m ³	40													
Tlenki azotu (NO _x)	µg/m ³	30													
Pył zawieszony (PM ₁₀)	µg/m ³	40	11	19	20	37			22	28	28	46	47	91	33

Rysunek 22 Średniomiesięczne wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza na stacji pomiarowej w Żywcu w 2007 roku

Parametr	Jednostka	Norma	Miesiąc												Średnia ⁽¹⁾
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Dwutlenek siarki (SO ₂)	µg/m ³	20	34	18		16	11				10	16	26	45	
Tlenek azotu (NO)	µg/m ³				10	11	9	6		7	13	18	37	35	
Dwutlenek azotu (NO ₂)	µg/m ³	40			19	25	20	18		20	23	23	25	32	
Tlenki azotu (NO _x)	µg/m ³	30			33	43	33	28		31	43	50	81	86	
Pył zawieszony (PM ₁₀)	µg/m ³	40	53	48			28	24		25	32	44		72	

Rysunek 23 Średniomiesięczne wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza na stacji pomiarowej w Żywcu w 2008 roku

Parametr	Jednostka	Norma	Miesiąc												Średnia ⁽¹⁾
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Dwutlenek siarki (SO ₂)	µg/m ³	20	64	55	38	12	7	6	6						
Tlenek azotu (NO)	µg/m ³		31	23	14	8	5	5	5	8					
Dwutlenek azotu (NO ₂)	µg/m ³	40	39	37	34	28	22	20	19	24					
Tlenki azotu (NO _x)	µg/m ³	30	86	71	56	39	29	27	27	36					
Pył zawieszony (PM ₁₀)	µg/m ³	40	69	44		43	30	24	27	28					

Rysunek 24 Średniomiesięczne wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza na stacji pomiarowej w Żywcu w 2009 roku

Legenda:

X	Wartość < 50% normy.
X	
x	50 % normy < wartość < 75 % normy
x	75 % normy < wartość < 100 % normy
x	Wartość przekracza normę

(1) Wartość średnioroczna jest obliczana jeśli ilość wyników jest większa lub równa 8 (75% roku).

Rysunek 25 Legenda do powyższych rysunków

Zestawienie danych, co do zanieczyszczeń powietrza dla miesięcy w sezonie grzewczym i latem wskazuje znaczną różnicę – latem powietrze jest mniej zanieczyszczone. Szczególnie jest to widoczne w odniesieniu do pyłu zawieszonego, dwutlenku siarki i tlenku węgla pochodzących głównie ze źródeł niskiej emisji. Dla

dwutlenku azotu różnica ta jest mniejsza z uwagi na to, że na stężenie NO₂ w powietrzu znacząco wpływa emisja ze środków transportu.

Na podstawie rysunków można stwierdzić, że w latach 2007 - 2009 na stacji automatycznej stacji pomiarowej w Żywcu nie zostały przekroczone normatywne wielkości substancji.

5.2.2 Identyfikacja potrzeb

Na podstawie identyfikacji stanu istniejącego, zmian ustawodawstwa unijnego i krajowego podejmowane działania w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Czernichów powinny być realizowane poprzez:

- ograniczenie niskiej emisji przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez:
 - kontynuacja wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Czernichów,
 - wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Czernichów” (do końca 2012 roku),
 - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
 - prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza,
 - modernizacja i rozbudowa infrastruktury gazowniczej.
- kontynuację zadań z zakresu poprawy warunków ruchu drogowego i ograniczenia emisji ze źródeł liniowych:
 - modernizacja i rozbudowa dróg gminnych,
 - modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego dróg pozagminnych.

Ponadto należy monitorować dyrektywy unijne i przepisy, które weszły w życie w ostatnim czasie lub mają wejść w życie:

- Ustawa o efektywności energetycznej np. w zakresie funkcjonowania systemu tzw. białych certyfikatów wdrażanych - prace nad ustawą prowadzi Ministerstwo Gospodarki - Departament Energetyki - <http://www.mg.gov.pl>). Przewidywany data wejścia ustawy – 1 stycznia 2010r.,
- znowelizowanej Ustawy Prawo budowlane wzbogaconej o przepisy dotyczące nadawania certyfikatów energetycznych budynków (przepisy weszły w życie od 1 stycznia 2009r. – więcej informacji na stronie ministerstwa infrastruktury - <http://www.mi.gov.pl>),
- stosowanie w urzędzie gminy Czernichów w uzasadnionych przypadkach w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych. Katalog kryteriów środowiskowych dla produktów zużywających energię możliwych do wykorzystania przez gminę przy formułowaniu specyfikacji na potrzeby zamówień publicznych jest do pobrania na stronie: http://www.kape.gov.pl/glp/Kryteria_srod.pdf lub <http://uzp.gov.pl>.
- propozycje działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej w budynkach gminnych (zgodnie z projektowaną ustawą o efektywności o efektywności energetycznej - www.mg.gov.pl).

5.2.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OA.1	Poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu	OA.1.1	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną	OA.1.1.1	Kontynuacja wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Czernichów	Gmina Czernichów
				OA.1.1.2	Wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Czernichów”	Gmina Czernichów
				OA.1.1.3	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Czernichów
				OA.1.1.4	Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza	Gmina Czernichów
		OA.1.2	Poprawa warunków ruchu drogowego i ograniczenie emisji ze źródeł liniowych	OA.1.2.1	Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych	Gmina Czernichów
				OA.1.2.2	Modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego dróg pozagminnych	Powiat Żywiecki, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

5.2.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [PLN] tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OA.1.1.1	Kontynuacja wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Czernichów	2009	2016	Gmina Czernichów	Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	985 ¹⁵	Właściciele posesji, WFOŚiGW w Katowicach
OA.1.1.2	Wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Czernichów”	2012	2012	Gmina Czernichów	Obniżenie zapotrzebowania na energię cieplną. Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	20 ¹⁶	-
OA.1.1.3	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2009	2016	Gmina Czernichów	Obniżenie zapotrzebowania na energię cieplną. Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	1 000 ¹⁷	WFOŚiGW w Katowicach
OA.1.1.4	Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza	2009	2016	Gmina Czernichów	-	30 ⁵	Organizacje pozarządowe
OA.1.2.1	Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych	2009	2016	Gmina Czernichów	Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	8 400 ¹⁸	-
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OA.1.2.2	Modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego dróg pozagminnych	2009	2016	Powiat żywiecki, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	Brak danych	-
RAZEM ZADANIA WŁASNE						10 435	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						-	

¹⁵ Zadanie określone w Programie Ograniczenia Niskiej Emisji dla gminy Czernichów (założono, że przedsięwzięcie było częściowo realizowane w 2008r.)

¹⁶ Konieczność realizacji zadania wynika z Ustawy Prawo energetyczne (własna wycena kosztów wykonawcy opracowania)

¹⁷ Zadanie określone w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym – pozycja 2 (przyjęto, że koszt termomodernizacji budynku stanowi 50% kosztów remontu budynków)

¹⁸ Zadanie określone w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym – pozycja 6 (od 2011 roku przyjęto koszt bieżących remontów dróg gminnych w wysokości 500 tys. zł rocznie)

⁵ Kalkulacja własna

5.2.5 Wnioski

Zakres działań, które powinny zapewnić jak najlepszą jakość powietrza i doprowadzić do obniżenia stanu zanieczyszczenia powietrza obejmuje zadania krótkoterminowe i długoterminowe.

Na terenie gminy Czernichów przyjęto do realizacji zadanie długoterminowe pn.: „Poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu”.

W ramach realizacji pierwszego z czterech zadań krótkoterminowych w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Czernichów „poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną” przyjmuje się realizację następujących zadań szczegółowych:

- kontynuacja wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Czernichów,
- wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Czernichów” (do końca 2012 roku),
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury gazowniczej.

Na cel krótkoterminowy: „Poprawa warunków ruchu drogowego i ograniczenie emisji ze źródeł liniowych” składają się następujące zadania:

- modernizacja i rozbudowa dróg gminnych,
- modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego dróg pozagminnych.

Przewidziana do realizacji aktualizacja Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. nr 54, poz. 348 wraz z późniejszymi zmianami) przypisują gminie szereg zadań koordynowanych w tym:

- ocena planów rozwojowych przedsiębiorstw energetycznych i egzekwowanie wpisania zadań wynikających z planu inwestycyjnego gminy w tych planach zgodnie z Załozeniami do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- współpraca między gminami w zakresie poszczególnych systemów energetycznych,
- racjonalizacja użytkowania energii.

Wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Czernichów” powinny zostać opracowane do końca 2012 roku i uwzględnić poza ww. zadaniami propozycje działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej w budynkach gminnych. Stosowne zapisy znajdują się w projektowanej ustawie o efektywności energetycznej. W Ustawie tej wprowadza się również system tzw. białych certyfikatów.

Należy również monitorować inne dyrektywy unijne i przepisy, które mają wejść lub weszły w życie ostatnim czasie w zakresie:

- znowelizowanej Ustawy Prawo budowlane wzbogaconej o przepisy dotyczące nadawania certyfikatów energetycznych budynków (obowiązuje od 1 stycznia 2009r.),
- stosowania w Urzędzie Gminy Czernichów w uzasadnionych przypadkach w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych.

5.3 Gospodarowanie odpadami

5.3.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

W Gminie Czernichów według stanu na 31 grudnia 2008 około 79% mieszkańców objętych jest zorganizowanym systemem wywozu odpadów komunalnych.

- ilość budynków mieszkalnych – 1812,
- ilość zawartych umów na dzień 31.12.2008 – 1445.

Odpady komunalne gromadzone są w następujących pojemnikach:

- pojemniki typu SM 110,
- pojemniki typu PA 1,1

- worki foliowych koloru czarnego, stosowanych przeważnie w miejscach o utrudnionym dojeździe samochodów zbierających odpady
- worki na odpady segregowane

Wywóz zmieszanych odpadów komunalnych jest prowadzony według wcześniej określonego harmonogramu z częstotliwością, co najmniej co 4 tygodnie.

5.3.1.1 Odpady zmieszane

Ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy w okresie 2004 – 2008 przedstawiają się następująco.

Tabela 17 Zestawienie ilości zebranych odpadów komunalnych [Mg/rok] na terenie Gminy Czernichów w okresie 2004 – 2008 rok

Rok	Wytworzona ilość odpadów komunalnych	Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem
2004	1465	645,11
2005	1483	598,81
2006	1506	857,33
2007	1523	650,01
2008	1230*	446,4
I półrocze 2009	615*	91,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Czernichów, 2009

*obliczenia wykonane na podstawie Zaktualizowanego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego, 2009

Z danych zestawionych w tabeli powyżej wynika, że duża część odpadów nie jest zbierana, mimo, iż mieszkańcy mają zawarte umowy na odbiór odpadów to nie oddają ich. Odpady te w sposób niekontrolowany trafiają do środowiska. Dzieje się tak z powodu zubożenia społeczeństwa, mieszkańcy palą odpady lub porzucają je w przydrożnych rowach i zagajnikach. Aby zapobiegać dalszemu powstawaniu nielegalnych, dzikich wysypisk Straż Pożarna z Międzybrodzia Żywieckiego na terenie Międzybrodzia Bialskiego, Międzybrodzia Żywieckiego Czernichowa i Tresnej podjęła się monitoringu ekologicznego. Celem jego jest przeciwdziałanie, wczesne wykrywanie, oraz zapobieganie negatywnym skutkom działań, które przyczyniają się do pogorszenia stanu środowiska Gminy. Monitoring powadzony jest od września 2008 roku pięć razy w tygodniu.

Dodatkowo w roku 2007 i w 2008 przeprowadzono akcje mające na celu zobligowanie mieszkańców nieposiadających umowy na odbieranie odpadów komunalnych do jej zawarcia. Były to pisma z upomnieniami dla mieszkańców, którzy nie oddają odpadów.

5.3.1.2 Odpady zbierane selektywnie

Systematyczną zbiórkę surowców wtórnych w gminie Czernichów zaczęto wprowadzać w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia.. Selektywną zbiórkę surowców prowadzi się w oparciu o metodę segregacji „u źródła”. Odpady zbiera się w odpowiednio oznaczonych workach foliowych. Wprowadzany system zyskuje akceptację mieszkańców gminy. Aktualnie w ten sposób zbiera się:

- szkło białe
- szkło kolorowe,
- tworzywa sztuczne,
- makulaturę
- puszki po napojach i
- drobny złom metali.

Spółka Beskid udostępnia nieodpłatnie właścicielom budynków mieszkalnych, obiektów oświatowo-kulturalnych i administracyjnych worki foliowe do selektywnej zbiórki odpadów użytkowych. Jednocześnie zebrane odpady użytkowe (surowce wtórne) trafiają do firmy Beskid Spółka z o.o. w Żywcu, gdzie są

doczyszczane i ekspediowane do odbiorców. Ilości selektywnie zebranych odpadów w latach 2004-2008 ilustruje poniższa tabela.

Tabela 18 Selektywna zbiórka odpadów w gminie Czernichów w latach 2004-2007 [Mg]

Materiał	2004	2005	2006	2007	2008	I półrocze 2009
Makulatura	1,41	2,35	2,58	1,4	6,92	1,66
Szkło	51,76	56,79	60,87	68,1	79,12	33,42
Tworzywa sztuczne	9,80	14,77	21,63	38,6	36,30	18,04
Metale	2,87	5,26	5,85	3,14	8,77	2,37
Biodegradowalne	-	-	-	-	10,00	-
Razem	65,84	79,17	89,06	111,24	141,11	55,43

Źródło: wg danych Gminy Czernichów, 2009

Zgodnie z danymi zawartymi w powyższej tabeli w 2008 na terenie gminy zebrano selektywnie 141,11 Mg odpadów. Ilość selektywnie gromadzonych odpadów komunalnych w roku 2008 była wyższa o 53,3% w porównaniu z rokiem bazowym 2004. Największy udział wśród ogólnej ilości odzyskanych odpadów stanowią odpady szklane, których udział w ogólnej ilości odpadów zebranych w sposób selektywny wynosił 56,0%, natomiast najmniejszy odsetek stanowił papier (4,9% wszystkich odpadów zebranych w sposób selektywny).

Ilość odpadów selektywnie zebranych w poszczególnych latach było to:

- w 2004 roku – 10,2% wszystkich odpadów zebranych na terenie Gminy Czernichów,
- w 2005 roku – 13,2% wszystkich odpadów zebranych na terenie Gminy Czernichów,
- w 2006 roku – 10,3% wszystkich odpadów zebranych na terenie Gminy Czernichów,
- w 2007 roku – 17,04% wszystkich odpadów zebranych na terenie Gminy Czernichów,
- w 2008 roku – 31,6% wszystkich odpadów zebranych na terenie Gminy Czernichów,.

Należy zaznaczyć, że część odpadów tj. papier i tektura oraz tworzywa sztuczne zagospodarowywane są we własnym zakresie, jako surowiec opałowy stosowany w domowych paleniskach i piecach c.o. Dlatego, ilość wytwarzanych odpadów, które podlegają selektywnej zbiórce może być wyższa.

Według Sprawozdania z realizacji Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami w odniesieniu do zakładanych wartości łączna ilość selektywnie zebranych odpadów do ogólnej liczby odpadów nie osiągnęła zakładanych poziomów. Niemniej jednak należy zauważyć, że podane wartości dla poszczególnych Gmin wykazują tendencje wzrostową, co jest przejawem wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców, jak również prawidłowo prowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych przez władze i placówki oświatowe.

Poza selektywną zbiórką odpadów opakowaniowych (prowadzoną w sposób systematyczny z częstotliwością co najmniej 1 raz na miesiąc) jest prowadzona również zbiórka innych odpadów selektywnie zbieranych (z różną częstotliwością):

- zużytych baterii w szkołach:
 - w roku 2004 – 11,3 kg,
 - w roku 2005 – 191,75 kg,
 - w roku 2006 – 106,1 kg,
 - w roku 2007 – 83 kg
- zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów zawierające freony:
 - w roku 2005 - 4,44 Mg (telewizory, magnetowidy, 2 komputery, 22 sztuk świetlówek, pralki, lodówki)
 - w roku 2007 – 184 kg (zużyte urządzenia zawierające freony, zużyte urządzenia elektroniczne – kineskopy)
 - w roku 2008 - 4,787 Mg

- przeterminowanych leków - w dwóch aptekach od 2007 roku zostały ustawione pojemniki na leki. W 2008 roku zebrano 0,035 Mg przeterminowanych leków.
- Na terenie gminy Czernichów w roku 2005 zorganizowano akcję wywozu odpadów wielkogabarytowych na zasadzie wystawek, zebrano 28 m³ odpadów tego typu. (około 9 Mg), natomiast w roku 2007 0,4 Mg.
- W drugim półroczu 2004 roku została przeprowadzona w gminie ankietyzacja polegająca na samodzielnym wypełnianiu przez mieszkańców ankiet, które należało przynieść do Urzędu Gminy. Było to ogólne rozeznanie, ankietyzacja wykazała, że na terenie Gminy znajdują się około 470Mg wyrobów zawierających azbest. Niemniej jednak przyjmując założenia, że nie wszyscy mieszkańcy wypełnili ankietę, a wykazane dane mogły nie do końca odzwierciedlać faktyczną ilość, w związku z tym do dalszych obliczeń przyjęto oszacowaną pierwotnie ilość wyrobów zawierających azbest kształtującą się na poziomie 968 Mg. W najbliższych latach Gmina planuje przeprowadzić szczegółową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest w celu dokładnej oceny ilości tych wyrobów. Gmina Czernichów od 2005 roku prowadzi na swoim terenie działalność wspierającą usuwanie odpadów azbestu z budynków poprzez dofinansowanie transportu i lokowania na składowisku. Podczas akcji zbierania wyrobów zawierających azbest w latach 2005-2008 zebrano około 119 Mg wyrobów zawierających azbest. Zbierane na terenie powiatu odpady azbestowe są unieszkodliwiana na składowiskach odpadów azbestowych zlokalizowanych poza jego granicami.

Zgodnie z danymi w kolejnych latach w wyniku selektywnej zbiórki zostały zebrane następujące ilości odpadów.

Tabela 19 Zestawienie ilości odpadów komunalnych [Mg/rok] zebranych selektywnie na terenie Gminy Czernichów w okresie 2004 – 2008 rok

Odpady zbierane selektywnie	Ilość zebranych selektywnie odpadów [Mg/rok]					
	2004	2005	2006	2007	2008	I półrocze 2009
Opakowania z papieru i tektury	1,41	2,35	2,58	1,4	6,92	1,66
Opakowania z tworzyw sztucznych	9,80	14,77	21,63	38,6	36,30	18,04
Opakowania z metali	2,87	5,26	5,85	3,14	8,77	2,37
Opakowania ze szkła	51,76	56,79	60,87	68,1	79,12	33,42
Baterie i akumulatory ołowiowe	0,011	0,191	0,106	0,083	b.d	-
Przeterminowane leki	-	-	-	-	0,035	-
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	-	4,44	-	184	4,787	8,86
Odpady wielkogabarytowe	-	9	-	0,4	-	8,86
Odpady zawierające azbest	119					34,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Czernichów, 2009

5.3.1.3 Firmy odbierające odpady i miejsca ich składowania

Na terenie Gminy Czernichów pozwolenia na odbiór i transport odpadów komunalnych zmieszanych posiadają następujące podmioty gospodarcze:

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. 34-300 Żywiec ul. Bracka 51,
- Spółka z o.o. Beskid 34-300 Żywiec, ul. Kabaty 2,
- Przedsiębiorstwo Komunalne „KOMAX”, 32-650 Kęty, ul. Mickiewicza 8
- Firma Usługowa „ATRA ” Krzysztof Pardela, 43-353 Porąbka, ul, Krakowska 120

Najbliższe składowisko zlokalizowane jest na terenie Gminy Żywiec, na nim deponowane są aktualnie wszystkie odpady pochodzące z terenu gminy Czernichów. W latach poprzednich część odpadów wywożona była na składowisko odpadów Przedsiębiorstwa Komunalnego KOMAX Sp. z o.o. z Kęt, które administruje jednym z najnowocześniejszych w województwie Małopolskim składowiskiem odpadów stałych.

Wywozem nieczystości ciekłych i opróżnianiem zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy zajmują się:

- Zakład Usługowo Produkcyjny Gospodarki Wodno – Ściekowej „Isepnica” 34-312 Międzybrodzie Bialskie, ul. Energetyków 2.

5.3.1.4 Prognoza wytwarzania odpadów

Biorąc pod uwagę następujące dane:

- Zmiana danych dotyczących prognozy liczby ludności w gminie Czernichów w latach 2009 – 2016
- Zmiana wskaźników wytwarzania odpadów oraz zmiana uśrednionego składu morfologicznego zmieszanych odpadów komunalnych wytwarzanych na terenach wiejskich, zawartych w „Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2010” przyjętym do realizacji w 2006 roku oraz w aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego zatwierdzonego w 2009 roku
- Zgodnie z KPGO 2010 wskaźnik zawartości odpadów biodegradowalnych w całym strumieniu odpadów komunalnych z gospodarstw domowych dla terenów wiejskich wynosi 36%, natomiast z odpadów z obiektów infrastruktury 40%
- Przyjmuje się wskaźniki dla odpadów:
 - odpady z ogrodów i parków 3 kg/M/rok
 - odpady z targowisk 3 kg/M/rok
 - odpady z czyszczenia ulic i placów 2 kg/M/rok
 - odpady wielkogabarytowe 10 kg/M/rok
 - odpady remontowo – budowlane 17 kg/M/rok
- Przyjmuje się, że w kolejnych latach nie będą następowały istotne zmiany składu morfologicznego wytwarzanych odpadów komunalnych
- Przyjmuje się wzrost jednostkowego wskaźnika wytwarzanych odpadów na poziomie 5% w okresach 5-letnich (czyli 1% w skali roku)

W ramach niniejszej aktualizacji PGO oszacowano ilości wytwarzanych odpadów na terenie Gminy Czernichów w latach 2009 – 2016.

Tabela 20 Zakładane zmiany wskaźników generowania odpadów komunalnych z gospodarstw domowych w okresie perspektywicznym 2009 – 2016 rok

Szacowany wzrost wskaźników w kolejnych latach		0%	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%
Nazwa strumienia odpadów	% udział	Ilość odpadów wytwarzanych przez mieszkańca gminy [kg/M/rok]							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	18	25,70	25,96	26,22	26,48	26,75	27,02	27,29	27,56
Odpady zielone	4	5,71	5,77	5,83	5,89	5,94	6,00	6,06	6,12
Papier i tektura	12	17,14	17,31	17,48	17,66	17,83	18,01	18,19	18,37
drewno	2	2,86	2,88	2,91	2,94	2,97	3,00	3,03	3,06
opakowania wielomateriałowe	3	4,28	4,33	4,37	4,41	4,46	4,50	4,55	4,59
tworzywa sztuczne	12	17,14	17,31	17,48	17,66	17,83	18,01	18,19	18,37
szkło	8	11,42	11,54	11,65	11,77	11,89	12,01	12,13	12,25
metal	5	7,14	7,21	7,28	7,36	7,43	7,50	7,58	7,66
odzież i tekstylia	1	1,43	1,44	1,46	1,47	1,49	1,50	1,52	1,53
odpady mineralne	34	48,55	49,04	49,53	50,02	50,52	51,03	51,54	52,05
odpady niebezpieczne	1	1,43	1,44	1,46	1,47	1,49	1,50	1,52	1,53
RAZEM	100	142,80	144,23	145,67	147,13	148,60	150,08	151,59	153,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” załącznik do Uchwały Nr 233 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2006 roku oraz aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego

Tabela 21 Prognoza ilości odpadów komunalnych z gospodarstw domowych i obiektów infrastruktury wytwarzanych na terenie gminy Czernichów w okresie perspektywicznym 2009 – 2016 rok

Nazwa strumienia odpadów	Prognozowane ilości wytwarzanych odpadów [Mg/rok]							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	186	188	191	193	195	198	200	203
Odpady zielone	41	41	42	42	43	43	44	44
Papier i tektura	165	167	169	171	173	175	177	179
drewno	20	21	21	21	21	22	22	22
opakowania wielomateriałowe	64	64	65	66	67	67	68	69
tworzywa sztuczne	147	149	150	152	154	156	158	159
szkło	94	95	96	97	99	100	101	102
metal	56	57	58	58	59	60	60	61
odzież i tekstylia	15	15	16	16	16	16	16	16
odpady mineralne	324	328	332	336	340	344	348	353
odpady niebezpieczne	11	11	12	12	14	15	15	15
odpady z ogrodów i parków	18	18	18	19	19	19	19	19
odpady z targowisk	18	18	18	19	19	19	19	19
odpady z czyszczenia ulic i placów	12	12	12	12	13	13	13	13
odpady wielkogabarytowe	60	60	61	62	63	63	64	65
SUMA	1230	1245	1261	1276	1293	1309	1325	1341

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” załącznik do Uchwały Nr 233 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2006 roku oraz aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego

5.3.2 Identyfikacja potrzeb

Gospodarka odpadami na obszarze gminy Czernichów powinna realizować następujące założenia:

- Objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym wywozem odpadów
- doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych na składowisko.

W związku z tym wzięto pod uwagę konieczność:

- rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w oparciu o zbieranie selektywne „u źródła”,
- odzysku i unieszkodliwiania odpadów ulegających biodegradacji wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielania odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielania odpadów budowlano - remontowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- rozwoju systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych,
- stworzenia lub rozbudowy niezbędnej infrastruktury technicznej pomocnej w osiągnięciu założeń gospodarki odpadami (rozbudowa regionalnego zakładu gospodarki odpadami).

Zagadnienia dotyczące gospodarki odpadami zostały opisane w dużo większym stopniu szczegółowości w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami Gminy Czernichów.

5.3.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
GO.1	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania	GO.1.1	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	OG.1.1.1	Objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym wywozem odpadów	Gmina Czernichów
				GO.1.1.2	Dalsza zapobieganie powstawaniu i likwidacja nielegalnych tzw. „dzikich” składowisk odpadów	Gmina Czernichów
				GO.1.1.3	Promocja i upowszechnianie selektywnej zbiórki surowców wtórnych	Gmina Czernichów
				GO.1.1.4	Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych, wytwarzanych przez mieszkańców a wydzielanych z strumienia odpadów komunalnych	Gmina Czernichów
		GO.1.2	Wzrost stopnia odzysku i recyklingu odpadów	GO.1.2.1	Opracowanie szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i dalsza likwidacja odpadów zawierających azbest	Gmina Czernichów
		GO.1.3	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	GO.1.3.1	Działalność edukacyjna w zakresie selektywnego gromadzenia odpadów i ograniczania ich powstawania, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • odpadów użytkowych (surowców wtórnych) • odpadów biodegradowalnych • odpadów niebezpiecznych 	Gmina Czernichów
				GO.1.3.2	Opracowanie raportu i oceny stopnia z wykonania PGO	Gmina Czernichów
		GO.1.4	Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców	GO.1.4.1	Doskonalenie systemu informacji o ilości odzyskanych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	Gmina Czernichów

5.3.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OG.1.1.1	Objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym wywozem odpadów	2009	2010	Gmina Czernichów	Poprawa estetyki gminy	35	Mieszkańcy
GO.1.1.2	Dalsza zapobieganie powstawaniu i likwidacja nielegalnych tzw. „dzikich” składowisk odpadów	2009	2016	Gmina Czernichów	Usystematyzowanie gospodarki odpadami,	80	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.1.3	Promocja i upowszechnianie selektywnej zbiórki surowców wtórnych	2009	2016	Gmina Czernichów	poprawa bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców	65	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.1.4	Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych, wytwarzanych przez mieszkańców a wydzielanych z strumienia odpadów komunalnych	2009	2016	Gmina Czernichów	Usystematyzowanie gospodarki odpadami,	150	Mieszkańcy, firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.2.1	Opracowanie szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i dalsza likwidacja odpadów zawierających azbest	2009	2011	Gmina Czernichów	Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców	50	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.3.1	Działalność edukacyjna w zakresie: selektywnego gromadzenia odpadów i ograniczania ich powstawania, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • odpadów użytkowych (surowców wtórnych) • odpadów biodegradowalnych • odpadów niebezpiecznych 	2009	2016	Gmina Czernichów	Poprawa estetyki gminy	160 (20/rok)	Mieszkańcy, firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.3.2	Opracowanie raportu i oceny stopnia z wykonania PGO	2010	2016	Gmina Czernichów	Usystematyzowanie gospodarki odpadami,	6	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.4.1	Doskonalenie systemu informacji o ilości odzyskanych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	2009	2016	Gmina Czernichów	poprawa bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców	20	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
RAZEM ZADANIA WŁASNE						566	

5.3.5 Wnioski

Realizacja zapisanych zadań będzie oznaczała dla środowiska Gminy zasadniczą redukcję zagrożeń związanych z wytwarzaniem i nieprawidłowym pozbywaniem się odpadów. Dzięki realizacji zapisanych zadań w ciągu najbliższych lat zauważalna będzie poprawa w zakresie:

- Zmniejszenie zanieczyszczenia wody i gleby porzuconymi i nielegalnie wyrzucanymi odpadami w wyniku, czego aktualnie pojawiają się dzikie wysypiska,
- Zmniejszenia stopnia skażenia wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku objęcia zorganizowanym zbieraniem całego strumienia odpadów komunalnych. Również wpłynie na to zaprzestanie składowania odpadów niebezpiecznych oraz wzrost poziomu odzyskiwanych surowców wtórnych.
- Ochrony zasobów surowców naturalnych w związku z rozbudową systemu selektywnej zbiórki odpadów i odzysku surowców wtórnych. Dotyczy to również zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych i gruzu budowlanego.

Realizacja planów przy jednoczesnym objęciu odbiorem wszystkich wytwórców odpadów, doprowadzi do wyeliminowania przyczyn powstawania nielegalnych składowisk. Wdrożenie zaproponowanych przedsięwzięć stanowi gwarancję, że nie wystąpią nowe zagrożenia lub uciążliwości dla środowiska związane z niekontrolowaną gospodarką odpadami.

5.4 Oddziaływanie hałasu

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 129 z 2006, poz. 902, jednolity tekst ze zmianami.) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi energie, takie jak hałas czy wibracje,
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu, przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

5.4.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

5.4.1.1 Hałas przemysłowy

Na terenie Gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych, znajdują się natomiast firmy:

- w Międzybrodzu Bialskim:
 - Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka „Żar” który zatrudnia około 160 osób,
 - Wytwórnia Makaronów – „Makarony Międzybrodzkie”,
 - Zakład Usługowo – budowlany ZRiB
 - liczne firmy oferujące usługi budowlane.
- W Czernichowie
 - Zakład Cukierniczo – Piekarniczy zatrudniający ogółem około 100 osób.
- W Międzybrodzu Żywieckim
 - Państwowy Zakład Opiekuńczo – Leczniczy zatrudniający około 150 osób,
 - Górską Szkoła Szybowcowa,
 - liczne ośrodki wczasowo – wypoczynkowe, stwarzające przede wszystkim sezonowe miejsca pracy.

Obecnie na terenie Gminy jest kilkanaście gospodarstw agroturystycznych, 9 ośrodków wypoczynkowych oraz 46 obiektów gastronomicznych.

W związku z takim rodzajem działalności prowadzonej na obszarze Gminy Czernichów nie ma mowy o zagrożeniach dla środowiska akustycznego powodowanym przez przemysł na tym terenie.

5.4.1.2 Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Czernichów wynosi 124,8 km w tym drogi:

- wojewódzkie – 10,0 km,
- powiatowe – 14,8 km,
- gminne – 100,0 km (w tym drogi utwardzone: 94,8 km i gruntowe: 5,2 km).

Najbardziej uczęszczaną jest droga wojewódzka 948 relacji Kobiernice - Tresna – Oczków, nie jest to jednak ruch ciągły i uciążliwy dla mieszkańców. W ostatnich latach nie odnotowano żadnych skarg mieszkańców ani pism z prośbą o wykonanie zabezpieczeń akustycznych w związku z tym przyjmuje się że drogi przebiegające przez Gminę Czernichów nie stanowią zagrożenie dla mieszkańców i turystów i nie powodują dyskomfortu akustycznego.

Drogi lokalne są wąskie i dlatego istotnym elementem poprawy warunków ruchu lokalnego nad którym powinny się w najbliższych latach skupić władze Gminy to polepszenie parametrów technicznych poprzez poszerzenie jezdni, zapewnienie poboczy i chodników oraz parkingów w miejscach zainteresowania.

Znaczną część dróg cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni, co w miarę potrzeb i środków finansowych jest corocznie poprawiane i modernizowane. W 2009 roku wykonano:

- remont mostu nad potokiem „Ponikiewka” w Międzybrodzu Bialskim w ciągu ulicy Zdrojowej na długości 28,5 m,
- zadanie pn.” Wzrost dostępności lokalnego centrum gospodarczego w Gminie Czernichów poprzez przebudowę i remont dróg gminnych - ul. Kotelnica wraz z ulicą Wypoczynkową w Międzybrodzu Bialskim – długość 1.125 m,
- budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej nr 948 w Międzybrodzu Bialskim – Żarnówka o długości 1.100 m,
- remonty cząstkowe dróg gminnych,
- przebudowa sieci dróg gminnych w Czernichowie,
- budowa chodnika wraz z remontem ul. Energetyków w Międzybrodzu Bialskim i Międzybrodzu Żywieckim,

Na terenie Gminy dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy) o szerokości 5 m i więcej. W obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności.

5.4.1.3 Hałas Kolejowy

Przez teren gminy Czernichów nie przebiegają linie kolejowe. Najbliższa linia kolejowa relacji Bielsko-Biała – Żywiec przebiega w odległości około 9 km od gminy. W związku z tym problem hałasu kolejowego nie występuje.

5.4.1.4 Hałas lotniczy

Z uwagi na brak lotniska na terenie Gminy Czernichów, nie występują tu problemy związane z bezpośrednim oddziaływaniem hałasu lotniczego.

Usytuowane w mieście powiatowym Bielsko-Biała, lotnisko sportowe z uwagi na swoje przeznaczenie nie jest znaczącym źródłem emisji hałasu do środowiska na terenie Gminy.

5.4.2 Identyfikacja potrzeb

W związku z tym iż panują na analizowanym obszarze warunki korzystne dla turystyki oraz zarówno letniego jak i zimowego wypoczynku nie ma mowy o zagrożeniach akustycznych powodowanych przez przemysł, komunikację, kolej, czy lotnictwo.

By ten stan utrzymać konieczne są zapisy w Gminnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego o nielokowanie działalności uciążliwych na terenach intensywnie wykorzystywanych przez turystów.

Bieżące remonty i sukcesywna poprawa stanu dróg lokalnych przyczyni się w dłuższym horyzoncie czasowym do poprawy komfortu jazdy zarówno mieszkańców jak i wypoczywających na tym terenie turystów.

5.4.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OH.1	Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska	OH.1.1	Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	OH.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych.	Gmina Czernichów
				OH.1.1.2	Dokonanie oceny akustycznej na terenie Gminy w oparciu o zintegrowane badania klimatu akustycznego w powiecie żywieckim.	Zarząd Dróg Powiatowych
				OH.1.1.3	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	Zarząd Dróg Powiatowych
		OH.1.2	Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją	OH.1.2.1	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego gminy ze szczegółowym opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.	Gmina Czernichów
				OH.1.2.2	Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenia akustyczne dla środowiska.	Gmina Czernichów
				OH.1.2.3	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	WIOŚ

5.4.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OH.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych.	2009	2010	Gmina Czernichów	Minimalizacja hałasy poprzez zastosowanie „cichych asfaltów”	b.d	Powiatowy Zarząd Dróg, Gmina Czernichów
OH.1.2.2	Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenia akustyczne dla środowiska.	2010	2016	Gmina Czernichów	Kontrola stanu środowiska, eliminacja lokalnych konfliktów	2	Współpraca z WIOŚ
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OH.1.1.2	Dokonanie oceny akustycznej na terenie Gminy w oparciu o zintegrowane badania klimatu akustycznego w powiecie żywieckim	2009	2016	Zarząd Dróg Powiatowych	Poprawa klimatu akustycznego na terenie miejscowości wchodzących w skład Gminy	150	
OH.1.2.3	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2009	2016	WIOŚ	Poprawa Klimatu akustycznego na terenie Gminy	100	
OH.1.1.3	Minimalizacja emisji hałasu Komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	2009	2016	Zarząd Dróg Powiatowych, GDDKiA	Zmniejszenie emisji hałasu	b.d	Powiat Żywiecki
RAZEM ZADANIA WŁASNE						2	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						250	

5.4.5 Wnioski

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie Gminy Czernichów oraz ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniać kształtowanie klimatu akustycznego.
3. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

5.5 Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określa, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1883) są ustalone zróżnicowane poziomy pól elektromagnetycznych dla:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową - do 50Hz
- miejsc dostępnych dla ludności – do 300Hz

Prawo ochrony środowiska ustala obowiązek uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych przez linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110kV lub wyższym, oraz przez instalacje radiokomunikacyjne (telefonii komórkowej), radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowana izotropowo jest równa lub przekracza 15W, generujące pola o częstotliwościach od 30kHz do 30 GHz (Art. 180 pkt. 5 i art. 234 pkt. 2 wyżej powołanej ustawy). Pozwolenie wydaje wojewoda na czas nie dłuższy niż 10 lat. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 z późniejszymi zmianami) określa obowiązek uzyskania takiego pozwolenia dla instalacji, których użytkowanie rozpoczęło przed wejściem w życie tej ustawy (1 października 2001 r.), w terminie do 31 grudnia 2005 roku (Art. 20).

Zgodnie z przepisem art. 135 ustawy Prawo ochrony środowiska, jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być zachowane standardy ochrony środowiska to między innymi dla instalacji urządzeń radiokomunikacyjnych oraz linii elektroenergetycznych tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.

5.5.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Na terenie gminy Czernichów na górze Żar zlokalizowane są dwie anteny przekaźnikowe telefonii komórkowej:

- należąca do firmy Era Centertel,
- należąca do sieci Orange.

A także antena bezprzewodowej sieci internetowej Apollo – Net.

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Międzybrodziu Żywieckim i Czernichowie są podłączone radiowo do:

- Krajowego Systemu Ratownictwa.

Budynek Urzędu Gminy w Czernichowie posiada połączenie radiowe z:

- Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- MSWiA w Warszawie do celów administracyjnych (wydawanie dowodów osobistych).

5.5.2 Identyfikacja potrzeb

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- miejsc dostępnych dla ludności

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych, polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- wdrażaniu najlepszych technik ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne,
- wyznaczeniu obszarów ograniczonego użytkowania od istniejących i projektowanych emitorów,
- lokalizacji nowych obiektów tak by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią,
- zwracanie szczególnej uwagę na lokalizację zabudowań mieszkalnych, żłobków.

Zadania na poziomie gminy obejmują:

- preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego,
- opracowywanie przyszłych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagrożeń promieniowaniem niejonizującym.

5.5.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
PN.1	Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	PN.1.1	Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych	PN.1.1.1	Stworzenie rejestru potencjalnych źródeł promieniowania niejonizującego	Gmina Czernichów
				PN.1.1.2	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Urząd Marszałkowski
				PN.1.1.3	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

5.5.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OPN.1.1	Stworzenie rejestru potencjalnych źródeł promieniowania niejonizującego	2009	2016	Gmina Czernichów	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	2	Właściciele stacji przekątnikowych telefonii komórkowych
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OPN.1.1	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2009	2016	Urząd Marszałkowski	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	50	Gmina Czernichów
OPN.1.3	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2009	2016	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	400	Gmina Czernichów
RAZEM ZADANIA WŁASNE						2	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						450	

5.5.5 Wnioski

Zadania Wójta Gminy Czernichów polegają na właściwej lokalizacji obiektów, które emitują promieniowanie niejonizujące oraz uwzględnianiu ich lokalizacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zadania dotyczące badań i prowadzenie rejestrów przekroczeń spoczywają na Wojewodzie.

5.6 Substancje chemiczne w środowisku

Na obszarze Gminy Czernichów nad ładem i porządkiem czuwa Komisariat Policji w Gilowicach, który dba o bezpieczeństwo publiczne w całej Gminie Czernichów. Komisariat ten zatrudnia 25 osób.

W Czernichowie i w Międzybrodziu Żywieckim działają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, prowadzą działalność w zakresie ratownictwa gaśniczego oraz powodziowego.

W jednostce pełni służbę 126 strażaków ochotników oraz 34 członków Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej. Na wyposażeniu Ochotniczej Straży Pożarnej w Czernichowie jest samochód lekki marki Lublin oraz 4 motopompy, natomiast w Międzybrodziu Żywieckim jednostka posiada samochody: dwa lekkie: Opel Campo i VW T4 BUS oraz ciężki STAR MANN, na wyposażeniu jest 5 motopomp.

Bezpieczeństwo chemiczne na poziomie Gminy to przede wszystkim minimalizowanie skutków poważnych awarii i klęsk żywiołowych, a przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego w skali gminy i powiatu.

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, będzie przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych.

Konieczne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania chemikaliów i postępowania z ich odpadami, wspierane finansowo przez fundusze ekologiczne oraz propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku).

W związku z tym w nadchodzących latach działania na terenie Gminy Czernichów powinny skupić się nad stworzeniem sprawnego systemu egzekucji przepisów w zakresie wprowadzania na rynek substancji chemicznych.

Przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka 948 relacji Kobiernice - Tresna - Oczków łącząca Województwo Małopolskie z Województwem Śląskim, którą mogą być przewożone materiały niebezpieczne. Tą trasą może odbywać się wwóz na teren Gminy i wywóz materiałów niebezpiecznych i chemikaliów.

Na terenach rolniczych często przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwa produkcja i przechowywanie kiszzonek a także niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzięki składowiska odpadów, a ich stały monitoring i bieżące usuwanie ograniczy niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy także zwrócić uwagę na inne źródło uwagi na zanieczyszczenia wód, jakim są magazyny i stacje paliw. Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

5.6.1 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
AW.1	Zmniejszenie zagrożenia poważną awarią	AW.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej	AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	Gmina Czernichów

5.6.2 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	2009	2016	Gmina Czernichów	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	5	Przedsiębiorstwa produkcyjna
RAZEM ZADANIA WŁASNE						5	

5.6.3 Wnioski

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego” opisuje problem bezpieczeństwa chemicznego poprzez cel „Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych”.

Cel ten na poziomie gminy może być realizowany poprzez przystosowanie pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych, a trasy przewozu powinny być wyznaczone w taki sposób, aby zapewnić maksymalne bezpieczeństwo mieszkańców i środowiska.

6 Narzędzia i instrumenty realizacyjne Programu

6.1 Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- wojewoda,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Wójt / Burmistrz lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt, występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt / Burmistrz okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wójt / Burmistrz w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

6.1.1 Kompetencje wynikające z ustawy prawo ochrony środowiska

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- Sporządza projekt gminnego programu ochrony środowiska,
- Sporządza co 2 lata raport z realizacji programu ochrony środowiska,
- Przyjmuje wyniki pomiarów wielkości emisji z instalacji w ramach zwykłego korzystania ze środowiska,
- Może nałożyć obowiązek prowadzenia dodatkowych, wykraczających poza określone ustawą pomiarów wielkości emisji z instalacji – w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska,
- Przyjmuje zgłoszenie instalacji niewymagające pozwolenia, która może negatywnie oddziaływać na środowisko – w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska,
- Może ustalić wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia,

- Przyjmuje informacje o rodzaju, ilości oraz miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska od osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami,
- Przedkłada wojewodzie otrzymane od przedsiębiorców informacje o rodzaju, ilości oraz miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- Przyjmuje informacje o wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej,
- Przyjmuje wykaz, na podstawie, którego ustalono opłaty zeskładowanie odpadów, do którego złożenia zobowiązany jest podmiot korzystający ze środowiska,
- Może nakazać osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- Może wstrzymać użytkowanie instalacji w razie naruszenia warunków decyzji określającej wymagania dotyczące eksploatacji, której emisja nie wymaga pozwolenia prowadzonej przez osobę fizyczną,
- Wyraża zgodę na podjęcie wstrzymanej działalności oraz oddanie do eksploatacji obiektu budowlanego, zespołów obiektów lub instalacji po stwierdzeniu ustania przyczyn uzasadniających wstrzymanie,
- Sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym swoją właściwością,
- Występuje w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- Występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie działań będących w jego kompetencji,
- Przedstawia do zatwierdzenia radzie gminy projekt przychodów i wydatków Gminnego funduszu ochrony środowiska,
- Podaje do publicznej wiadomości zatwierdzone zestawienie przychodów i wydatków Gminnego funduszu ochrony środowiska.

6.1.2 Kompetencje wynikające z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie,
- Prowadzenie publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (art. 21 ust. 1),
- Udostępnienie w Biuletynie Informacji Publicznej Gminnego POŚ, Raportów z POŚ, gminnego PGO, Sprawozdań z PGO,
- Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i przeprowadzanie w ramach ich wydawania ocen oddziaływania na środowisko (art. 61 ust 1 i 2, art. 75 ust. 4)
- Coroczne przedkładanie zgodnie z art. 129 ust. 1 Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska informacji o prowadzonych ocenach oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko.

6.1.3 Kompetencje wynikające z prawa wodnego

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- Wyznacza część nieruchomości umożliwiającej dostęp do wody objętej powszechnym korzystaniem z wód,

- Może nakazać właścicielowi gruntu przywrócić poprzedniego stanu wody na gruncie lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom, jeśli spowodowane przez niego zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie,
- Zatwierdza ugodę w sprawie zmiany stanu wody na gruncie.

6.1.4 Kompetencje wynikające z ustawy o ochronie przyrody

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opiniuje projekty planów ochrony dla obszarów objętych formami ochrony przyrody, jako organ zainteresowanej jednostki samorządu terytorialnego,
- uzgadnia, jako organ zainteresowanej jednostki samorządu terytorialnego projekt rozporządzenia w sprawie utworzenia, powiększenia, zmniejszenia lub likwidacji parku narodowego,
- desygnuje do rady parku narodowego na 3-letnią kadencję przedstawiciela właściwego terytorialnie samorządu gminnego,
- uzgadnia, jako organ zainteresowanej jednostki samorządu terytorialnego projekt rozporządzenia w sprawie zniesienia parku krajobrazowego lub ograniczenia jego obszaru,
- desygnuje do rady parku krajobrazowego przedstawiciela właściwego terytorialnie samorządu gminnego,
- informuje Ministra właściwego do spraw środowiska o wydaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji realizującej cel publiczny na obszarze parku krajobrazowego lub obszarze chronionego krajobrazu,
- uzgadnia, co 5 lat programy działalności i rozwoju ogrodów botanicznych i zoologicznych,
- uwzględnia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w swojej działalności potrzeby funkcjonowania i rozwoju istniejących lub planowanych do utworzenia ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz zapewnia ich ochronę,
- informuje zarząd ogrodu botanicznego lub zoologicznego o planowanej inwestycji przewidzianej do realizacji w pobliżu ogrodu, mogącej mieć wpływ na jego funkcjonowanie,
- wydaje zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości,
- ustala wysokość opłaty za usunięcie drzew lub krzewów,
- odracza na okres 2 lat termin uiszczenia opłaty za usunięcie drzew lub krzewów, jeśli zezwolenie przewiduje przesadzenie ich w inne miejsce,

wymierza karę administracyjną za zniszczenie terenów zieleni albo drzew i krzewów powodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności oraz za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia, a także za zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów.

6.1.5 Kompetencje wynikające z ustawy o lasach

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opiniuje przydzielanie sadzonek z punktu widzenia planu zagospodarowania przestrzennego,
- podaje do publicznej wiadomości o wyłożeniu do publicznego wglądu uproszczonego planu urządzania lasu,
- opiniuje wnioski właściciela lasu nie stanowiącego własności Skarbu Państwa o nieodpłatne przekazanie przez nadleśniczego sadzonek drzew i krzewów leśnych na ponowne wprowadzenie roślinności leśnej.

6.1.6 Kompetencje wynikające z ustawy o przeznaczeniu gruntów do zalesienia

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- ustala roczny limit zalesienia (ogólną powierzchnię gruntów rolnych, które mają być przeznaczone do zalesienia).

6.1.7 Kompetencje wynikające z prawa łowieckiego

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opiniuje roczne plany łowieckie ustalane przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich,
- współdziała z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich oraz z nadleśniczymi w sprawach związanych z zagospodarowaniem obwodów łowieckich w szczególności w zakresie ochrony i hodowli zwierzyny,
- wydaje opinie o wydzierżawianiu obwodu łowieckiego.

6.1.8 Kompetencje wynikające z prawa geologicznego i górniczego

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opiniuje koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin,
- uzgadnia koncesje, a także wszystkie jej zmiany na wydobywanie kopalin ze złóż na bezzbiornikowe magazynowanie lub składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych,
- opiniuje zgodę na likwidację funduszu likwidacji zakładu górniczego,
- uzgadnia zakres i sposób wykonania obowiązków dotyczących ochrony środowiska oraz obowiązków związanych z likwidacją zakładu górniczego określonych w decyzjach stwierdzających cofnięcie lub wygaśnięcie koncesji,
- opiniuje plan ruchu zakładu górniczego,
- opiniuje zmianę planu ruchu zakładu górniczego z wyjątkiem przypadków, gdy zmiana planu ruchu nie dotyczy robót eksploatacyjnych i nie dotyczy ujemnego wpływu na środowisko, w tym na obiekty budowlane,
- uzgadnia decyzję nakazującą przedsiębiorcy wykonanie obowiązku likwidacji zakładu górniczego lub jego części, jako określającą termin wykonania obowiązku likwidacji zakładu górniczego,
- wykonuje uprawnienia organów podatkowych w odniesieniu do opłat za działalność regulowaną Prawem geologicznym o górnictwie w zakresie, w jakim gmina jest wierzycielem należności z tytułu tych opłat.

6.1.9 Kompetencje wynikające z ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- wydaje właściwemu organowi IOŚ polecenia podjęcia działań zmierzających do usunięcia bezpośredniego zagrożenia środowiska.

6.1.10 Kompetencje wynikające z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- sporządza i przekazuje marszałkowi województwa i wojewódzkiemu funduszowi roczne sprawozdania zawierające informacje o rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych zebranych przez gminę lub podmiot działający w jej imieniu, rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych

przekazanych przez gminę lub podmiot działający w jej imieniu do odzysku i recyklingu, wydatkach poniesionych na te działania,

- przechowuje przez 5 lat dokumenty potwierdzające przekazanie odpadów opakowaniowych do odzysku i recyklingu.

6.1.11 Kompetencje wynikające z ustawy o odpadach

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opracowuje projekt gminnego planu gospodarki odpadami,
- opiniuje projekt wojewódzkiego, powiatowego i gminnego planu gospodarki odpadami,
- opracowuje projekt wspólnego planu gospodarki odpadami dla gmin będących członkami związków międzygminnych,
- opiniuje projekt wspólnego planu gospodarki odpadami dla powiatów będących członkami związków powiatów,
- składa Radzie Gminy i Zarządowi Powiatu, co 2 lata sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami,
- aktualizuje gminny plan gospodarki odpadami nie rzadziej, niż co 4 lata,
- opiniuje program gospodarki odpadami niebezpiecznymi przedkładany przez wojewodę lub starostę,
- opiniuje zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- opiniuje program gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
- nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania ze wskazaniem sposobu wykonania tej decyzji,
- może uzależnić wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów dla składowiska odpadów od przedstawienia przez inwestora ekspertyzy, co do możliwości odzysku lub unieszkodliwiania odpadów w sposób inny niż składowanie,
- jako organ właściwy do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla składowiska odpadów odmówi wydania takiej decyzji jeżeli istnieje uzasadniona technicznie, ekologicznie lub ekonomicznie możliwość odzysku lub unieszkodliwiania odpadów bez budowy składowiska odpadów.

6.2 Prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji Programu Ochrony Środowiska

6.2.1 Ustawy

- Dz. U. 2004 nr 11 poz. 97 Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych,
- Dz. U. 2004 nr 121 poz. 1266 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Dz. U. 2003 nr 178 poz. 1749 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 października 2003 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o scalaniu i wymianie gruntów,
- Dz. U. 2004 nr 93 poz. 898 Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym,
- Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- Dz. U. 2005 nr 267 poz. 2255 Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne,

- Dz. U. 2006 nr 123 poz. 858 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Dz. U. 2001 nr 72 poz. 747 Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 stycznia 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo ochrony środowiska,
- Dz. U. 2007 nr 39 poz. 251 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach,
- Dz. U. 2006 nr 144 poz. 1042 Ustawa z dnia 23 czerwca 2006 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- Dz. U. 2004 nr 236 poz. 2369 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu,
- Dz. U. 2003 nr 46 poz. 392 Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska,
- Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,

6.2.2 Rozporządzenia

- Dz.U. 2007 nr 240 poz. 1753 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie,
- Dz.U. 2005 nr 243 poz. 2063 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie,
- Dz.U. 2007 nr 109 poz. 752 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych,
- Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1206 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów,
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska,
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2839 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia,
- Dz.U. 2007 nr 133 poz. 930 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- Dz.U. 2007 nr 101 poz. 687 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- Dz.U. 2002 nr 8 poz. 70 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody,
- Dz.U. 2007 nr 105 poz. 718 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska,
- Dz.U. 2004 nr 1 poz. 2 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów,

- Dz.U. 2002 nr 87 poz. 798 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu,
- Dz.U. 2006 nr 136 poz. 964 Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych,
- Dz.U. 2002 nr 122 poz. 1055 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska, jako całości,
- Dz.U. 2002 nr 134 poz. 1140 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych,
- Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów, jakości gleby oraz standardów, jakości ziemi,
- Dz.U. 2002 nr 155 poz. 1298 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych,
- Dz.U. 2007 nr 158 poz. 1105 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko,
- Dz.U. 2007 nr 120 poz. 828 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku,
- Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny,
- Dz.U. 2002 nr 204 poz. 1728 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego,
- Dz.U. 2003 nr 1 poz. 12 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu,
- Dz.U. 2002 nr 220 poz. 1858 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów,
- Dz.U. 2002 nr 241 poz. 2093 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych,
- Dz.U. 2003 nr 18 poz. 164 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji,
- Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1392 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem,
- Dz. U.2008 nr 47 poz. 281 Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu,
- Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1867 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych,
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska,
- Dz.U. 2003 nr 61 poz. 549 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów,

- Dz.U. 2003 nr 104 poz. 971 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła,
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2842 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji.

7 Dostęp do informacji, edukacja ekologiczna, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 roku Nr 199, poz. 1227) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
 - powietrze,
 - woda,
 - powierzchnia ziemi,
 - kopaliny,
 - klimat,
- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
 - bagna,
 - obszary nadmorskie i morskie,
 - rośliny,
 - zwierzęta i grzyby
 - oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
 - środki administracyjne,
 - polityki,
 - przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
 - plany, programy
 - porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
 - a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska, , oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
 - stany elementów środowiska,
 - przez elementy środowiska,
 - emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez organ gminy znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska, a także już zatwierdzony dokument. W ramach współuczestnictwa społeczeństwa i niektórych grup społecznych w tworzeniu niniejszego

opracowania będzie ono poddawane konsultacjom społecznym. Władze Gminy Czernichów udostępnią projekt POŚ do publicznej wiadomości poprzez umożliwienie wglądu do dokumentów na stronie internetowej, oraz w Referacie Gospodarki Komunalnej Urzędu Gminy, możliwe będą również wszelkiego rodzaju konsultacje i udział społeczeństwa. Działania te zostaną poprzedzone informacjami i ogłoszeniami zamieszczonymi na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy, na stronie internetowej. Narzędzia takie usprawniają współpracę i budowanie partnerstwa. Ważną rolę również odgrywa budowanie powiązań między samorządami, a społeczeństwem, gdzie podstawą są komunikacje społeczne, systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów budowania świadomości. Zainteresowane osoby będą miały możliwość wpływu na ostateczny kształt opracowań, zostanie stworzone narzędzie dające możliwość zrozumienia niejasnych kwestii zamieszczonych w dokumentacji. Wynikiem tak szerokich działań z użyciem wielu narzędzi komunikacji interpersonalnej będzie stworzenie dokumentacji w formie satysfakcjonującej zarówno dla władz gminy jak i społeczeństwa.

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2016 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

W 2008 roku Gmina Czernichów skorzystała ze wsparcia finansowego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych na realizację Lokalnego Programu ochrony środowiska przyrodniczego Gminy Czernichów oraz brzegów Jeziora Międzybrodzkiego. W ramach Programu wydrukowano gazetkę informacyjną w której znalazły się artykuły poświęcone:

- sposobom segregacji odpadów na terenie Gminy Czernichów,
- informujące o trwającym monitoringu dzikich wysypisk odpadów,
- informujące o akcji sprzątnięcia Gminy,
- informacje dotyczące Warsztatów pt. „Ekorozwój – czyli myśl globalnie, działaj lokalnie”,
- informacji o konkursie na najpiękniejszy widok na terenie Gminy Czernichów,
- informacje o konkursie plastycznym dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych pt. „Nie śmiećcie, nie trujcie, a segregujcie”,
- informacje o zanieczyszczeniu niską emisją na obszarze Gminy,
- artykuł motywujący mieszkańców do oddawania i selektywnego gromadzenia odpadów, i nie spalania ich w domowych paleniskach.

W czasie realizacji „Lokalnego Programu...” zostały przygotowane plakaty oraz informacje dla poszczególnych miejscowości, które zostały rozklejone na wszystkich tablicach ogłoszeń. Informacja o „Programie...” została odczytana przez księży w każdej parafii, a także zamieszczony została artykuł w redagowanej przez Straż Pożarną gazetce. W ramach projektu materiały edukacyjne przekazano do wszystkich szkół (63 ćwiczeń „Jak postępować z odpadami” konspekty „Edukacja ekologiczna”, „Co robić z odpadami”, oraz Puzzle o recyklingu. W czasie trwania akcji zebrano:

- W Czernichowie – 155 worków odpadów,
- W Międzybrodzu Bialskim – 90 worków odpadów,
- W Międzybrodzu Żywieckim 362 worki odpadów

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne Gminy winny być skierowane również do mieszkańców Gminy poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja gminy poprzez udział w różnych konkursach, projektach.

Celem takiej działalności, która jest prowadzona w Szkołach i Przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej dzieci i młodzieży i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży z małych i oddalonych od centrów kulturowych miejscowości, ale również promowanie Gminy Czernichów na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukacja ekologiczna mieszkańców gminy oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Gmina Czernichów na bieżąco współpracuje z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, w miarę środków finansowych władze Gminy powinny organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej jest rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej dziedzinie gospodarki środowiskowej.

8 Finansowa ocena możliwości wdrożenia zadań

8.1 Potencjalne źródła preferencyjnego finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska

Przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach Programu mają w większości charakter zadań złożonych i kosztownych. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe gminy Czernichów, istnieje konieczność wsparcia konkretnych projektów w postaci preferencyjnego dofinansowania. Z uwagi na fakt, iż zadania związane z ochroną środowiska traktowane są jako szczególnie istotne dla zrównoważonego rozwoju kraju, występuje możliwość pozyskania środków finansowych na częściowe pokrycie wydatków związanych tymi działaniami.

Środki na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska pochodzić mogą z następujących źródeł:

- Budżet Państwa,
- własne środki samorządu terytorialnego,
- krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 – jeden z 16 regionalnych programów operacyjnych w okresie programowania UE 2007-2013
- Program Rozwój Obszarów Wiejskich,
- Program Life+,
- Kredyty udzielane na preferencyjnych warunkach,
- Komercyjne kredyty bankowe

8.1.1 Środki własne Gminy Czernichów

Na realizację części zadań własnych Gmina Czernichów – jako jednostka samorządu terytorialnego będzie musiała przeznaczyć własne środki budżetowe. Jest to niezbędne również z tego względu, że do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie.

Fundusze własne pochodzą z bieżących środków, takich jak np. podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

8.1.2 Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze Ochrony Środowiska mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Przedsięwzięcia finansowane przez Fundusze (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie) muszą spełniać następujące kryteria:

- zgodności z polityką ekologiczną państwa,
- efektywności ekologicznej,
- efektywności ekonomicznej,
- uwarunkowań technicznych i jakościowych,
- zasięgu oddziaływania,
- wymogów formalnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NFOŚiGW, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych, bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOŚiGW udziela:

- preferencyjnej pożyczki, w tym pożyczki pomostowej
- dotacji
- umorzenia części udzielonej pożyczki
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych
- kredytu w bankowych liniach kredytowych

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,

- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu.
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- h) usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogilników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- usuwanie i unieszkodliwianie azbestu z obiektów służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

Dla zadań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu azbestu z obiektów służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej możliwe jest przyznanie dotacji do 60% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dla zadań polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

8.1.3 Ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2007-2013 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację POIiŚ w latach 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23%).

Program obejmie wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z Programu otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

Środowiskowe priorytety w POIiŚ to:

- Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).
- Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).
- Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).

- Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (ograniczenie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).
- Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).
- Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko; wsparcie będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka ma na celu wspieranie projektów o dużym znaczeniu dla gospodarki, jak również wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Wspierane będą działania z zakresu innowacji: produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej. Wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka). Program ujmuje również kontekst ochrony środowiska.

Celem głównym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest: umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

Program składa się z 11 Priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym.

Komponent krajowy - działania horyzontalne:

- zatrudnienie i integracja społeczna,
- rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw,
- wysoka jakość systemu oświaty,
- szkolnictwo wyższe i nauka,
- dobre rządzenie,
- profilaktyka, promocja i poprawa stanu zdrowia ludności w wieku produkcyjnym.

Komponent regionalny:

- rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej,
- regionalne kadry gospodarki,
- rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach,
- partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

W latach 2007-2013 współpraca w wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym będzie realizowana w ramach odrębnego celu polityki spójności Unii Europejskiej – Europejska Współpraca Terytorialna (EWT). Przewiduje się realizację następujących programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej z udziałem Polski:

współpraca transgraniczna:

- trzy dwustronne programy na granicy polsko-niemieckiej (z udziałem Meklemburgii, Brandenburgii i Saksonii),
- Polska – Republika Czeska,
- Polska – Słowacja,
- Polska – Litwa,
- Polska – Szwecja – Dania (Południowy Bałtyk).

współpraca transnarodowa:

- Obszar Europy Środkowo-Wschodniej,
- Region Morza Bałtyckiego,
- program współpracy międzyregionalnej obejmujący całe terytorium UE.

Na granicach zewnętrznych UE współpraca transgraniczna z krajami partnerskimi będzie wspierana ze środków Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa. W ramach tego instrumentu z udziałem Polski realizowane będą programy współpracy transgranicznej z Ukrainą, Białorusią i Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

8.1.4 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Celem głównym „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013” jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. Rozwój należy tu rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej: wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej,
- społecznej: poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej,
- środowiskowej: zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności,
- infra-technicznej: podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej.

Zadania objęte PROGRAMEM wpisują się w Priorytet V: Środowisko. Celem szczegółowym tego priorytetu jest: *ochrona oraz poprawa jakości środowiska*. Realizacja celu głównego będzie się odbywać poprzez następujące cele szczegółowe:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku,
- poprawa jakości powietrza,
- doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Investycje w zakresie środowiska wspierane będą w ramach następujących działań:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Gospodarka odpadami,
- Czyste powietrze i odnawialne źródła energii,
- Zarządzanie środowiskiem,
- Dziedzictwo przyrodnicze.

Maksymalnym poziomem wsparcia – w postaci dotacji – wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

8.1.5 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Siedmioletni Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspartych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. W ramach PROW zagadnienia środowiskowe realizowane będą w ramach następujących priorytetów:

Oś priorytetowa 1 – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego – działanie: poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa (scalanie gruntów, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

Oś priorytetowa 2 - Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich – działania:

- wsparcie gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe),
- zalesienie gruntów rolnych oraz zalesienie gruntów innych niż rolne,
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych.

OŚ priorytetowa 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej – działania:

- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
- gospodarka wodno-ściekowa w szczególności zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
- tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
- wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody,
- energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy.

8.1.6 Program LIFE+

LIFE+ jest kontynuacją Instrumentu Finansowego LIFE, utworzonego przez Komisję Europejską w 1992 roku. W trakcie trzech kolejnych edycji dofinansowano realizację łącznie ponad 2500 projektów we wszystkich krajach członkowskich. W latach 2004-2006 z tej formy dofinansowania skorzystała również Polska, na obszarze, której realizowano cztery projekty z zakresu ochrony środowiska i różnorodności biologicznej.

W odróżnieniu od poprzednich edycji, program LIFE+ składa się z trzech komponentów określonych przez tematykę projektów a nie ich realizatora. Nabór przedłożonych projektów następować będzie na poziomie krajowym, jednak ostateczna ocena i związana z nią decyzja o przyznaniu dofinansowania zależeć będzie od Komisji Europejskiej.

Nowy program LIFE+ będzie jedynym programem wspólnotowym poświęconym wyłącznie zagadnieniom związanym z ochroną środowiska. LIFE+ powinien bezpośrednio wspierać realizację priorytetów 6. Programu Działań na Rzecz Środowiska (2002-2012), do których należą:

- ochrona przyrody i bioróżnorodności,
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- zminimalizowanie negatywnych skutków wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi,
- zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i racjonalna gospodarka odpadami.

Działania dotowane muszą mieć związek z propagowaniem polityki UE w zakresie ochrony przyrody i środowiska. Komisja Europejska raz w roku będzie ogłaszać „call for proposals” - czyli nabór projektów.

Do otrzymania dofinansowania kwalifikują się następujące działania:

- działania operacyjne organizacji pozarządowych zaangażowanych w ochronę i poprawę jakości środowiska na poziomie europejskim oraz w tworzenie i wdrażanie ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska unii europejskiej,
- tworzenie i utrzymywanie sieci, baz danych i systemów komputerowych związanych bezpośrednio z wdrażaniem ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska UE, w szczególności gdy działania te poprawiają publiczny dostęp do informacji o środowisku,
- analizy, badania, modelowanie i tworzenie scenariuszy,
- monitorowanie stanu siedlisk i gatunków, w tym monitorowanie lasów,
- pomoc w budowaniu potencjału instytucjonalnego,
- szkolenia, warsztaty i spotkania, w tym szkolenia podmiotów uczestniczących w inicjatywach dotyczących zapobiegania pożarom lasów,
- platformy nawiązywania kontaktów zawodowych i wymiany najlepszych praktyk,
- działania informacyjne i komunikacyjne, w tym kampanie na rzecz zwiększania świadomości społecznej, a w szczególności kampanie zwiększające świadomość społeczną na temat pożarów lasów,
- demonstracja innowacyjnych podejść, technologii, metod i instrumentów dotyczących kierunków polityki
- specjalnie w odniesieniu do komponentu I „**LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna**”:
 - a. zarządzanie gatunkami i obszarami oraz planowanie ochrony obszarów, w tym zwiększenie ekologicznej spójności sieci Natura 2000;

- b. monitorowanie stanu ochrony, w szczególności ustalenie procedur i struktur monitorowania stanu ochrony;
- c. rozwój i realizacja planów działania na rzecz ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych;
- d. zwiększenie zasięgu sieci Natura 2000 na obszarach morskich;
- e. nabywanie gruntów pod następującymi warunkami:
 - o nabycie to przyczyniłoby się do utrzymania lub przywrócenia integralności obszarów objętych siecią Natura 2000,
 - o nabycie gruntu jest jedynym lub najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia pożądanego skutku w zakresie ochrony przyrody,
 - o nabywany grunt jest długookresowo przeznaczony na wykorzystanie w sposób zgodny z celami szczegółowymi komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”, oraz
 - o dane państwo członkowskie zapewnia długookresowe wyłączne przeznaczenie takich gruntów na cele związane z ochroną przyrody.

8.1.7 Kredyty udzielane na preferencyjnych warunkach

Preferencyjne kredyty na inwestycje proekologiczne, bez możliwości umorzeń udzielane są przez Bank Ochrony Środowiska S.A.(BOŚ). Kredytobiorca musi posiadać przynajmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania. BOŚ przy udzielaniu pożyczek kieruje się podobnymi kryteriami jak fundusze ochrony środowiska. Są to efektywność ekologiczna zadania i jego zgodność z priorytetami dla polityki ekologicznej województwa.

8.1.8 Kredyty komercyjne

Komercyjne kredyty bankowe ze względu na duże koszty finansowe związane z oprocentowaniem, nie powinny być brane pod uwagę jako podstawowe źródła finansowania inwestycji, lecz jako uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych. Samorządy są obecnie postrzegane przez banki jako interesujący i wiarygodni klienci, stąd dostęp do kredytów jest coraz łatwiejszy. Warunki komercyjnych kredytów inwestycyjnych udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego są zazwyczaj każdorazowo negocjowane indywidualnie.

8.2 Nakłady na realizację zadań Programu i proponowane źródła ich finansowania

8.2.1 Nakłady na realizację zadań Programu

Oszacowane w ramach poszczególnych kierunków ochrony środowiska koszty realizacji zadań (zarówno inwestycyjnych, jak i tzw. „miękkich”) wskazują od razu te obszary działań, których realizacja – w kontekście możliwości finansowych – będzie najtrudniejsza. Należą do nich:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Ochrona powietrza.

Zbiornicze zestawienie nakładów, w podziale na wydatki dotyczące zadań własnych i koordynowanych, przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22 Nakłady finansowe na realizację zadań określonych w Programie

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	2 000	3,27%	3 100	25,28%	5 100	6,95%
2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów		0,00%	5 935	48,39%	5 935	8,08%
3.	Ochrona powierzchni ziemi	116	0,19%	310	2,53%	426	0,58%
4.	Ochrona zasobów kopalin		0,00%		0,00%	0	0,00%
5.	Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy	45	0,07%		0,00%	45	0,06%
6.	Gospodarka wodno-ściekowa	47 976	78,46%	2 220	18,10%	50 196	68,38%
7.	Ochrona powietrza	10 435	17,07%		0,00%	10 435	14,21%
8.	Gospodarowanie odpadami	566	0,93%		0,00%	566	0,77%
9.	Ochrona przed hałasem	2	0,00%	250	2,04%	252	0,34%
10.	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	2	0,00%	450	3,67%	452	0,62%
11.	Substancje chemiczne w środowisku	5	0,01%		0,00%	5	0,01%
12.	OGÓŁEM	61 147	100,00%	12 265	100,00%	73 412	100,00%

Źródło: opracowanie własne

W kontekście zadań własnych (a zatem najistotniejszych z punktu widzenia wydatkowania środków budżetowych) ok. 785% środków przeznaczonych będzie na działania związane z poprawą stanu systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Istotnych wydatków wymagać będzie ochrona powietrza (w szczególności działania termomodernizacyjne obiektów). Kluczowe, zatem będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy strukturalnych UE (RPO WSL) i WFOŚiGW w Katowicach.

Zgodnie z założeniami (określonymi w harmonogramach dla poszczególnych kierunków ochrony środowiska), wydatki na realizację zadań Programu rozłożone zostaną w czasie (do roku 2019). Na tej podstawie wskazano szacunkowy plan finansowy w odniesieniu do zadań własnych (szerzej rozwinięty w kartach zadań – por. dalszy ciąg rozdziału). Odpowiednie dane w tym względzie przedstawia tabela 19 natomiast strukturę nakładów (w ujęciu rocznym) przedstawia tabela 20.

Tabela 23 Plan wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w zakresie zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Ochrona przyrody i krajobrazu	4	310	313	307	267	267	266	266	0	0	2 000
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ochrona powierzchni ziemi	9	17	16	15	16	15	14	14	0	0	116
Ochrona zasobów kopalin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy	0	15	15	15	0	0	0	0	0	0	45
Gospodarka wodno-ściekowa	700	12 716	12 716	12 711	2 711	2 911	2 911	200	200	200	47 976
Ochrona powietrza	2 550	2 569	849	849	603	603	603	603	603	603	10 435
Gospodarowanie odpadami	80	111	78	60	60	60	59	58	0	0	566
Ochrona przed hałasem	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Substancje chemiczne w środowisku	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5
OGÓŁEM	3 343	15 742	13 992	13 957	3 657	3 856	3 853	1 141	803	803	61 147

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24 Struktura wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w zakresie zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Ochrona przyrody i krajobrazu	0,12	1,97	2,24	2,20	7,30	6,92	6,90	23,31			3,27
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów											
Ochrona powierzchni ziemi	0,27	0,11	0,11	0,11	0,44	0,39	0,36	1,23			0,19
Ochrona zasobów kopalin											
Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy		0,10	0,11	0,11							0,07
Gospodarka wodno-ściekowa	20,94	80,78	90,88	91,07	74,13	75,49	75,55	17,53	24,91	24,91	78,46
Ochrona powietrza	76,28	16,32	6,07	6,08	16,49	15,64	15,65	52,85	75,09	75,09	17,07
Gospodarowanie odpadami	2,39	0,71	0,56	0,43	1,64	1,56	1,53	5,08			0,93
Ochrona przed hałasem		0,01									0,00
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym		0,01									0,00
Substancje chemiczne w środowisku			0,04								0,01
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne

8.2.2 Proponowany montaż finansowy dla zadań własnych Programu

Z uwagi na duże trudności z opracowaniem montażu finansowego dla wszystkich zdefiniowanych w ramach Programu zadań (wynikające z różnorodności podmiotów zaangażowanych we wdrażanie zadań koordynowanych), obecnie przedstawiony zostanie wstępny montaż finansowy jedynie dla zadań własnych – mający bezpośrednie przełożenie na wydatkowanie środków budżetu samorządu terytorialnego.

Charakter zadań własnych programu wskazuje, iż optymalnymi źródłami finansowania przedsięwzięć są:

- środki funduszy Unii Europejskiej
- środki WFOŚiGW w Katowicach (i/lub NFOŚiGW w Warszawie)
- środki własne (budżetu gminy Czernichów),
- środki mieszkańców gminy – dotyczy wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji.

Podstawą do sporządzenia montażu finansowego dla zadań własnych Programu jest przedstawiony w poprzednim punkcie wstępny plan finansowy wydatków – wynikający z określenia:

- ram czasowych realizacji,
- rozkładu środków finansowych w kolejnych latach realizacji,
- rozkładu planowanych źródeł finansowania.

Przyjęto, iż poziom dofinansowania ze środków UE wyniesie 85% wydatków (założono iż całość nakładów stanowią koszty kwalifikowane; wyjątek stanowi zadanie dotyczące budowy kanalizacji sanitarnej, gdzie znany jest poziom dofinansowania – ok. 70,3%). Pozostała część wydatków współfinansowanych w ramach EFRR pokryta zostanie ze środków budżetu gminy

W odniesieniu do pozostałej grupy zadań, przyjęto możliwość uzyskania dofinansowania WFOŚiGW w Katowicach na poziomie 80%. Stosunkowo niewielkie (kwotowo) zadania w całości finansowane będą ze środków będących w dyspozycji gminy Czernichów. Oprócz tego zakłada się udział finansowy mieszkańców w zadaniach związanych z ochroną powietrza – jest to związane z realizacją programu ograniczenia niskiej emisji.

Należy zaznaczyć, iż przedstawiony w dalszej części montaż finansowy ma jedynie charakter poglądowy. Precyzyjne określenie wartości dofinansowania jest na etapie opracowania Programu bardzo trudne. Konieczne jest przede wszystkim opracowanie studium wykonalności i analiz finansowo-ekonomicznych, które wykażą maksymalny poziom wsparcia – biorąc pod uwagę czynniki formalno-prawne, jak również charakter konkretnych zadań.

Ponadto określony montaż finansowy nie wyklucza możliwości zastosowania innych źródeł współfinansowania, dostępnych w danym czasie.

Zasadniczą rolą przedstawionego montażu finansowego jest ocena zdolności budżetowych do absorpcji zewnętrznych środków finansowych – w szczególności dłużnych.

Rozkład poszczególnych źródeł finansowania przedsięwzięć oraz ich strukturę przedstawiają odpowiednio: tabela 25 i 26.

Tabela 25 Proponowane źródła finansowania zadań własnych określonych w Programie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Środki własne	655	2 842	2 539	2 504	952	1 151	1 150	343	295	295	12 726
Fundusze UE	2 361	12 274	10 829	10 829	2 329	2 329	2 329	425	425	425	44 555
Krajowe fundusze ochrony środowiska	202	503	501	501	376	376	374	373	83	83	3 372
Krajowy wkład prywatny	125	123	123	123							494
Inne											0
OGÓŁEM	3 343	15 742	13 992	13 957	3 657	3 856	3 853	1 141	803	803	61 147

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26 Struktura źródeł finansowania zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Środki własne	19,59	18,05	18,15	17,94	26,03	29,85	29,85	30,06	36,74	36,74	20,81
Fundusze UE	70,63	77,97	77,39	77,59	63,69	60,40	60,45	37,25	52,93	52,93	72,87
Krajowe fundusze ochrony środowiska	6,04	3,20	3,58	3,59	10,28	9,75	9,71	32,69	10,34	10,34	5,51
Krajowy wkład prywatny	3,74	0,78	0,88	0,88							0,81
Inne											
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne

8.3 Ocena możliwości budżetowej wdrożenia zadań własnych Programu

Pomimo szerokiej dostępności zewnętrznych źródeł wsparcia, skuteczne wdrożenie przedsięwzięć określonych w Programie wymagać będzie istotnego zaangażowania budżetu gminy.

Ważnym z punktu widzenia polityki pozyskiwania środków finansowych na inwestycje jednostek samorządu terytorialnego jest określenie zdolności do zaciągania zobowiązań. Możliwości Gminy w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 249, poz. 2104, ze zmianami).

Art. 169.

1. Łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym:

- 1) spłat rat kredytów i pożyczek (...) wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek (...)
- 2) wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (...) wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych (...)
- 3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji - nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 170.

1. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.

Planowana wysokość nakładów inwestycyjnych gminy Czernichów w latach 2009-2018 wynosi ok. 61 mln. zł. Wartość ta wydaje się olbrzymim obciążeniem dla budżetu, którego roczne dochody oscylują wokół kwoty 20 mln zł. Niemniej jednak warto wskazać kilka aspektów, które przemawiają za realnością wdrożenia Programu:

- znaczna część wydatków może być zrefundowana w formie dotacji ze środków UE,
- w chwili obecnej wskaźniki zadłużenia pozostają na bezpiecznym poziomie, aczkolwiek zauważalne są symptomy znacznego zadłużenia – w związku z planowanym procesem inwestycyjnym,
- zadania rozłożone są w stosunkowo długim okresie czasu.

Dla określenia zdolności budżetu gminy Czernichów do wdrożenia zadań wynikających z programu, przyjęto następujące założenia:

- podstawą obliczeń są dane UG Czernichów dotyczące przepływów finansowych budżetu w latach 2007-2009; dane stanowią punkt odniesienia (stan bazowy) do dalszych kalkulacji,
- przyjęto tempo wzrostu dochodów własnych na poziomie ok. 3,5% w skali roku a wydatków bieżących (oraz dochodów z tyt. dotacji i subwencji) – 3% w skali roku
- na dane wyjściowe (bazowe) nałożono przewidywane wpływy i wydatki z tytułu zobowiązań wobec WFOŚiGW w Katowicach (w uproszczeniu przyjęto wariant „gorszy” – całość dofinansowania Funduszu stanowi pożyczka preferencyjna – bez dotacji); dochody powiększono o zaplanowany wkład UE; skorygowane przepływy finansowe (uwzględniające realizację zadań) określają „stan docelowy”,
- wysokość oprocentowania zobowiązań wobec funduszy ochrony środowiska określono na poziomie ok. 3,15% w skali roku.

Wyniki obliczeń przedstawiają tabele zamieszczone poniżej. Jak wynika z dokonanych kalkulacji, realizacja Programu nie doprowadzi do sytuacji zagrożenia zdolności finansowej (odpowiednie wskaźniki ustawowe pozostaną na bezpiecznym poziomie).

Ważnym elementem wsparcia procesu wdrażania zadań przewidzianych w programie będzie Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tabela 27 Ocena zdolności finansowej gminy Czernichów – przepływy pieniężne dla stanu bazowego

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1.	Dochody ogółem	27 080 428	19 920 728	23 744 186	24 537 531	25 357 512	26 205 027	27 081 006	27 986 407	28 922 224	29 889 483	30 889 247	31 922 611
1.1	Dochody własne	19 936 970	12 944 857	16 203 828	16 770 962	17 357 946	17 965 474	18 594 266	19 245 065	19 918 642	20 615 794	21 337 347	22 084 154
1.2	Dotacje i subwencje	7 143 458	6 975 871	7 540 358	7 766 569	7 999 566	8 239 553	8 486 740	8 741 342	9 003 582	9 273 689	9 551 900	9 838 457
2.	Wydatki ogółem	29 302 937	17 248 645	23 926 505	26 537 531	26 857 512	27 205 027	27 581 006	27 986 407	28 822 224	29 689 483	30 639 247	31 622 611
2.1	Wydatki bieżące	14 575 801	15 307 719	16 736 284	17 238 373	17 755 524	18 288 190	18 836 836	19 401 941	19 983 999	20 583 519	21 201 025	21 837 056
2.2	Wydatki majątkowe, w tym:	14 727 136	1 940 926	7 190 221	9 299 158	9 101 988	8 916 837	8 744 170	8 584 466	8 838 225	9 105 964	9 438 222	9 785 555
2.2.1	wydatki inne	14 727 136	1 940 926	7 190 221	9 299 158	9 101 988	8 916 837	8 744 170	8 584 466	8 838 225	9 105 964	9 438 222	9 785 555
2.2.2	wydatki na zadania własne w ramach POS minus zaplanowane w WPI												
3.	Wynik finansowy	-2 222 509	2 672 083	-182 319	-2 000 000	-1 500 000	-1 000 000	-500 000	0	100 000	200 000	250 000	300 000
4.	Łączna kwota długu na koniec roku	5 504 022	3 199 565	3 323 664	2 971 862	2 620 060	2 268 258	1 916 456	1 564 654	1 212 852	861 050	509 248	157 446
4.1	Stan zaciągniętych pożyczek i zobowiązań	3 786 469	3 199 565	3 323 664	2 971 862	2 620 060	2 268 258	1 916 456	1 564 654	1 212 852	861 050	509 248	157 446
4.2	Stan pozostałych zobowiązań	1 717 553											
5.	Zobowiązania do pokrycia w danym roku	9 179 824	2 452 279	454 432	500 395	482 805	465 215	447 625	430 035	412 445	394 855	377 264	359 674
5.1	Spłata rat kredytów i pożyczek	8 973 972	2 305 457	351 802	351 802	351 802	351 802	351 802	351 802	351 802	351 802	351 802	351 802
5.2	Spłata odsetek od kredytów i pożyczek	205 852	146 822	102 630	148 593	131 003	113 413	95 823	78 233	60 643	43 053	25 462	7 872
5.3	Pozostałe zobowiązania												
6.	Wskaźnik (art. 169 ustawy o finansach publicznych)	33,90%	12,31%	1,91%	2,04%	1,90%	1,78%	1,65%	1,54%	1,43%	1,32%	1,22%	1,13%
7.	Wskaźnik (art. 170 ustawy o finansach publicznych)	20,32%	16,06%	14,00%	12,11%	10,33%	8,66%	7,08%	5,59%	4,19%	2,88%	1,65%	0,49%
8.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	73,62%	64,98%	68,24%	68,35%	68,45%	68,56%	68,66%	68,77%	68,87%	68,97%	69,08%	69,18%
9.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	50,26%	11,25%	30,05%	35,04%	33,89%	32,78%	31,70%	30,67%	30,66%	30,67%	30,80%	30,94%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych budżetowych UG Czernichów

Tabela 28 Ocena zdolności finansowej gminy Czernichów – przepływy pieniężne dla stanu docelowego

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1.	Dochody ogółem	27 080 428	19 920 728	26 105 186	36 811 531	36 186 512	37 034 027	29 410 006	30 315 407	31 251 224	30 314 483	31 314 247	32 347 611
1.1	Dochody własne	19 936 970	12 944 857	16 203 828	16 770 962	17 357 946	17 965 474	18 594 266	19 245 065	19 918 642	20 615 794	21 337 347	22 084 154
1.2	Dotacje i subwencje	7 143 458	6 975 871	9 901 358	20 040 569	18 828 566	19 068 553	10 815 740	11 070 342	11 332 582	9 698 689	9 976 900	10 263 457
2.	Wydatki ogółem	29 302 937	17 248 645	27 269 505	42 279 531	40 849 512	41 162 027	31 238 006	31 842 407	32 675 224	30 830 483	31 442 247	32 425 611
2.1	Wydatki bieżące	14 575 801	15 307 719	16 736 284	17 238 373	17 755 524	18 288 190	18 836 836	19 401 941	19 983 999	20 583 519	21 201 025	21 837 056
2.2	Wydatki majątkowe, w tym:	14 727 136	1 940 926	10 533 221	25 041 158	23 093 988	22 873 837	12 401 170	12 440 466	12 691 225	10 246 964	10 241 222	10 588 555
2.2.1	wydatki inne	14 727 136	1 940 926	7 190 221	9 299 158	9 101 988	8 916 837	8 744 170	8 584 466	8 838 225	9 105 964	9 438 222	9 785 555
2.2.2	wydatki na zadania własne w ramach POS			3 343 000	15 742 000	13 992 000	13 957 000	3 657 000	3 856 000	3 853 000	1 141 000	803 000	803 000
3.	Wynik finansowy	-2 222 509	2 672 083	-1 164 319	-5 468 000	-4 663 000	-4 128 000	-1 828 000	-1 527 000	-1 424 000	-516 000	-128 000	-78 000
4.	Łączna kwota długu na koniec roku	3 786 469	3 199 565	3 525 664	3 656 662	3 755 560	3 854 658	3 828 756	3 815 354	3 799 952	3 783 750	3 477 648	3 200 546
4.1	Stan zaciągniętych pożyczek i zobowiązań	3 786 469	3 199 565	3 525 664	3 656 662	3 755 560	3 854 658	3 828 756	3 815 354	3 799 952	3 783 750	3 477 648	3 200 546
4.2	Stan pozostałych zobowiązań												
5.	Zobowiązania do pokrycia w danym roku	9 179 824	2 452 279	460 795	542 803	591 294	639 585	683 939	715 793	747 584	779 144	801 468	794 792
5.1	Spłata rat kredytów i pożyczek	8 973 972	2 305 457	351 802	372 002	422 302	472 402	522 502	560 102	597 702	635 102	672 402	680 702
5.2	Spłata odsetek od kredytów i pożyczek	205 852	146 822	108 993	170 801	168 992	167 183	161 437	155 691	149 882	144 042	129 066	114 090
5.3	Pozostałe zobowiązania												
6.	Wskaźnik (art. 169 ustawy o finansach publicznych)	33,90%	12,31%	1,77%	1,47%	1,63%	1,73%	2,33%	2,36%	2,39%	2,57%	2,56%	2,46%
7.	Wskaźnik (art. 170 ustawy o finansach publicznych)	13,98%	16,06%	13,51%	9,93%	10,38%	10,41%	13,02%	12,59%	12,16%	12,48%	11,11%	9,89%
8.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	73,62%	64,98%	62,07%	45,56%	47,97%	48,51%	63,22%	63,48%	63,74%	68,01%	68,14%	68,27%
9.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	50,26%	11,25%	38,63%	59,23%	56,53%	55,57%	39,70%	39,07%	38,84%	33,24%	32,57%	32,65%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych budżetowych UG Czernichów

9 Monitoring i kontrola realizacji przedsięwzięć zapisanych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Czernichów

9.1 Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 2001 roku to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Elementem polityki ekologicznej gminy jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku.

Ponadto, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

9.1.1. Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

9.1.2 Ochrona powierzchni ziemi

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów
- ilość gruntów zrekultywowanych
- ilość gruntów przeznaczonych na uprawy energetyczne
- zawartość metali ciężkich w glebie
- zasobność gleby oraz odczyn

9.1.3 Ochrona powietrza

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłowni węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych Gminy, w szczególności

- w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu
- przedsięwzięć modernizacyjnych).

9.1.4 Ochrona wód

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

9.1.5 Gospodarowanie odpadami

Szczegółowe aspekty dotyczące monitoringu w zakresie gospodarowania odpadami zawarte zostały w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Czernichów.

10 System zarządzania środowiskowego w Gminie Czernichów

10.1 System EMAS

W roku 1993 kraje Unii Europejskiej przyjęły do stosowania Rozporządzenie Rady Wspólnoty dotyczące udziału przedsiębiorstw z sektora przemysłowego w unijnym programie ekzarządzania i auditów, zwanym EMAS. Skrót ten pochodzi od pierwszych liter oryginalnej nazwy Eco-Management and Audit Scheme¹⁹ (*System Ekozarządzania i Eko-auditów).

System ten umożliwia zarejestrowanie firmy znajdującej się na obszarze Unii Europejskiej i spełniającej wymagania określone w rozporządzeniu.

Ponadto sprawdza się czy w raporcie firmy zawarte są dane o stanie środowiska.

W roku 2001 zatwierdzono i wprowadzono w życie rozporządzenie, które umożliwia dobrowolne uczestnictwo w programie nie tylko przedsiębiorstw przemysłowych, ale również różnego rodzaju organizacji.

Organizacje, które mają już wprowadzony System Zarządzania Środowiskowego z dużo większą łatwością mogą przystąpić do rejestracji w EMAS, ponieważ podstawową sprawą jest uznanie zgodności funkcjonującego Systemu Zarządzania Środowiskowego wymaganiami normy ISO 14001.

10.2 REMAS²⁰

Regionalny System Zarządzania Środowiskowego w skrócie REMAS ma na celu przede wszystkim:

- poprawę stanu ochrony środowiska,
- sukcesywnego zmniejszania źródeł zanieczyszczeń i ich negatywnych skutków,
- racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi z równoczesną ochroną walorów środowiska.

Zgodnie z nową ustawą Prawo ochrony środowiska każde województwo, powiat i gmina musi, co 4 lata opracowywać program ochrony środowiska, z uwzględnieniem działań na kolejne 4 lata. Realizacja efektów zawartych w programach ochrony środowiska dokonywana jest, co 2 lata. Zapisy ustawowe

¹⁹ R.Pochyluk, P.Grudowski, J.Szymański „Zasady wdrażania systemu zarządzania środowiskowego zgodnego z wymaganiami normy ISO 14001, Gdańsk 1999 r

²⁰ Sokół W.A. „Zintegrowany system zarządzania środowiskowego powiatem i gminami ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami komunalnymi” – opis projektu WFOŚ, Katowice, grudzień 2001 r.

mogą być skutecznie realizowane tylko wówczas, jeśli programy powiatowe i gminne powstają i są realizowane jedynie w sposób zintegrowany. Dlatego też należy zapewnić funkcjonowanie (wyłącznie na zasadach dobrowolności) Regionalnego Systemu Zarządzania Środowiskowego REMAS. System ten łączy w sobie model czystej produkcji, zasadnicze elementy międzynarodowych norm ISO 14000 oraz specjalne narzędzia w postaci programów komputerowych i baz danych wspomagających wdrażanie i integrację tego modelu. Na wprowadzany system REMAS składają się szczegółowe algorytmy postępowania powiązane ze sobą za pomocą następujących procedur operacyjnych:

- 1. PR 1 - Zarządzania środowiskowego** – określa on sposób organizacji zarządzania środowiskowego w gminie/powiecie. Pomaga w opracowaniu polityki środowiskowej, ustala cele i zadania środowiskowe, generuje program zarządzania środowiskowego i stanowi zasadnicze elementy programu ochrony środowiska.
- 2. PR 2 - Oceny efektów działalności środowiskowej** – określa zasady monitorowania i okresowego wpływu działalności gminy/powiatu na środowisko, identyfikuje aspekty środowiskowe, określa priorytety. Pozwala opracowywać działania korygujące i zapobiegawcze oraz doskonali funkcjonowanie systemu.
- 3. PR 3 - Zarządzania informacjami ekologicznymi** – określa zasady gromadzenia danych, przetwarzania i udostępniania informacji w skali całego województwa pomiędzy partnerami REMAS.

W modelu REMAS instrumenty instytucjonalne spełniają rolę stymulującą samorządy i przedsiębiorstwa do podejmowania ważnych inwestycji ekologicznych dla całego regionu biorąc pod uwagę również instrumenty ekonomiczne.

Wprowadzany w województwie śląskim system REMAS w sposób zintegrowany i ukierunkowany na zrealizowanie dużych zadań spełnia kryteria dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej.

10.3 System Zarządzania Środowiskowego na obszarze Gminy Czernichów

System Zarządzania Środowiskowego umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz podejmowanie działań dla poprawy stanu środowiska.

Wprowadzenie Systemu Zarządzania Środowiskowego w Urzędzie Gminy Czernichów może polegać na:

1. Wyznaczeniu właściwej Polityki Środowiskowej Gminy,

Polityka Środowiskowa²¹ jest to deklaracja organizacji dotycząca jej intencji i zasad odnoszących się do ogólnych efektów działalności środowiskowej, określająca ramy do działania i ustalenia celów oraz zadań środowiskowych organizacji

Polityka Środowiskowa organizacji jest fundamentem Systemu Zarządzania Środowiskowego, powinna stanowić ramy do ustalania i przeglądu celów i zadań środowiskowych.

Odpowiedzialność za ustalenie Polityki Środowiskowej może spoczywać na Kierownictwie. Kierownictwo organizacji jest również odpowiedzialne za wdrożenie polityki.

Najwyższe Kierownictwo określa Politykę Środowiskową tak, aby uwzględniała:

- misję organizacji,
- wymagania zainteresowanych stron oraz komunikowanie się z nimi,
- ciągłe doskonalenie,
- zapobieganie zanieczyszczeniom,
- specyficzne warunki lokalne i regionalne,
- zgodność z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz z innymi wymaganiami prawnymi, które dotyczą organizacji,
- koordynację z istniejącą polityką (np. Polityką Jakości),
- udostępnienie polityki publicznie.

²¹ na podstawie normy PN-EN ISO 14001, 1996

2. Zidentyfikowaniu aspektów środowiskowych związanych z działalnością i usługami Gminy,

Wskaźniki oceny efektywności działalności środowiskowej mogą być, np.: efektywność wykorzystania materiałów i energii, procent powtórnie wykorzystanych odpadów (np. makulatury), liczba wypadków środowiskowych.

3. Zidentyfikowaniu wymagań środowiskowych związanych z działalnością, usługami i procesami oraz Systemem Zarządzania Środowiskowego i ochroną środowiska.

4. Wyznaczeniu celów i zadań środowiskowych w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i Politykę Środowiskową,

Cel środowiskowy²² jest to ogólny cel wynikający z Polityki środowiskowej, który organizacja ustala do osiągnięcia, cel ten jest określony ilościowo, tam gdzie jest to możliwe.

Zadanie środowiskowe²³ jest to szczegółowe wymaganie dotyczące efektów działalności środowiskowej, wyrażane ilościowo zawsze, gdy jest to możliwe, mające zastosowanie do organizacji lub jej części, wynikające z celów środowiskowych, które należy określić lub zrealizować, aby osiągnąć te cele.

Po ustaleniu celów i zadań organizacja określa dla nich mierzalne wskaźniki. Wskaźniki te mogą być podstawą do oceny efektów działalności środowiskowej.

Organizacja ustanawia i utrzymuje udokumentowane cele i zadania środowiskowe dla każdej służby oraz na odpowiednim szczeblu wewnątrz organizacji.

5. Opracowaniu Programu Zarządzania Środowiskowego.

Program Zarządzania Środowiskowego przydziela odpowiedzialnością realizację wyznaczonych celów i zadań środowiskowych konkretnym osobom lub odpowiedniemu szczeblowi organizacji, określa środki i terminy, w których cele i zadania środowiskowe są realizowane.

Przystępując do opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego, należy rozważyć:

- sposób opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób uwzględnienia w programie celów przedstawionych w Polityce Środowiskowej organizacji,
- sposób kontrolowania i przeglądania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób kontrolowania stopnia realizacji celów i zadań środowiskowych,
- odpowiedzialność osób albo organizacji za poszczególne etapy i całość realizacji celów i zadań środowiskowych określonych w Programie Zarządzania Środowiskowego.

W Gminie, która wprowadziła u siebie system Remas wszystkie wymagane elementy Systemu Zarządzania Środowiskowego są wdrożone, a ustalone procesy, zwłaszcza te związane ze znaczącymi oddziaływaniami na środowisko powinny być okresowo kontrolowane.

Każdy pracownik Urzędu Gminy jest świadomy swojej roli w Systemie Zarządzania Środowiskowego.

W ramach wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego, w Urzędzie Gminy jest powołany Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania oraz Zespół ds. Środowiskowych.

Zadaniem Pełnomocnika ds. systemu Zarządzania jest nadzorowanie i zapewnienie prawidłowego wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego.

Pełnomocnik ds. systemu Zarządzania odpowiedzialny jest za nadzór nad realizacją wszystkich zaplanowanych zadań i przedsięwzięć związanych z Polityką Środowiskową i Programem Zarządzania Środowiskowego.

W skład zespołu ds. Środowiskowych wchodzi przedstawiciele poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy. Zespół odpowiedzialny jest za identyfikację aspektów środowiskowych, ustalenie i realizację celów i zadań środowiskowych oraz ich okresową aktualizację oraz za przekazanie informacji uzyskanych na spotkaniach.

W pierwszym etapie system Zarządzania Środowiskowego jest wdrażany w Urzędzie Gminy, w drugim etapie w jednostkach Urzędu, natomiast w trzecim w przedsiębiorstwach funkcjonujących na obszarze Gminy.

Urząd Gminy po sformułowaniu Polityki Środowiskowej na obszarze miejscowości i określeniu własnego Programu Zarządzania Środowiskowego będzie mógł nadzorować i oceniać realizację Programu Zarządzania Środowiskowego w poszczególnych zakładach, które znacząco oddziałują na środowisko. Ocena taka powinna być dokonywana raz w roku przez Wydział Ochrony Środowiska.

²² Norma PN-EN ISO 14001:1996

²³ Norma PN-EN ISO 14001:1996